

EKOIQ

MAYIS 2015 SAYI:51

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Hayvanları Sevmeden...

Sürdürülebilir
Bir Kent Hayal

“Obez” Bir İstanbul’a Hayır!

Sürdürülebilir Kentleri Simüle Etmek

Prof. Franck Lecocq:
“Karbon Azaltımı, Kalkınmadan Bağımsız Düşünülemez”

EBRD’den Şimdi de Konutlarda Enerji Verimliliğine Destek

**Kentten Kırsala Göçe Hazır mısınız?
Cevap “8Bin100” Projesinde...**

www.ekoiq.com

9 TL (KDV DAHİL)

Akçansa Gönüllüleri ile YARINLARI DÖNÜŞTÜRMEYİ ÖĞRENİYORLAR...

Akçansa, ilk gönüllülük projesi
“Yarınları Dönüştüren Çocuklar” projesiyle
küçüklerin yarınlarını koruma altına alıyor.

Çocuklar, Akçansa'nın 'Sürdürülebilir Gelecek'
vizyonunu benimsemiş gönüllülerimizden
**geri dönüşüm, atıktan enerji elde etme,
kaynakları bilinçli kullanma** gibi konularda
eğitim görüyor, yarınları dönüştürmek için
neler yapmaları gerektiğini öğreniyorlar.

Akçansa olarak geleceğimize,
çocuklarımıza katkı sağlıyor
olmaktan mutluluk duyuyoruz.

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Dedelerimiz Aynı Nükleer Kaynaktan Su İçmiş

Ortalıkta ne yazık ki böyle bir rahatlık var. Sanki hayatımız boyunca nükleer reaktörlerle yatmış kalkmışız. Zaten köyümüzün eskileri, onun hikayeleriyle büyümüş; amcamızın oğulları nükleer reaktörlerden ekmek yemiş. Biz zaten onlar yokken gecelerde ışsızmışız...

***

Önümüzdeki ay düzenlenecek genel seçimler için özel bir dosya hazırlıyoruz ve dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olmanın, sürdürülebilir kalkınma açısından tek başına bir anlamı olmadığını; Türkiye'nin gerçek kalkınma parametreleri açısından dünyanın neresinde olduğunu görmeye ve göstermeye hazırlanıyoruz. Spoiler vermiş gibi olmayalım ama eğer gerçekten bir top 10 listesinde yer almak istiyorsak, bunun hangi endeksler olması gerektiğini; hangisinin mutluluk huzur, refah ve mutluluk göstergesi olabileceğini anlamaya ve aktarmaya çalışacağız.

İlk elden bunları kamusal şeffaflık, eğitim başarısı, basın özgürlüğü, katılım, kadın-erkek eşitliği, Ar-Ge yatırımları, inovasyon, girişimcilik ve patent sayıları gibi başlıklardan

yürümesi gerektiğini söylemekte sakınca yok. 21. yüzyılda gerçek kalkınma, kişi başına düşen geridönüşüm oranlarından, yenilenebilir enerjiden, kaynak ve su verimliliğinden, biyoçeşitlilik ve doğal yaşamı koruma düzeylerinden geçecek desek bence büyük bir hata yapmış olmayız. İsterseniz bunu doğrulamak için, petrol zengini ülkelerin kişi başına düşen gayri safi milli hasıla oranlarında en tepelerde yer alırken, demokrasi, geridönüşüm, kadınların durumu, bebek ölüm oranları endekslerinde nasıl yerlerde süründüklerine bakmanız bile yeterli olur...

***

Gelin bir de, yazının başında bahsettiğimiz nükleer santral yapma oranlarına göz atalım. Televizyonlardan, billboard'lardan, gazete sayfalarından köpüre köpüre üzerimize akan, sanırım **dünyanın ilk nükleer santral reklam kampanyasının** vaaz ettiklerine baktığımızda bütün dünyanın nükleer enerjiye akın akın koştuğunu zannedebilirsiniz. Ama kazın ayağı hiç de öyle değil; çok fazla bir anlam ifade etmediğini düşündüğümüz GSMH'den

tutun, çokça anlam barındırdığına inandığımız sürdürülebilir kalkınma indekslerine kadar, ilk 20'lerde bulunan hiçbir "gelişmiş" ülkenin yeni nükleer santral projesi geliştirmediğini; harıl harıl bugüne kadar yaptıklarını nasıl tasfiye edeceklerini düşündüklerini söylesek...

***

Nükleer santralin reklamında rol alan oyunculara bile "konunun" ne olduğunu söylemekten çekinen bu utangaç ama pervasız nükleer girişim ve sevdasının, işinin çok da kolay olmayacağını şimdiden söyleyelim. Nükleer enerjiyi, aslında tam bir desantrilize ve yenilenebilir enerji imgesi olan, karanlığı aydınlatan çocuk bisikleti lambaları ile simgeleştirmeye çalışan bu algı yönetiminin, çağın apaçık gerçeklerini insanların zihinlerinde ne kadar eğip bükmeye muktedir olacağını zaman içinde göreceğiz. Ama bu noktada, iş biraz da sözgelimi güneş enerjisi sanayicilerine, temiz teknoloji inisiyatiflerine, muhalefet parti ve hareketlerine düşüyor mu? Çağın gerçeklerini, gerçek kalkınmanın sürdürülebilirlik ilkelerinin tüm alanlara uygulanmasıyla yakalanabileceğini; bunun da 20 milyar dolarlık nükleer belalardan değil; temiz, yenilenebilir, istihdam yaratıcı enerji üretiminden; enerji verimliliğinden; doğal yaşam alanlarını korumaktan; sosyal, kültürel, etnik ve dinsel eşitlikten; katılımcı demokrasiden geçtiğini anlatacak alternatif iletişim kampanyalarına o kadar çok ihtiyaç var ki... Bunun yolu da, sürdürülebilirlik temelli yeni ortak akıllardan, inisiyatiflerden, işbirliği platformlarından geçiyor ve Türkiye de bu yeni aklın ortaya çıkmasını hararetle bekliyor...

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoik.com

Yayın Koordinatörü
Fusun Akay fusion@ekoik.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoik.com

Editör
Berkan Özyer berkan@ekoik.com

Dış Haberler Editörü
Zeynep Heyzen Ateş zeynep@ekoik.com

Yerel Yönetimler Editörü
Sibel Bülay

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü
Gökçe Vahapoğlu Şahin vahapoglu@fas.harvard.edu

Sosyal Medya Editörü
Yağmur Çoban yagmur@ekoik.com

Fotoğraf Editörü
Özgür Güvenç

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar
Emrah Kurum, Özgür Öztürk, Serra Titz, Caner Demir,
Hulusi Barlas, Fatma Gül Altındağ, Tunca Uçer

Abonelik dergi@ekoik.com
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Caferağa Mahallesi, Sakız Sokak, Berkel Apt. No: 6/9
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

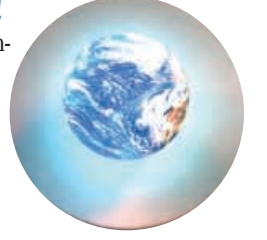
Ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu
Aynur Acar, Gönüllü Çevre Danışmanı
Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü
Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üni., Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
Dr. Barış Gencer Başkan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü
Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
F. Fatma Çelenk, Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü
Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü
Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü
Ebru İlhan, Eczacıbaşı Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilir Kalkınma Uzmanı
Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü
Bahar Keskin, 3P Sustainability Consulting
Cihan Koral Malak, İMSAD Sürdürülebilirlik Komitesi
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç, Özyeğin Üni., Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Dr. Uygur Özemesi, change.org Türkiye Direktörü
Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü
Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü
Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu
Ateş Uğurel, Solarbaba Platformu kurucusu
Cavit Vardarlılar, MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

20 “Obez” Bir İstanbul’a Hayır!

Tüketemeyeceği kadar fazla üretmiş bir dünyada yaşadığımızı hatırlatan Zeynep Heyzen Ateş, İstanbul’dan New York’a, Hong Kong’dan Paris’e bütün kozmopolisleri “obez şehirler” olarak tanımlıyor.

24 EBRD’den Şimdi de Konutlarda Enerji Verimliliğine Destek

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Türkiye’de konutlarda enerji verimliliğine yönelik TuREEFF programını başlattı. 350 milyon dolarlık finansman programı, beyaz eşyadan cephe yalıtımına kadar konutlardaki her türlü verimlilik projesini destekliyor.

30 “Su Kaşifleri” İşbaşında

Global Action Plan’ın İngiltere ayağı tarafından başlatılan ve Türkiye’de de Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı’nca yürütülen “Su Kaşifi” projesinin amacı, 8-14 yaş grubu öğrencilere su bilinci kazandırmak.

38 “Sürdürülebilirlik İçin Tüm Operasyonlarınıza Bakmalısınız”

BASF’nin sürdürülebilirlik dönüşümünü, Sustainable Brands İstanbul 2015 konuşmacıları arasında da yer alan BASF Sürdürülebilirlik Başkan Yardımcısı Dirk Voeste ile görüştük.

41 DOSYA: Hayvanları Sevmeden, Sürdürülebilir Bir Kent Hayal

Hayvanları ikincil bir varlık gibi gören, hatta onları sevmeyen toplumların sürdürülebilirlikten bahsetmesi mümkün müdür? Kedisizlikle, köpeğiyle sürdürülebilir kentler oluşturulabilir mi? Türkiye’den Küresel İlkeler Sözleşmesi’ni imzalayan 300’ü aşkın şirket ve kuruluşun şimdiye kadar yayımladığı KSS raporlarının sadece 30’unda hayvanlardan bahsedilmiş olması neyin göstergesi?

56 Sürdürülebilir Kentleri Simüle Etmek

Dünyanın en bilinen 3D tasarım yazılım şirketlerinden Autodesk, sürdürülebilir şehirlerle ilgili projelerin planlaması, tasarımı ve inşasında kullanılmak üzere bugüne kadar 15’ten fazla şehrin 3D modelinin yaratılmasını sağladı. Biz de Autodesk Türkiye AEC Teknik Uzmanı Niyazi Kemer ile akıllı şehirlere geçişi konuştuk...

62 Solarex'in Ardından "Tablo Çok Değişecek"

Güneş enerjisi alanının uzman isimlerinden Ateş Uğurel, nam-ı diğer Solarbaba, 9-11 Nisan'da düzenlenen Solarex Fuarı çerçevesinde sektörün durumunu EKOIQ için değerlendirdi.

68 "Karbon Azaltımı Kalkınmadan Bağımsız Düşünülemez"

Kısa bir süre önce İstanbul ziyaretinde bulunan Uluslararası Çevre ve Kalkınma Merkezi Direktörü (CIRED) Prof. Franck Lecocq ile IPCC raporunu ve mitigasyon-kalkınma ilişkisini konuştuk.

72 Kentten Kırsala Göçe Hazır mısınız?

Kentten kaçıp kırsala göçmek istiyorsanız, önce kendinize şu soruyu sorun: "Kırsalda yaşamak için yeterince zamanım var mı?" 2000 yılında eşiyile birlikte Silivri Gündönümü Çiftliği'ni kuran Aysun Sökmen, "Kırsalda en çok ihtiyacımız olan şey zaman" diyor.

78 "Güneşten Ormanlar" Kuruyor

Giderek çoraklaşan İzmir'i ağaçlandırma amacıyla 20 yıl önce Ege Orman Vakfı'nı kuran Cem Bakioğlu, Türkiye genelinde 9 milyon fidanın toprakla buluşmasını sağlayan bir doğa gönüllüsü...

84 Kalkınma Ajansları ve Yenilenebilir Enerji

Türkiye'de 2006'dan itibaren kurulmaya başlanan Kalkınma Ajansları, bölgelerinde sürdürülebilirliğe, yenilenebilir enerjilerin gelişmesine katkıda bulunabilirler mi? Cevabı, Barış Gençer Baykan ve Hande Tek Turan'ın kaleme aldığı yazıda...

90 Kuzey Kutbu'ndan Karadeniz Sahillerine

Avrupa Komisyonu bünyesindeki "Çevre Politikası İçin Bilim" adlı kurumun Mart ayında yayımlanan bülteninden seçtiği üç makaleyi paylaşan Fatma Gül Altındağ, Kuzey Kutbu'ndan Karadeniz sahillerine uzanan bilimsel bir yolculuğa çıkarıyor bizi...

HER SAYIDA

4 Haberler İngiliz İşçi Partisi'nden Seçim Öncesi Yeşil Vaatler; Paris'e Doğru İstanbul'da Önemli Adım; Su Krizine Diplomasiyle Çözüm; Konya Ormanları İklim Değişikliğine Hazırlanıyor

28 Son Buzul Erimeden Levent Kurnaz: Nükleer Enerji ve Türkiye

36 Veriler Gökçe Vahapoğlu Şahin: Birleşmiş Milletler Su Arzı Konusunda Uyardı; Enerji Atıklarının Ekonomik Büyümeye Çevirmek Mümkün; Sürdürülebilirlik Yatırımı Özveri mi Getiri mi?

60 Sürdürülebilir Markalar

Semra Sevinç: Daha İyi Bir Dünya İçin Vizyoner Liderler; Türk Hazır Giyim Sektörü Sürdürülebilir İş Modellerine Geçiyor mu?

61 Sürdürülebilirlik Akademisi'nden

Markalar, Geleceğe Nasıl Hazırlandığını Sustainable Brands 2015 İstanbul'da Konuşacak

64 Change.org'dan

Phaselis Kurtulur mu?

76 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: KOBİ'ler İçin İnovatif Sürdürülebilirlik İmkansız Değil

82 Sinerjik

Merkez! Çık Aradan Merkez!

88 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Seçim Öncesi "Ademimerkeziyet"i Konuştuk

94 Gözümüzden Kaçmayanlar

Gözde İvgin: Batı Kanada'daki buzulların %70'i 2100 yılına kadar eriyecek; tarım ilacı Glyphosate'nin kansere yol açtığı kesinleşti; TOKİ, Bilecik Bozüyük'te hızlı tren tünelinin üstüne 724 konut yaptı; Mart 2014'te yürürlüğe giren torba yasa ile Kuzey Ormanları'na yapılaşma izni verildiği ortaya çıktı.

96 Kitap Sürdürülebilir Kalkınma Çağı; Yeraltındaki Tohum; Başka Bir Teknoloji Mümkün

4. Uluslararası Yeşil Binalar Zirvesi 13 Mayıs'ta Başlıyor

Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği'nin (ÇEDBİK) düzenlediği "Uluslararası Yeşil Binalar Zirvesi"nin dördüncüsü 13-14 Mayıs tarihlerinde InterContinental İstanbul'da gerçekleşiyor. 10 konuşma ve altı panelin yer alacağı zirvenin bu yılki ana teması **"Yaşanabilir Dayanıklı Şehirler İçin Düşünsel Dönüşümler"**. Komşuluk, yerleşke ve şehir odaklı bir içerikle hayata geçirilen zirvedeki panellerde "Şehirlerin Dönüşümüne Genç Bakış", "Yaşanabilir Ve Dayanıklı Şehirlere Dönüşüm Projeleri", "Yaşanabilir Dayanıklı Şehirler İçin Entegre Tasarım" konularına odaklanılacak.

Genç TEMA'lar "Dünyayı Kurtaran Adım" İçin Buluştu

TEMA Vakfı'nın dinamik gönüllü örgütlenmesi Genç TEMA'lar, Antalya'da gerçekleşen koordinasyon toplantısında bir araya gelerek, "Dünyayı Kurtaran Adım" projesi kapsamındaki çalışmalarını değerlendirdi. 13-15 Mart'taki toplantıda gençler, Doç. Dr. Barış Karapınar'dan "21. Yüzyılda Gıda Güvenliği ve İklim Değişikliği", Dr. Özgür Bolat'tan ise "Çocuklar Nasıl Öğrenir?" konulu seminerleri dinleme fırsatı yakaladı. Genç TEMA gönüllüleri tarafından yürütülen Dünyayı Kurtaran Adım projesi, odağında gençleri alarak, onların, yaşadıkları bölgedeki çevresel sorunlar için harekete geçebilecek bilgi ve donanıma sahip olmalarını hedefliyor.

İngiliz İşçi Partisi'nden Seçim Öncesi Yeşil Vaatler

İngiltere'de 7 Mayıs genel seçimleri öncesi muhalefetteki İşçi Partisi, hazırladığı seçim manifestosuyla iklim değişikliği konusunda önemli bir çıkış yaptı. Parti, iklim değişikliğiyle mücadeleyi **"bir ekonomik gereklilik"** ve **"çocuklarımız, torunlarımız ve gelecek nesiller için yapmak zorunda olduğumuz en önemli şey"** olarak tanımladı.

İşçi Partisi iktidarında iklim değişikliğiyle mücadelenin "dış politikanın merkezine konulacağını" belirten manifestoda enerji sektörü için dekarbonizasyon hedefi oluşturmak, enerji fiyatlarının dondurulması, enerji verimliliği politikalarına yönelik kapsamlı gözden geçirme gibi değişimler yer alıyor. Belgede iklim değişikliği küresel güvenlik meselesi olarak görülürken,

İşçi Partisi lideri Ed Miliband

Paris konferansında kayda değer bir taahhütte bulunulacağı; "ısınma artışı iki derecenin altında tutma" hedefine yönelik her beş yılda bir süreli değerlendirecek kapsamlı raporların hazırlanacağı; bir milyon kişiye istihdam oluşturarak İngiltere'nin düşük karbon teknolojilerinde dünya lideri yapılacağı gibi vaatler sıralandı. İşçi Partisi'nin vaatlerini uygulamaya geçirmesi için gerekli altyapıyı hazırlama konusundaki program eksikliği tartışma konusu olsa da, ülkenin en büyük iki partisinden birinin iklim değişikliğine yönelik böyle bir vurguda bulunması önemli bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Seçimler öncesi son anketlerde iktidardaki Muhafazakar Parti ve muhalefetteki İşçi Partisi'nin oyları başabaş gidiyor. Seçim sonucu koalisyon kurulması bekleniyor.

Akçansa Gönüllüleri İşbaşında

Türkiye'nin önde gelen yapı malzemeleri şirketlerinden Akçansa, ÇEVKO Vakfı ve Büyükşehir Belediyesi işbirliğiyle **"Yarınlara Dönüştüren Çocuklar"** projesine imza attı. Proje kapsamında Akçansa Gönüllüleri, miniklerin toplumdaki yerlerini anlamaları ve sürdürülebilir bir gelecek için bireysel sorumluluk almaları gerekliliğini öğretmek için çalışmalar yürütecek. Pilot bölge

Büyükçekmece'de başlayan proje ile Akçansa Gönüllüleri, ilkokul 4. sınıf öğrencilerine **atık ve geridönüşüm eğitimi** verecek, böylece çocukların atıkları kaynağında ayırarak dünyanın kaynaklarını korumaları yönünde daha çok bilgi sahibi olmaları sağlanacak. Akçansa Gönüllüleri, Nisan ve Mayıs ayları boyunca Büyükşehir Belediyesi'deki 15 okulu ziyaret ederek toplamda 3 bin öğrenciye ulaşmayı hedefliyor.

ENERJİ

SEKTÖRÜNÜN

HER ALANINDA

DOĞRU ENERJİ

20 yılı aşkın süredir dengeli portföyümüzle enerji sektörünün her alanında faaliyet göstererek, kendi enerjisini üreten Türkiye için tutkuyla çalışıyoruz.

Doğal ve sosyal çevreye yönelik etkilerimizi sürdürülebilirlik bakış açısıyla yönetiyor, yenilenebilir enerji yatırımlarında öncü rolümüzü her geçen gün güçlendiriyoruz.

ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu Güneş Santrali Kuruyor

Güneş santrali kurmak üzere yaptığı lisans başvurusu kabul edilen ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu, 1 MW'lık güneş enerjisi santrali kurmak üzere ihale açmak için hazırlık yapıyor. Yılsonuna kadar santrali kurarak üretime geçmeyi hedefleyen üniversite, kampus fonundan desteklenen bilimsel araştırma projesi kapsamında, içinde bulunulan bölgenin rüzgar ve güneş enerjisi potansiyelini belirlemek üzere Nisan 2012'de çalışma başlatmıştı. Yapılan hesapların, kampus dahilindeki güneş enerjisi potansiyelinin, dünyada kurulu güneş enerjisi santrallerinin ortalama veriminin %85'in üzerinde olduğunu gösterdiğini belirten ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu Rektörü Prof. Dr. Turgut Tümer, "Bu veriden hareketle 1 MW'lık bir güneş santralının son derece verimli olacağı sonucuna ulaşarak, gerekli lisans başvurusunu yaptık ve olumlu yanıt aldık. İhaleye çıkmak üzere hazırlıklarımızı sürdürüyoruz. Yılsonuna kadar santralımızı kurarak üretime geçmeyi hedefliyoruz" dedi.

Erkut Soyak Anadolu Lisesi, Yeşil Bina Sertifikası Aldı

Erkut Soyak Anadolu Lisesi, BREEAM In-Use sertifikasını almaya hak kazanarak "çevre dostu okul" unvanının sahibi oldu. Sertifika, 13 Nisan'da Erkut Soyak Anadolu Lisesi'nde düzenlenen törenle Soyak Holding İnsan Kaynakları ve Kalite Direktörü İrfan Bozok tarafından okula takdim edildi.

HiPP'ten Bebekleri Serinleten Meyve Suları

Havaların ısınması ile birlikte sıvı ihtiyacı bebeklerde de artıyor. Bu sebeple altıncı aydan sonra sadece anne sütü veya devam mamaları ile sıvı ihtiyacını gidermek yetersiz hale geliyor. Alman organik bebek markası HiPP de dördüncü ay sonunda kullanılan organik meyve suları ile bu ihtiyaca taptaze bir yanıt veriyor. C vitamini bakımından çok zengin ve lifli yapıya sahip olan HiPP Organik Meyve suları; bu özelliğiyle bebek ve küçük çocukların büyüme ve gelişiminde önemli bir destekçi. Aynı zamanda kabızlık yaşayan bebekler için de iyi bir alternatif.

"Yağmur Suları ile %30 Tasarruf Sağlamak Mümkün"

Uzmanlık alanı su yönetimi olan ACO firmasının Türkiye Genel Müdürü **Kerem Altınöz**, suyun tutulmasının önemine değinerek, "Evlerimizde kullandığımız suyun %30'unu tuvalet rezervuarlarında harcıyoruz. Ortalama 400 mm yağış alan bir coğrafi bölgede -Türkiye ortalaması 650 mm dolaylarındadır- 100 metrekaarelik bir çatıdan 30 metreküp kapasitesinde bir su hasadı yapılabilir. Bu da kişi başına günlük su kullanımı 100 litre olarak kabul edildiğinde ortalama bir ailenin rezervuarlarında kullandığı suyun neredeyse tamamının bu kaynaktan kullanılabilceği sonucunu doğurur ki; bu hem çevresel anlamda çok ciddi bir katkı oluşturuyor hem de su faturalarımızın %30'unun ortadan kalkması anlamına geliyor" dedi. Altınöz, suyun tutulması ile sağlanabilecek ikinci bir faydanın ise infiltrasyon sistemleri ile beton altında kalan toprağın su ile buluşmasının sağlanması olduğunu söyledi.

BSH 14 Yılda 14 Bin Fidanı Doğayla Buluşturdu

BSH Ev Aletleri, geleneksel hale gelen **Çerkezköy Ağaç Dikim Etkinliği**'nin 14'üncüsünde, Halit Narin Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi öğrencileriyle birlikte 1000 fidanı daha doğayla buluşturdu. Etkinliğe BSH Türkiye İcra Kurulu Üyesi Dr. Ralf Fuchs, Çerkezköy Belediye Başkanı Vahap Akay, Çerkezköy Kaymakamı Metin Kubilay ve BSH Ev Aletleri'nin eğitim ortağı olan Halit Narin Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Okul Yönetimi ve öğrencileri katıldı. 14 yıldır devam eden etkinlik çerçevesinde, BSH Ev Aletleri tarafından Çerkezköy ve çevresinde dikilen fidan sayısı 14 bine ulaştı.

50 yıl oldu ama
bizim gözümüz **'sonsuz'**da...

İzocam olarak, 50 yıldır insanların yaşamına kattığımız konfor, ekonomi ve güvenlik sayesinde, **"Türkiye'de yalıtımın adı"** olmayı gururla sürdürüyoruz.

Önümüzdeki diğer 50 yıllar için bize enerji ve motivasyon veren en önemli unsur da yine aynı özelliğimiz...

www.izocam.com.tr

[f /izocam](#)
[t /izocamOfficial](#)
[in /company/izocam](#)
[g /izocamofficial](#)
[p /izocamofficial](#)

IZOCAM

50 Türkiye'de yalıtımın adı
1963

afi

Türkiye'nin İlk "Düşük Karbon Kahramanları" Belli Oldu

Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği'nce düzenlenen "Düşük Karbon Kahramanları" ödülleri, II. İstanbul Karbon Zirvesi'nde sahiplerini buldu. Karbon yönetimi konusunda emek verenleri ve iklim değişikliği ile mücadele edenleri desteklemek amacıyla düzenlenen yarışmaya 32 proje aday oldu. Yerel yönetimlerde **Nilüfer Belediyesi** "Ulaşım Karbon Ayakizi Azaltmak Üzere Çalışanların Alışkanlıklarının Saptanması ve Değişimi Projesi", **Kartal Belediyesi** "Kırmızı Solucan Gübresi Üretim Projesi", **Kadıköy Belediyesi** "İklim Değişikliği ile Mücadele ve Seragazi Salımlarının Azaltımı Projesi" ile Düşük Karbon Kahramanı oldular. **Akbaşlar Tekstil ve Enerji** "Baskı Proseslerinin Çevreye Verdiği Zararların Karşılaştırılması Projesi" ile ödüllendirilirken, **BASF Türk Kimya** "Proseslerde Entegre Enerji Verimliliği Uygulaması ile Karbon Salımı Azaltımı Uygulaması" ile Düşük Karbon Kahramanı oldu. Çöpten enerji üretimi ile seragazi azaltımı başarıları için Ortadoğu Enerji ve Recydia, Düşük Karbon Kahramanı ilan edildi. Peugeot 308 BlueHDI sınıfının düşük karbon salımı değeri; Transorient yeşil taşımacılık; Yaşar Holding üretimde karbon salımı azaltımı; Türkiye Sinai Kalkınma Bankası "Karbon Nötr Projesi" ile Düşük Karbon Kahramanı ödülüne layık bulundu. Zorlu Enerji "Sıfır Karbon Ayakizi Ormanları" projesiyle Düşük Karbon Kahramanı ödülünü alırken, Tibet Çınar- İnci-Soner Sarıhan Ailesi "Başka Yaşam Mümkün: Herkes Yapabilir" diyerek ailelerin Düşük Karbon Kahramanı seçildi. Oya Ayman Özesmi- Uygur Özesmi de "İnadıkları Gibi Yaşadıkları Sıfır Karbon Ayakizli Ev Yaşamları" ile Düşük Karbon Kahramanı ilan edildiler.

Eğitim İçin 540 Gün Pedal Çevirecek

Dağcı ve bisikletçi **Meriç Şehit**'in 29 Mart'ta başladığı bisiklet turu tüm hızıyla devam ediyor. İl Milli Eğitim Spor Müdürlükleri, Beylikdüzü Belediyesi ve Era Kolejlere sponsorluğunda 540 günde 74 il ve 631 köy gezmeyi planlayan Meriç Şehit, 72 bin kilometrelik yolculuğuyla doğanın güzelliklerine ve çocukların eğitimine dikkat çekmeyi hedefliyor. Kıbrıs, Gürcistan gibi ülkeleri de gezecek olan genç sporcu, çektiği fotoğraflarla doğanın güzelliklerini belgelerken, geçtiği yerlerdeki okullara uğrayacak, öğrencilerin hayallerini dinleyecek ve eğitim için desteğe ihtiyacı olanları belirleyecek. Meriç Şehit'in eğitim

desteğine ihtiyaç duyan öğrencilere burs sağlamak için başladığı tur İstanbul'da başladığı noktada sona erecek.

Konya Ormanları İklim Değişikliğine Hazırlanıyor

WWF-Türkiye'nin Orman Genel Müdürlüğü ve Doğa Koruma Merkezi işbirliğiyle yürüttüğü ve 2017'de tamamlanması öngörülen "**Akdeniz Ormanlarının İklim Değişikliğine Uyumu**" projesi kapsamında yapılan araştırmalar, bölgedeki riskleri ve alınması gereken önlemleri ortaya koyuyor. İklim değişikliğinin Konya ve Karaman bölgelerindeki karaçam ve göknar ormanları üzerindeki etkilerini araştırmak için yürütülen projede yapılan modellemeler, iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek karaçam ve göknar ormanlarının Aşağıçiftlik, Ilgın, Seydişehir, Kızıldağ, Hadim, Bademli, Göktepe ve Kazancı bölgelerinde olduğunu belirledi. İklim senaryolarının öngördüğü gibi 2070'e kadar ortalama sıcaklıklarda 3,8 dereceye varacak bir artış meydana gelirse bölge ormanları büyük ölçüde etkilenecek.

İş Bankası'na "Mükemmel" Yeşil Bina Sertifikası

Türkiye İş Bankası'nın İstanbul Levent'teki **genel müdürlük binası**, İngiltere merkezli Bina Araştırma Kuruluşu (BRE) tarafından yetkilendirilmiş olan BREEAM In Use denetçisinin yaptığı değerlendirme sonucunda "mükemmel" seviyesinde yeşil bina sertifikası almaya hak kazandı. Konuyla ilgili açıklama yapan İş Bankası Genel Müdür Yardımcısı **Levent Korba**, "Yeşil Bina sertifikası için çalışmalar 2013 yılında başladı. Geçen yıl bu sertifikayı 'çok iyi' derece ile elde ettik ve Türkiye'de bu sertifikayı alan ilk Türk bankası olduk. Bu yıl da sertifikamızı 'mükemmel' seviyesine yükselttik. Çevrenin ve doğanın korunması çerçevesinde hayata geçirdiğimiz çalışmalarımızın bu şekilde takdir görmesinden büyük mutluluk duyuyoruz" dedi.

“Gelecek turizmde” diyoruz, turizmin geleceğine yol alıyoruz.

Sizin de sürdürülebilir turizmde katkı sağlayacak fikirleriniz varsa www.gelecekturizmde.com'a başvurun. Biz fikrinizi destekleyelim, siz de turizmin geleceğini...

Mardin'in misafirperver kadınları

Şanlıurfa'da taş işçiliğini canlandıran ustalar

Bursa Misi Köyü'nde ipekböcekçiliğine sahip çıkan kadınlar

Malatya Arslantepe'de 5.000 yıllık tarihi ayakta tutanlar

Seferihisar'ın lezzetlerini koruyan kadınlar

Safranbolu'yu hatıraya dönüştüren yerel zanaatkarlar

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Gelecek turizmde
biz de katkı sağlıyoruz.

ANADOLU
EFES

www.dunyalarsenin.com
www.gelecekturizmde.com

“Beypazarı, Yenilenebilir Enerji Potansiyeli ile Öne Çıkabilir”

Beypazarı Belediye Başkanı himayesinde Beypazarı Vakfı ve Uruş Derneği tarafından Doç. Dr. Sami Demirbilek anısına düzenlenen “Yenilenebilir Enerji Yarımlar” paneli, Beypazarı Belediyesi Halkevi Kültür Merkezi’nde gerçekleştirildi. Beypazarı Vakfı Başkan Yardımcısı Mustafa Dizman yönetimindeki panele İstanbul Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi, Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği (SÜT-D) Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Filiz Karaosmanoğlu da katıldı. Tarım turizmi ve ekoturizm için Beypazarı’nın potansiyelinin yüksek olduğunun altını çizen Prof. Dr. Karaosmanoğlu, “Beylerin pazarı, İpek Yolu durağı Beypazarı için başta güneş olmak üzere yenilenebilir enerji kaynakları bir fırsat. Atıktan enerji de bir diğer önemli seçenek. Güneş elektriği, enerji mimarisi ile birlikte Beypazarı Konakları’nın dokusunu bozmadan kentte ve güneş tarlalarında kullanılmalı” dedi.

Organik Olduğunu Tescilledi

Organik bebek ve çocuk tekstil ürünleri markası Organickid, sağlığa zararlı gübre ve zirai ilaç kullanmadan üretim yaptığı için “Organic Blend Content Standard” belgesine layık görüldü. Marka, Türkiye’de sadece beş firmada bulunan ve ilk olarak Topkapı İplik tarafından alınan SA8000 Sosyal Sorumluluk Standardı’na (Social Accountability 8000) sahip. Avrupa’da da SA 8000 standardına sahip ilk iplik fabrikası olma özelliğiyle de ön plana çıkan markanın, Flo Fairtrade Standardı ve tekstilde zararlı kimyasallara karşı güvenilirlik belgesi olan OEKO-TEX Class 1 sertifikası da bulunuyor.

Su Krizine Diplomasiyle Çözüm

Son yıllarda Nil Nehri suları paylaşımına dair bir savaşın patlak vermesi ihtimali sıklıkla dile getirilirken, bölgenin başat aktörleri Etiyopya, Mısır ve Sudan liderleri bir masada bulup anlaşmaya vardı. Sudan’ın başkenti Hartum’da Mısır Devlet Başkanı **Abdül Fettah Sisi**, Etiyopya Başbakanı **Hailemariam Desalegn** ve Sudan Devlet Başkanı **Ömer Beşir** arasında imzalanan belge daha çok bir iyi niyet anlaşması niteliği taşıyor.

EKOIQ Nisan sayısında iklim değişikliği ve su krizlerinin çatışmadan ziyade devletler arası anlaşmalara yol açtığına dair vurgusunu doğrulayan anlaşma, bölgede uzun yıllar süren tartışmaları en azından bir süreliğine dindirdi. Şimdilik üç devletin ajandasında baraj hakkında teknik raporun tamamlanması ve baraj gölünün doldurulmasına yönelik anlaşmaya varılması yer alıyor. Mısır Devlet Başkanı Abdül Fettah

Mısır Devlet Başkanı Sisi, Sudan Devlet Başkanı Beşir ve Etiyopya Başbakanı Desalegn

Sisi, törende “Kalkınma adına işbirliğini ve birbirimize güvenmeyi seçtik” derken Büyük Rönesans Barajı’nın Nil deltasındaki Mısırlıları olumsuz etkilemesine yönelik kaygılarını yineledi. Afrika’nın en yüksek nüfuslu ikinci ülkesi Etiyopya’nın, başta üç milyar dolarlık Büyük Rönesans Barajı olmak üzere Nil üzerinde inşa edeceği bir dizi baraj projesi bölgede büyük tartışmaya neden olmuştu.

Yeşil Çatılar İstanbul’da Konuşuldu

Dünya çapında üne sahip mimar, tasarımcı, yeşil çatı uzmanları ve yerel yönetim temsilcilerini buluşturan 4. Uluslararası Yeşil Çatı Kongresi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin himayesinde, **International Green Roof Association (IGRA)** Uluslararası Yeşil Çatı Derneği) ev sahipliğinde 20-21 Nisan tarihlerinde Raffles İstanbul Zorlu Center’da gerçekleştirildi. Yeşil çatıları Türkiye

ile tanıştıran Onduline Avrasya A.Ş.’nin ana Sponsorluğunda yapılan kongre, 35 farklı ülkeden 500’e yakın katılımcıyı buluşturdu. Onduline Avrasya CEO’su **Burhan Karahan**, kongrenin sonunda yaptığı değerlendirmede,

özellikle yurtdışından katılımın yüksek olduğu kongrenin amacına ulaştığını belirterek, “Yunanistan, Ortadoğu gibi bölge ülkelerinin yanı sıra Arjantin’den, İsveç, Norveç gibi Kuzey Avrupa ülkelerinden bile katılımcıların geldiğini gördük. Bunda kongrenin İstanbul’da düzenlenmesinin de büyük etkisi var. İki yönlü bir bilgi paylaşımı yaşandı. Birçok Türk mimarı ve uygulamacısı

yabancı kavramlarla tanıştı. Dünyaca ünlü mimarların yanında Türk mimarlar da sunum yaptılar ve bunlar ilgiyle karşılandı. Türkiye’de ilham alınacak mimarların ve projelerin olduğunu gördüler ki bu bence çok önemli” dedi.

Türkiye'de bir ilk

Minepor artık ETA belgesi ile
Avrupa pazarında!

- AKG Gazbeton'un uzun soluklu Ar-Ge çalışmalarıyla hayat bulan Yeni Nesil Yalıtım Plağı Minepor Avrupa Birliği Teknik Onay Kurumu EOTA'dan ETA - Avrupa Teknik Onay Belgesi almaya hak kazandı.

Yenilikçi yapısıyla Türk İnşaat sektöründe büyük ilgi uyandıran Minepor'un Avrupa pazarına çıkmaya hak kazanan ilk Türk ısı yalıtım malzemesi olmasından dolayı gururluyuz.

www.akg-gazbeton.com

[/AKG.Gazbeton](https://www.facebook.com/akg.gazbeton)

@AKG_Gazbeton

Kendi Oyuncaklarını Kendileri Yaptılar

Antalya Büyükşehir Belediyesi, çevreye duyarlı bireyler yetişmesi amacıyla 21-22 Mart tarihlerinde "Geri Dönüşüm Oyuncakımı Kendim Yapıyorum" etkinliği düzenledi. Tüketilen maddelerin yeniden geridönüşüm halkası içine katılabilmesinin amaçlandığı etkinliğe 6-12 yaş aralığındaki Antalyalı çocuklar katıldı. Yeniden dönüştürülebilen maddelerin tekrar kullanılması sırasında çocuklara geridönüşüm hakkında da bilgilendirme yapıldı. Çocukların yaratıcılıklarını geliştirerek özgürce yaptıkları tasarımlar 25-31 Mart tarihleri arasında Yeni Mahalle Kültür Merkezi Fuaye Salonu'nda sergilendi.

"Dünyanın En Önemli Konusu"na Dikkat Çektiler

Yakacık Doğa Koleji öğrencileri, 22 Mart Dünya Su Günü'nde suyun önemine dikkat çekmek için Maltepe sahilinde sanatsal etkinlikler düzenledi. Geleneksel hale gelen su yürüyüşünü yapan öğrenciler; koro, ritim ve dans gösterileri yaptı. Yakacık Doğa Koleji 3. sınıf öğrencilerinin hazırladıkları "Dünyanın En Önemli Konusu" adlı drama çalışması da büyük ilgiyle izlendi.

Paris'e Doğru İstanbul'da Önemli Adım...

İklim değişikliği ve kalkınma politikaları ekseninde farklı konuları ele almak ve 2015 Aralık ayında Paris'te gerçekleşecek İklim Değişikliği Taraflar Konferansı'na (COP21) hazırlık amacıyla İstanbul'da "**İklim Değişikliği ve Kalkınma Politikaları Nasıl Uyumlu Olarak Sürdürülebilir?**" konferansı düzenlendi. L'Agence Française de Développement (AFD), Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Araştırma Merkezi (MURCIR) ve İstanbul Politikalar Merkezi-Sabancı Üniversitesi-Stiftung Mercator Girişimi tarafından düzenlenen konferansın açış konuşmaları, Sabancı Üniversitesi-İstanbul Politikalar Merkezi Direktörü **Prof. Dr. Fuat Keyman**, Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Araştırma ve Uygulama Merkezi Direktörü **Doç. Dr. Semra Cerit Mazlum** ve Fransa Büyükelçisi **Laurent Bili** tarafından yapıldı. Fuat Keyman, "Yılsonunda Paris'te yapılacak iklim konferansı uluslararası önem taşıyor. Üç önemli konu ele alınacak: Kalkınma, güvenlik ve ekonomi. Paris konferansının olumlu olması için öncesinde ve sonrasında ciddi çalışmalar gerekiyor. Sürekli olarak yeni politikalar üretilmesi ve bunun için de farklı aktörlerin çalışmaya ortak olması gerekiyor. İPM olarak iklim değişikliği bizim için çok önemli bir çalışma alanı" dedi. Semra Cerit Mazlum ise

"Yeni bir dönem, yeni bir anlaşma ve beklenti içerisindeyiz. İnsan türünün biçimlendirdiği yeni bir dönem içerisinde yeni politikalar mümkün mü ve nasıl bir siyaset öngörüyoruz? Hem akademik çalışma hem de kamusal alanda Türkiye iklim değişikliği konusunda geç hareket eden ülkeler arasında yer alıyor. Bu konferansı düzenlememizin amacı çalışma ağları kurmak ve tartışma platformları yaratmaktır" şeklinde konuştu. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin son raporunda ifade edilen tespitlerin kesinlik arz ettiğini dile getiren Laurent Bili de, "İklim sistemindeki ısınma hiçbir tartışmaya meydan bırakmayacak nitelikte. Tespit yeterince açık: Kolektif bir bilinç uyanmadıkça ve genel bir seferberlik ortaya konmadıkça, yapılan şey, sonraki nesillerin geleceğini ipotek altına almaktan öteye gitmez" dedi. Etkinliğin ilk gününde Fransa ve Türkiye'den kamu kuruluşları, özel sektör, finans sektörü, üniversite ve sivil toplum temsilcileri bir araya geldi. İkinci gününde ise "**Özel Koşulların Ötesinde: Türkiye ve Küresel İklim Değişikliği Politikaları**" başlıklı Genç Araştırmacılar Çalıştayı yapıldı. Çalıştayda akademisyenler ile kamu kurumları, sivil toplum ve düşünce kuruluşlarından gelen araştırmacılar iklim değişikliğinin çeşitli boyutları üzerindeki çalışmalarını sunarak bilgi alışverişinde bulundu.

Kilitli lezzetleri ortaya çıkaran kimya yaratıyoruz.

Besinler, ambalajları açıldığında genellikle tazeliklerini ve onları çekici kılan aromalarını hızla yitirirler. Dünyada besinlerin üçte birinin israf edildiğini düşündüğümüzde, sahip olduklarımızı en iyi şekilde değerlendirmemiz çok önemli. Neyse ki, kimya bu konuda fark yaratıyor.

Besinleri korumak için sızdırmayı engelleyen ve ışığı dengeleyen bir dizi ambalaj ürünü geliştirdik. Çözümlerimiz, uzun ömür sağlarken, tazelik de koruyor. Yani ambalajları açıldıktan sonra bile besinler, en iyi hallerini muhafaza ediyor.

Besin israfını azaltabiliriz. Çünkü biz, BASF'de kimya yaratıyoruz.

www.wecreatechemistry.com

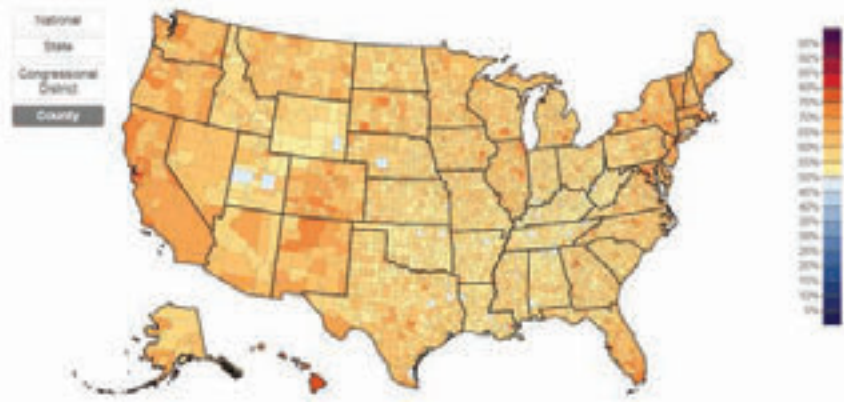
150.yıl

 BASF

We create chemistry

EKODesign “Yeşil Motivasyon” Temasıyla Gerçekleştirildi

Yapı-Endüstri Merkezi tarafından bu yıl sekizincisi düzenlenen EKODesign Konferansı, 9 Nisan’da İstanbul YEM’de gerçekleştirildi. Etkinlik, bu yıl da “Yeşil Motivasyon” kavramının çevresel, ekonomik ve toplumsal boyutları ile ele alındığı oturumlarla birbirinden beslenen birçok disiplini bir araya getirdi. Konferansın açılış sunumunu gerçekleştiren Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Enerji Verimliliği Daire Başkan Vekili **Murat Bayram**, “Kamunun Özel Sektörü Motivasyonu: Yeni Yeşil Binalar Yönetmeliği” başlıklı sunumunda, yönetmeliğin motivasyonunun da gönüllülük olduğunu vurguladı. Eskişehir Tepebaşı Belediyesi, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü’nden Makina Mühendisi ve Enerji Yöneticisi **Haluk Sevinçli** ise sunumunda, koordinatörlüğünü de yürüttüğü “Tepebaşı Akıllı Kent” projesinin gelişim sürecini anlattı. Arkitektbedriфтene’nin misarifi olarak konferansa konuşan Atelior Oslo ortaklarından **Jonas Norsted** de geliştirdikleri çözüm önerileri üzerinden “Sürdürülebilir Mimarlık Nedir?” sorusunu ele aldı. Konferansın ikinci bölümünde “Tasarım-İnşaat-İşletme Üçgeninde Sürdürülebilir Malzeme” ve “Kentsel Peyzaja Dair: Yaptıklarımız-Yapamadıklarımız” oturumları ile Danirmarkalı mimar **Benny Böttiger**’in “Kıyı Bölgesinde Doğa ile Tasarlamak” başlıklı sunumu gerçekleştirildi. “YAPI Dergisi Özel Seçkisi” oturumunda ise İstanbul Valiliği’ne bağlı İstanbul Proje Koordinasyon Birimi’nin “Yeşil Okul Projesi” ile yeşil üniversite olma yolunda ilerleyen Piri Reis Üniversitesi’nin çalışmaları konuşuldu.

ABD’nin İklim Değişikliğine İnanç Haritası

“**ABD’de** halkın şu kadarı iklim değişikliğinin gerçekleştiğine inanıyor” gibi genel verilerle yetinmeyen Yale ve Utah üniversitelerinden araştırmacılar, çok daha ayrıntılı bir rapor hazırladı. Özellikle ABD gibi, politikaların önemli bir kısmının eyalet hükümetlerince belirlendiği ve uygulandığı bir ülkede, yerel algıları incelemeye odaklanan araştırmacılar, ulusal-eyalet-kongre seçim bölgeleri-vilayet seviyesinde algıları araştıran bir modelleme hazırladılar. 12 bin ABD’linin cevaplarının yer aldığı 12

anketteki cevapları topladılar, bunun ardından modellemelerini doğrulamak için çeşitli vilayetlerden 800 kişi ve çeşitli illerden 700 kişi ile görüştüler. Araştırma, iklim değişikliğine yönelik inanın kişilerin yaşadığı yerlere göre değiştiğini ortaya koydu. Örneğin **Teksas eyaletinde %63 olan oran, Travis’te %72’ye çıkarken Kennedy vilayetinde %48’e düşüyor.** Ulusal seviyede ise ABD’lilerin %63’ü dünyanın ısındığını kabul ederken, sadece %48’i buna insanların neden olduğuna inanıyor.

GROHE Ürünleri %20 Su Tasarrufu Sağlıyor

Dünyanın en iyi profesyonel mutfak okulları arasında gösterilen **Mutfak Sanatları Akademisi’**nde (MSA), lavabo ve mutfak bataryalarının GROHE ürünleri ile değiştirilmesi ile okul tasarruf ve akıllı kaynak kullanımı hedeflerinde ciddi oranda verimlilik sağladı. MSA, GROHE ürünlerini kullandığı sürede ayda yaklaşık 100 metreküp (yaklaşık %20) su tasarrufu gerçekleştirdi. Böylece dört kişilik bir ailenin senede harcadığı su miktarının (yaklaşık 190 metreküp) yarısından fazlası kadar aylık su tasarrufu sağlanmış oldu.

Akçansa’dan Elektrik Üreten “Enerjik Beton”

Yapı malzeme şirketi Akçansa, sektörün önemli buluşma platformlarından biri olan Uluslararası Yapı Fuarı’nda bu yıl da yerini aldı. Akçansa standının yıldızı, Betonik Fikirler Proje Yarışması’nda birinci olan **Smartcem** adlı projeydi. “Enerjik Beton” olarak da adlandırılan proje, atılan her adımda elektrik üretiyor. Basıncın elektrik enerjisine dönüştürülmesiyle %100 enerji tasarrufu sağlanıyor.

Buderus Kaskad Sistemler ile

10.000 kW
hayal değil!

Yer tipi veya duvar tipi yoğuşmalı kazanların tek bir kazan gibi kesintisiz çalışmasıyla oluşan Buderus Kaskad Sistemler, 10.000 kW'a varan kapasiteleri ile maksimum verime ulaşıyor.

Buderus Kaskad Sistemler; 5.000 kW'a kadar tek bacaya bağlanabilme özelliğiyle yer tasarrufu, kompakt boyutlarıyla farklı yerleşim ve kombinasyon esnekliği sağlıyor.

Logano plus GB402 Yer Tipi Kazan (320/395/470/545/620 kW) | Logamax plus GB162 Duvar Tipi Kazan (65/80/100 kW)

%110 norm kullanım verimi | Al Mg Si alaşım eşanjörli kompakt yoğuşmalı kazan | Tek kazanla 65 kW'dan 620 kW'a kadar kapasite imkânı | Logamatic EMS kontrol sistemleriyle 16 kazana kadar (10 MW'a kadar) kaskad imkânı | Geniş modülasyon aralığı (%20 ile %100) | 800 mm kapı genişliğinden geçebilen tasarım | Maks. < 60 dBA(A) değeri ile çok düşük ses seviyesi | Ön kârşınla entegre modülasyonlu gaz brülörü | Kompakt boyutlu eşanjör | Özel tasarımı ile kolay taşıma, montaj ve servis imkânı

Isıtma Bizim İşimiz

Buderus

IAEE, İstanbul'da "Elektrik Yaz Okulu" Açıyor

Uluslararası Enerji Ekonomisi Birliği (IAEE), son günlerde Türkiye gündeminde yer alan elektrik sorununu gidermeye yönelik bir çalışma başlattı. İstanbul'da "Elektrik Yaz Okulu" açacaklarını dile getiren IAEE Seçilmiş Başkanı ve Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Gürkan Kumbaroğlu, 28-30 Mayıs tarihlerinde düzenleyecekleri "Electricity Markets and Regulation" konulu yaz okulu hakkında şu bilgiyi verdi: "Elektrik piyasaları üzerine düzenlenecek bu program, hem IAEE hem de ülkemiz adına ilk olması nedeniyle büyük önem taşıyor. Norveç, İtalya ve Türkiye'den alanında önemli isimlerin yer alacağı bu programın ülkemize, gençlerimize önemli katkılarda bulunacağını düşünüyorum."

"Toplu Ulaşımın Un, Yağ, Şeker Var Ama Helva Yok"

İTÜ Raylı Sistemler Mühendisliği Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mehmet Turan Söylemez, son yıllarda yapılan ulaşım alt ve üstyapı yatırımlarına rağmen İstanbul, Ankara, İzmir gibi metropollerde yaşanan trafik sıkıntısının temelinde toplu taşıma kültürünün toplumun geneline yayılamamasının en büyük etken olduğunu söyledi. Prof. Dr. Söylemez, "Unumuz, yağımız, şekerimiz var ama helvamız yok. Trafikte en büyük sorun içerisinde sadece sürücülerin olduğu araç sayısının çokluğu. Trafikte seyreden araçların %60'tan fazlasının içinde sadece şoför var. Toplu ulaşım araçlarını kullanabilmeyi bir yaşam tarzı haline getiremediğimiz sürece yapılan yatırımların mevcut sorunların çözümüne katkısı hiçbir zaman istediğimiz seviyeye ulaşamaz" dedi.

Tunç Soyer'e Önemli Görev

Seferihisar'ı uluslararası **Cittaslow** (Sakin Şehir) birliğine üye yaparak Türkiye'yi yeni bir yerel kalkınma modeliyle tanıştıran ve yaygınlaşması için çalışmalar yapan Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer'e birlikten önemli bir görev geldi. Başkan Soyer, merkezi İtalya'da bulunan birliğin önceki başkanı Gian Luca Marconi'nin önerisiyle, yönetim kurulu tarafından **Genel Başkan Yardımcılığına seçildi**. Birlik ayrıca, Ortadoğu ve Orta Asya'da Sakin Şehir olmak isteyen şehirlerin başvurularını alıp, inceleme gezilerini gerçekleştirme görevini de Tunç Soyer'e

verdi. Orta Asya'dan ilk ziyaretini Kırgızistan'ın Tokmok kentine yapan Soyer, Kırgızistan dönüşü şunları söyledi: "Genel Başkan Yardımcısı seçtiğim birlik, Ortadoğu ve Orta Asya'daki şehirlerin başvurularını inceleme yetkisi verdi. Henüz birliğin bu bölgelerden hiçbir üyesi yok. Birbirinden güzel şehirlerin bu kriterleri geçebileceğine ve Cittaslow birliğine dahil olabileceğini inanıyorum. Umuyorum ki daha yaşanabilir bir dünya için, bu güzellikleri yok etmemek için önemli kriterleri içerisinde barındıran Cittaslow ağı, tüm dünyaya yayılarak devam eder."

Avrasya'nın Lider Çevre Teknolojileri Fuarı

IFAT Eurasia 11 Bin Ziyaretçiyi Ağırladı

Messe München International tarafından düzenlenen **IFAT Eurasia Çevre Teknolojileri Fuarı**, 16-18 Nisan tarihleri arasında Ankara Congressium Kongre Merkezi'nde gerçekleşti. 75 ülkeden 11 bin ziyaretçiyi ağırlayan fuarda 400 firma, çevre teknolojilerindeki en son çözüm ve ürünleri tanıttı. Katılımcıların %62'si Almanya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Çin, Yunanistan, Hollanda ve İspanya başta olmak üzere Türkiye dışındaki ülkelerden oldu. Alman Su Ortaklığı da, IFAT Eurasia çerçevesinde sürdürülebilir atık su yönetimi alanında önemli çözümler üreten su sektöründeki genç Türk mühendislerine ilk kez ödül verdi.

Solarbaba 2015 Güneş Enerjisi Konferansı'na Davetlisiniz

Ateş Uğurel tarafından kurulan ve Türkiye'nin en büyük güneş enerjisi platformu haline gelen Solarbaba, 4-5 Mayıs tarihlerinde **İstanbul**

Harbiye Askeri

Müzesi'nde "Solarbaba 2015 Güneş Enerjisi Konferansı"nın düzenliyor. Türkiye'deki ve dünyadaki güncel gelişmelerin özetleneceği etkinlikte kullanıcı ve yatırımcı gözüyle güneş enerjisi; sektörde yaşanan hukuki problemler; elektrik depolama ve daha pek çok konu masaya yatırılacak. Yatırımcılardan kamu mensuplarına, EPC firmalarından belediyelere kadar konuyla ilgili herkesin katılabileceği konferans hakkında daha detaylı bilgi almak için www.solarbaba.com adresli web sitesini ziyaret edebilirsiniz.

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

HiPP'ten Organik Bebek Gofretleri

- ✓ İlave Şeker içermez
- ✓ Gluten içermez

HiPP, bir bebek maması üreticisi olarak fazlasıyla ağır bir sorumluluk taşımaktadır. HiPP Premium kalitede üretim yapar. Bu üretimi mümkün olan tüm yönleriyle doğayla uyumlu bir şekilde yüksek HiPP standartlarını hedefleyerek gerçekleştirir.

Uzun HiPP kalite kontrol süreci daha hammadde aşamasında henüz üretime geçmeden başlar. Bu yöntemle HiPP ürünlerindeki hammaddelerin en iyileri olduğundan emin oluruz.

Bunu şahsen garanti ederim.

Claus Hipp

BRN Mimarlık'tan Otomatik Otopark

Türkiye'nin birçok kentinde birbirinden farklı fonksiyonlara sahip projeler üreten BRN Mimarlık'ın İzmir Büyükşehir Belediyesi için tasarladığı "İzmir Otomatik Otopark", insansız mekanik kurgunun tasarıma yansımalarını estetik bir dille vurgularken, sürdürülebilir tasarım kriterleriyle ve kent dokusuna olan uygunluğuyla da dikkat çekiyor. İnsanlarla araçların birbirlerinden ayrıldıkları ve tekrar buluştukları noktaya kadar hiç karşı karşıya gelmemeleri ilkesinin baz alındığı tasarımda, bulvarın yeşil dokusu, lobi üzerindeki gölgelendirme saçığının üzerine bitki bahçesi olarak taşınmış. Bu saçak sayesinde güçlü akşam güneşinin iç mekana girmesi ve iklimlendirme maliyetleriyle enerji tüketiminin artması engellenmiş. 280 araç kapasiteli otopark hakkında açıklama yapan Mimar Baran Uyan, "Günümüz teknolojilerinin sunduğu desteklerle geliştirilen tam otomatik otoparklar, geleneksel otoparklardaki araçların park yerlerini arama-ulaşma süreleri boyunca yakıt tüketimini, karbon salımını ve insanların zaman kayıplarını da ortadan kaldırıyor" bilgisini verdi.

Temiz Teknoloji Fikirlerine Davet Var!

Yedi ülkede yürütülen çevre ve enerji konulu girişim hızlandırma programı GCIP'nin başvuruları 20 Mayıs'ta sona eriyor. Katılanlar para ödülleriyle ötesinde, mentorluk desteğinden Silikon Vadisi'nde fikirlerini sunmaya kadar çok çeşitli fırsatlar elde ediyor.

Enerji ve çevre konulu girişim fikirlerine yönelik yedi ayrı ülkede eşzamanlı yürütülen "**Temiz Teknolojiler Girişimcilik Hızlandırma Programı**" (Global Cleantech Innovation Programme - GCIP) için başvurular başladı. Son tarihe 20 Mayıs. Birleşmiş Milletler Sınai ve Kalkınma Teşkilatı (UNIDO), Küresel Çevre Fonu (GEF) ve the Cleantech Open tarafından desteklenen program, Türkiye'de Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın himayesinde ve TÜBİTAK'ın ev sahipliğinde Teknoloji ve Yenilikçi Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) bünyesinde gerçekleştiriliyor.

GCIP'nin 2014 yılında Türkiye'de ilk defa düzenlediği programın kategori başlıkları enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, atıktan enerji üretimi ve su verimliliği olarak sunulmuş ve programa 214 girişimci başvurmuştu. Kuluçka sürecine dahil edilen girişimciler, ulusal GCIP akademisi, mentorluk desteği, webinar, seminer, iş kampı ve deneme jürisi gibi etkinliklerle kendilerini geliştirme olanağı buldular. İlk senedeki dört kategori başlıkları bu sene de uygulanıyor. Ekim ayında düzenlenecek final jürisiyle en başarılı girişimci,

50 bin TL'lik ödülün yanında fikirlerini Silikon Vadisi'nde gerçekleşecek **Global Forum**'da temsil edecek. Kategori birincileri 25 bin TL'lik ödül kazanırken, başarılı bulunan diğer takımlara da Bakanlık Özel Ödülü, Halkın Seçimi Ödülü, Yılın Genç Girişimcisi Ödülü, Sürdürülebilirlik ve Başarılı Mezun Ödülü sunulacak.

GCIP Ulusal Program Yöneticisi **Dr. Osman Malik Atanur**, programın Türkiye için önemine dair EKOIQ'ya şu açıklamada bulundu: "Türkiye'de girişimcilerin desteklenmesine yönelik çok sayıda devam eden kuluçka ve/veya hızlandırıcı program yürütülüyor. Bununla birlikte doğrudan temiz teknolojilerde girişimciliğin desteklenmesine odaklanmış, çevre ve enerji ana temalı tek program GCIP'dir. GCIP, günümüzün en güncel konularından olan çevre, enerji ve sürdürülebilirlik ile ilgili bakanlık ve bağlı kuruluşlar olmak üzere konunun tarafı çok sayıda paydaşı bir araya getirmiştir. Temiz teknoloji ve sürdürülebilir enerji alanlarında ortaya çıkan yeni iş ağları ticari hayatı değiştirerek ekonomik büyümeyi sağladığı gibi bireylerin hayatını olumlu yönde değiştirerek sosyal refahın gelişmesini de sağlayacaktır".

Üstümüze vazife

ÇEVKO
Yeşil Nokta Teşvik
Ödülü

ISO Çevre ve
Enerji Ödülü

European
Business Awards
for the
Environment

Yeşil Bina Zirvesi
Sürdürülebilirlik
Ödülü

Kocaeli
Sanayi Odası
Şahabettin
Bilgisu
Çevre Ödülü

Avrupa Birliği
Çevre Ödülü
Türkiye
Programı
Finalist

Sürdürülebilirlikte altı ödül birden...

İnsana, topluma, doğaya saygılı işimizin ayrılmaz parçası; bugünkü ve gelecek kuşaklara karşı vazgeçilmez sorumluluğumuz olarak görüyoruz. Bu doğrultuda üretim, tasarım ve yönetim anlayışımız Blue Life ile sürdürülebilirliği süreçlerimizin her aşamasında titizlikle hayata geçiriyoruz.

Başarıda da sürdürülebilirlik için çok çalışmaya devam ediyoruz. VitrA ve Artema olarak ulaştığımız düzey uluslararası ve ulusal kuruluşlar tarafından değerlendirildi ve 6 sürdürülebilirlik ödülüne birden layık görüldü.

Çünkü mavi gezegenimizin geleceği, üstümüze vazife.

Blue Life

Mavi gezegenimiz için...

“Obez” Bir İstanbul’a Hayır!

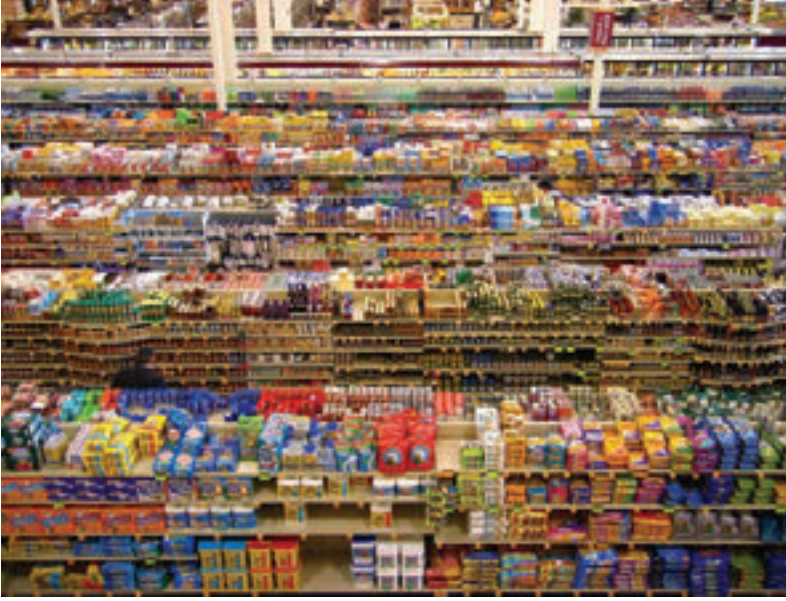
Tüketemeyeceği kadar fazla üretmiş bir dünyada yaşadığımızı hatırlatan Dış Haberler Editörümüz Zeynep Heyzen Ateş, İstanbul’dan New York’a, Hong Kong’dan Paris’e bütün kozmopolisleri “obez şehirler” olarak tanımlıyor. Su taşımaktan ziyade, önce musluğu kapatmanın önemine vurgu yapan Ateş, “Yoksa aslında yavaşlatılmış bir felaketi mi yaşıyoruz?” diye sormadan da edemiyor...

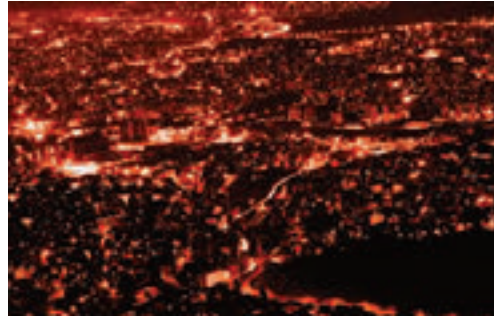
Bazen şehrin sokaklarında dolaşırken bir haber kucağınıza düşebilir ve eğer gerçekten şanslıysanız, bu haber uzun zamandır yazmak istediğiniz birden fazla konuyla da doğrudan ilgili olabilir. Geçtiğimiz Mart ayının son haftasında, ben böyle bir ânı yakalama fırsatı buldum. Paris'te Hotel de Ville'in önüne, kapılarına Avrupa ülkelerinin bayrakları çizilmiş elektrikli arabalar dizilmişti ve her ülkeden belediye başkanları bu arabalardan iniyordu. Kolunda "securité" yazısı olan görevlilerden birine ne olduğunu sorduğumda "Şehirlerin enerji politikalarıyla ilgili bir toplantı" düzenlendiği yanıtını aldım. **Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo**, delegeleri belediyenin elektrikli arabalarıyla getirtmiş, böylece yalnızca toplantının gündeme taşınmasını sağlamakla kalmamış, 2014'ten bu yana yaptığı değişikliklerin -örneğin elektrikli arabalara geçişin- altını çizmeyi başarmıştı. İki gün sonra toplantıyla ilgili haberleri ve demeçleri okuduğumda daha da ilginç bir detayla karşılaştım. Hidalgo, "şehirlerin enerji politikaları" başlığı altında bugüne dek şahit olduğum uluslararası toplantılarda yapılanın tam aksini yapmış, artan enerji ihtiyacını karşılama yollarını bulmayı değil, **enerji ihtiyacındaki artışı kontrol altına almanın yollarını** masaya yatırmıştı. Gittikçe büyüyen kozmopolislerde elektriklerin kesilmesinden çok daha ciddi bir sorundu gündemindeki: İnsanların evden çıkarken lambaları kapamaya zahmet etmedikleri bir dünya. Bir an için paranın öteki yüzüne bakalım

Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo

Megakentler, tüketim alışkanlıkları değişmeden geridönüşüme girdiklerinde atarak kurtulacakları safrayı da üretimin üstüne ekliyorlar. Ölçsüzlüğü bol, aşırı tepkilere eğilimli, hayatta kalma arzusunu saplantıya dönüştürmüş, dolayısıyla değişmeyen kitleler türüyor bu "bolluktan".

ve dünyanın enerji ihtiyacına yetişilemediğini söyleyenlerin yanlış ifade edilmiş bir tehlikeyi tekrarladığı iddiasına bir şans tanıyalım. Buna göre asıl sorun, "obezleşen şehirler" ve sorunu çözmek yerine muslukları sonuna kadar açma eğilimindeki ülkeler. Tersine döndürülmesi güç bir enerji özgürleşmesi sürecine mi girdik yoksa? (Özgürleşme kelimesini tüm kontrolsüzlüğüyle birlikte düşünün lütfen) Ucuz enerji, yarın öbür gün çok pahalıya mı patlayacak bize, yaşadığımız şehirlere? Bunlardı tartışılanlar Paris'teki toplantıda.

Aşırılıkla Gelen Tehlike...

Toplumlar, eskiden dünyayla tersine çevrilebilir bir anlaşmaya, enerjinin asal parçalarından biri olduğu dengeli bir düzenlemeye bağlıydı. Enerjinin özgürleşmesi ilkesine yer veremeyecek bir modeldi bu. Öngörüsü, sonraki tüm özgürlüklerin,

elektriğin özgürleşmesini izleyeceğiydi ve ekonomik düzen buna izin vermeyeceğinden, tasma modern sanayinin ve teknolojinin tüm düşlerini besleyen bu vazgeçilmez unsurun boynundan hiç çıkarılmamıştı. Oysa bugün, dünya tarihinde enerjinin en ulaşılabilir olduğu çağı yaşıyoruz. Meksika ve İtalya gibi ülkelerde hükümetler güneş paneli kullanımını kısıtlayacak yasalar getiriyor ama nafiye. İnsanlar, tüketimlerini tutumlu yapmak yerine artık beş değil, on panel dōşeyebiliyor. Panellerin verimi arttı, santrallerin verimi arttı, nükleer dahi yirmi yıl önce olduğuna nazaran çok daha güvenli ve ucuz. Bu verilerden yola çıkan analistler, böyle bir bolluğun insanoğlu için kıtlık kadar tehlikeli olduğunu hatırlatıyor. Batılı toplumlar için konuşuyorum tabii. Yolumuzu gözleyen felaket, kaynakların tükenmesi değil, tüm biçimleriyle enerjinin giderek artması. Dengesizliğin dinamiğiyle gelen bir dram söz konusu çünkü kentsel dönüşüm gibi enerji dönüşümü de biçimsel, yüzeysel. Binalar değişiyor, kafalar değişmiyor. Enerji değişiyor, tüketim alışkanlığı değişmiyor. İçselleşmemiş bir enerji salgını deneyimliyoruz, aşırı ısınma evresine yaklaşıyoruz her geçen gün. Yine de devreleri soğutmasını öğreneceğimize daha fazla enerji tüketiyoruz. Camı açacağımıza havalandırmayı çalıştırıyoruz, 10 derece yetmiyor, 5 derece olsun istiyoruz. Şımarığımız, şımarдық. Teknolojinin olumsuz yanı diyelim. Ne yazık ki, tüketim alışkanlıklarını değiştirmeyen bir dünyaya verilen sonsuz yakıt, maddesel ve üretici bir etken olmaktan çıkıp kanser misali toplumları ele geçiriyor.

Bu yazılanlar size fazla felsefi, fazla hayal gelebilir ama megakentlerle ilgili demeclerden farklı bir sonuç çıkarmak mümkün değil. Bir obezitedir gidiyor; İstanbul, New York, Hong Kong, Paris... İşleyişleri termodinamiğin ikinci yasasına ters düşen kentler bunlar. Her gün akıl almaz miktarda enerji tüketilen, ertesi gün hayatın devam edebilmesine mucize gözleriyle bakılması gereken yerler. Döngünün sürdürülebilmesi ise kendi gürültülerinden, kendi atıklarından, kendi çöplerinden beslenmelerinden kaynaklanıyor. Tüketerek,

tüketimleriyle var oluyorlar ve dünyanın enerji döngüsü de bu şehirlerin obezitesini besleyecek şekilde geliyor.

Bernard Mandeville'in "Arılar Masalı" eserinde verdiği örneği hatırlatıyor bana. "Şey"lerin tüketildikçe azaldığı bir dünyada ne gariptir ki ne kadar harcanırsa o kadar artıyor enerji. O kadar fazla sunuluyor piyasaya. Ekonomik ölçümlerin hesabını tutamayacağı bir ölçüm bu. "Sürdürülebilirlik" hiçbir anlamıyla buradaki üretim-tüketim döngüsünü açıklamaya yetmiyor. İstanbullular enerjiyi, insanın normal koşullarda ciğerlerine çekmekten zevk alamayacağı bir havadan, yetişilemez bir devinimden alıyorlar. Tehlike "yoksun kalma"nın tehlikesi değil, aşırılıkla gelen tehlike. Boş alanları yok etmenin metafiziği.

Kentsel Dönüşümden Geridönüşüme

Megakentler (kozmopolisler), tüketim alışkanlıkları değişmeden geridönüşüme girdiklerinde atarak kurtulacakları safrayı da üretimin üstüne ekliyorlar -üretim modeli değişmiyor, geridönüşüm ekstra bir model olarak zaten var olanlara ekleniyor. Ölçsüzlüğü bol, aşırı tepkilere eğilimli, hayatta kalma arzusunun saplantıya dönüşmüş, dolayısıyla değişemeyen kitleler türüyor bu "bolluktan". Her tür ekolojik

önlem göstermelik, dünyayla iyi iletişim kurma arzusu gerçek ama "yapan" ve "yikan" aynı olunca bu gerçekliğin de içi boşalıyor.

"Tüketim toplumu" tanımının yetersiz kaldığı aşama demeli belki. Tüketemeyeceği kadar fazla üretmiş bir dünyada yaşıyoruz. Öyle çok şey üretilip üst üste yığıldı ki, bunları kullanacak zaman asla olmayacak. Okunamayacak kadar fazla kitap, yılda bir yenisi alınan akıllı telefonlar, hamburgerler, her yıl yenilenen mevsimlik giysiler, giysileri koyacak dolaplar, dolapları koyacak evler, çöpler, çöpleri dönüştürecek mekanizmalar, dönüşen çöpleri, çöpleşen şey'leri tüketecek daha fazla insan. Tüketebilmesi için enerji. Kriz dediğimiz de belki yaklaşan felakete dair bir önsezi. Yoksa aslında yavaşlatılmış bir felaketi mi yaşıyoruz?

Türkiye'nin de fark etmesi gereken, sorunun birden fazla yüzü olduğu sanırım. Enerji bulmak elbette önemli, ama sürekli akan musluğa ne kadar su taşısanız boş. Önce musluğu kapamasını öğreneceğiz. Aksi takdirde bin dreden su getirsek de yetmeyecek, yetse de tüketilen onca su atık olarak denizlere, içme sularına karışıp bize geri dönecek. Obez bir İstanbul'a hayır! ○

Türkiye'nin de fark etmesi gereken, sorunun birden fazla yüzü olduğu... Enerji bulmak elbette önemli ama sürekli akan musluğa ne kadar su taşısanız boş. Önce musluğu kapamasını öğreneceğiz.

EBRD'den Şimdi de Konutlarda Enerji Verimliliğine Destek

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Türkiye'de konutlarda enerji verimliliğine yönelik TuREEFF programını başlattı. 350 milyon dolarlık finansman programı, beyaz eşyadan cephe yalıtımına kadar konutlardaki her türlü verimlilik projesini destekliyor. EBRD Finansal Kurumlar Direktörü (Güneydoğu Akdeniz&Türkiye) Sylvia Gansser-Potts ile 31 Mart'taki lansmanın ardından TuREEFF'i konuştuk.

 Berkan ÖZYER

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD); Temiz Teknoloji Fonu (CTF) ve Avrupa Birliği desteğiyle, “**Türkiye Konutlarda Enerji Verimliliği Finansman Programı**” (TuREEFF) adıyla yeni bir program başlattı. Geçtiğimiz senelerde KOBİ'lerde enerji verimliliğine yönelik TurSEFF ve endüstriyel enerji verimliliği için MidSEFF programlarını uygulayan EBRD, bu kez konutları odağına aldı.

350 milyon dolarlık finansman programı kapsamında **ısı yalıtımı, verimli ısınma, konut içi sıcak su kaynağı, klima, aydınlatma, beyaz eşya ile yenilenebilir enerji sistemleri** için başvurular kredi alabiliyor. Bu gerekçelerle kredi almak isteyen bireyler, enerji verimliliği danışmanlık firmaları, hizmet sağlayıcı ve uygulama firmaları, KOBİ statüsündeki inşaat firmaları ile uygun ürün ve sistemleri satan firmalar, programa başvurabiliyorlar.

Programın 350 milyon dolarlık kredi kaynağının 282,5 milyon doları EBRD'den, kalan 67,5 milyon dolarsa CTF'ten sağlandı. İşbirliğine girilen bankalar, şimdilik Türkiye İş Bankası ve Şekerbank. Ancak banka sayısının da artması bekleniyor. Başvuranlara krediler, anlaşmalı bankalar üzerinden sağlanacak. Kredinin ötesinde, program hukuki danışmanlık hizmeti de sağlayacak. 31 Mart'ta yapılan lansmanın ardından EBRD Finansal Kurumlar Direktörü (Güneydoğu Akdeniz&Türkiye) Sylvia Gansser-Potts ile TuREEFF programını konuştuk.

EBRD, TurSEFF ve MidSEFF programlarının ardından Türkiye'de neden böyle bir program başlatma ihtiyacı hissetti?

Sebeplerin ilki, Türkiye'nin enerji yeterliliği konusundaki sıkıntısına yönelik oldukça güçlü bir anlayış geliştirmemiz oldu. Konut sektörünü, enerji yeterliliğine dair iyileştirmeler için büyük potansiyele sahip bir alan olarak görüyoruz. Sunumda söylediği gibi Türkiye'de kullanılan enerjinin yaklaşık %30'u konutlarda tüketiliyor. Dolayısıyla burada büyük bir potansiyel olduğunu düşündük ve bu doğrultuda yürütülen farklı girişimleri gözlemledik. Ayrıca bir de yürütülen kentsel dönüşüm programı var. Dolayısıyla amacımız bu programı oluşturmak ve AB Direktifleri ile Türk hükümetinin girişimleri sonucu ortaya konan öncelikleri karşılamak. Ayrıca sadece işbirliği yaptığımız bankalara değil, pazardaki diğer oyunculara da danışmanlık yapıyoruz. Böylece farkındalık yaratmak için en iyi yöntemleri arıyoruz. Yani konu sadece para ya da finansmanla sınırlı değil. Önemli bir parçası da insanların farkındalığını artırmak.

Programın danışmanlık kısmıyla ilgilenecek misiniz?

Hayır, özel olarak bu program için bir danışmanlık firmasıyla anlaşıldı. Bu firma ile Türkiye'de daha önce yürüttüğümüz TurSEFF ve MidSEFF programlarında da beraber çalışmıştık. Bankalara destek sağlanması ve programın tasarlanmasında bizlere aktif yardımları olmuştu. Danışmanlar; kesintisiz şekilde bankalar, kredi başvurusunda bulunanlar ve diğer paydaşlarla beraber çalışacak.

Peki, programa kimler katılabilir?

Enerji verimli ürünleri satın alıp kullanmak isteyen herkes katılabilir. Örneğin biri A++ sertifikalı buzdolabı satın almak istiyorsa programa katılabilir. Yani katılımcılar, bireyler olacak. Ayrıca enerji kimlik belgesi B veya A sınıfı olan konutlar inşa eden küçük inşaat firmaları ve geliştiricilerini de programa dahil ettik. Ayrıca hizmet sağlayıcıları ve perakendeciler de var, çünkü finansmanın bir kısmı perakendecilerden geliyor. Ayrıca enerji hizmeti sunan firmalar da başvuruda bulunabilir. Dolayısıyla bu program için çok geniş bir potansiyel katılımcı grubu var.

60 milyon dolarlık kredi alan Şekerbank, 15 bin başvuru öngördüğünü açıkladı. Programa toplamda sayısal olarak ne kadarlık bir katılım bekliyorsunuz?

Çok! Kredilerin miktarı genelde birkaç bin TL olacak. Dolayısıyla perakende tarafındaki projelerin dağılımına bağlı olarak yüzbinlerce proje ve başvuru olacağını söyleyebilirim.

Şehirlere göre bir dağılım bekliyorsunuz mu?

Sadece en büyük kentlerde değil, bu programın bütün ülke çapında kullanılmasını umut ediyoruz.

Geçmişte uyguladığınız TurSEFF ve MidSEFF programlarda da durum böyle miydi?

Evet. İşbirliği yaptığımız bankaları da bu yönde teşvik ediyoruz. Bu amaçla, bütün ülkeye yayılmış bir ağa sahip bankalarla çalışıyoruz.

Şu an işbirliği yaptığınız kaç banka var?

Şekerbank ve İş Bankası olmak üzere şimdilik iki banka var. Ama daha çoğunun dahil olmasını bekliyoruz. Başka bankalar için de yeterli kadar yer var.

“Güneş enerjisi malzemeleri, PV ekipmanları, su ısıtıcıları da programa dahil. Dolayısıyla burada enerji verimliliğinden fazlası hedefleniyor. Enerji üretimine yönelik projeler için de başvuruda bulunabilir ve finansman elde edilebilir”

Anladığım kadarıyla hem bu program özelinde hem de EBRD olarak genel anlamda devletle yakın bir ilişki yürütüyorsunuz. Kamu sektörünün bu programa ilgisini nasıl görüyorsunuz?

Sadece bu program için değil, enerji verimliliğiyle ilgili bütün programlarımızda genel olarak devletle geçmişten bu yana kurduğumuz diyalogdan çok memnunuz. Dolayısıyla takım olarak, Türkiye pazarı için yeni programlar tasarladığımızda ya da uygulamaya geçtiğimizde, tabii ki yetkili birimlerle aktif ve sürekli bir diyalog sürdürüyoruz.

Hükümetin hemen atması gereken adım var mı sizce?

Bence gerekli adımlar konusunda kamuyla birlikte sürekli görüşülüyor. Bu programla birlikte sunulan hareket planı da yetkililerle kurduğumuz diyalogun sonuçlarından biri.

Toplantıda bir dinleyici, sadece enerji verimliliğine değil, kendi elektriğini üreten binalara destek verilmesine yönelik projeler de talep etti. Bu konuda bir proje düşünüyor musunuz?

Program, zaten genel olarak sadece

daha az enerji tüketimine değil, genel olarak alternatif enerji kaynaklarına yönelik. Örneğin güneş enerjisi malzemeleri, PV ekipmanları, su ısıtıcıları da programa dahil. Dolayısıyla burada enerji verimliliğinden fazlası hedefleniyor. Enerji üretimi-ne yönelik projeler için de başvuru yapılabilir ve finansman elde edilebilir. Program hepsini kapsıyor.

EBRD, Türkiye'ye çok büyük yatırımlar yaptı. Türkiye'de ne gibi bir potansiyel gördünüz, ortaya çıkan sonuçlardan memnun musunuz?

EBRD, 2009'dan bu yana 140'tan fazla projeye Türkiye'ye 5 milyar dolar üzerinde yatırım yaptı. Türkiye'de bugüne kadar elde edilen sonuçlardan çok memnun olduğumuzu düşünüyorum. Türkiye'de çok sağlam partnerler edindik. Sunumda Temiz Teknoloji Fonu'ndan **Steven Shalita**'nın da söylediği gibi Türkiye, birçok konuda diğer ülkeler için rol model oldu. Örneğin Türkiye'de enerji verimliliği konusunda yapılanlar çok başarılı. Ayrıca bu girişimin gerçekleştirilmesinde işbirliği yaptığımız mali kurumlar da beni çok etkiledi.

Bir yandan da sanırım bazı bölgesel sorunlar, örneğin Ukrayna'daki kriz, Türkiye'ye yatırımın artmasına sebep oldu...

Oldukça çeşitlendirilmiş bir yaklaşım sağlamaya çalışıyoruz. Farklı ülkeler ve bu ülkelerde farklı sorunlarla uğraşıyoruz. Ukrayna'da da kesinlikle çok aktifiz. Çok zor bir pazar ama geçen sene önemli projeler gerçekleştirdik. Faaliyet gösterdiğimiz her ülkeye farklı yaklaşıyoruz ve onların önceliklerine ağırlık veriyoruz. Bence Türkiye çok büyük bir pazar ve önemli bir potansiyele sahip. Bu yüzden de EBRD'nin öncelikli ülkelerinden biri olma yolunda.

"Enerji verimliliği finansman programını" şimdiye kadar kaç ül-

"Programları ülkelerin özelliklerine göre uyarlıyoruz. Hem bizi destekleyen hem de ürünlerimizi dağıtabilecek bankalarla çalışmak zorundayız. Bence ülkelerin performansı listesinde Türkiye zirvede"

kede uyguladınız? Nasıl dönüşler aldınız?

Bu program, şimdiye kadar 19 ülkede uygulandı. Yaklaşık 10 yıl önce ilk başladığımızda, bu biraz benzersiz bir programdı. Enerji verimliliği konusu günümüzdeki kadar tartışılan bir konu değildi. Elde ettiğimiz başarılarından gurur duyuyoruz ve ara vermeksizin programı geliştirmeye çalışıyoruz. Şimdi de **Kuzey Afrika** ve **Güney Akdeniz**'de yeni ülkelere ve pazarlara giriyoruz. Yani oralarda da sürdürülebilirlik programları geliştiriyoruz. Bu programın başarıya ulaşan özelliklerinden biri, bankalardan elde ettiğimiz güçlü destek ve işin teknik yardım

kısmı. Bankalara ve kredi alıcılarına sadece para değil, danışmanlıklarla da destekte bulunmamız büyük fark yarattı.

Bu ülkeler arasında Türkiye'ye özgü bir özellik var mı?

Programları ülkelerin özelliklerine uyarlıyoruz. Bankalar vasıtasıyla çalıştığımız için hem bizi destekleyen hem de ürünlerimizi dağıtabilecek bankalarla çalışmak zorundayız. Bence ülkelerin performansı listesinde Türkiye zirvede yer alıyor. Ama iyi iş çıkartan başka ülkeler de var. Örneğin **Slovakya**'da büyük bir başarı elde ettik.

Bankalar faiz oranlarını belirlerken siz sürece dahil oluyor musunuz?

Tabii, bankalara parayı biz sağlıyoruz ve dolayısıyla bankaların profiline göre faiz oranlarını da biz belirliyoruz. Ticari kaygılarla kredi veriyoruz. Finansmanın bir kısmı da Temiz Enerji Fonu'ndan geliyor. Bu kısım da imtiyaza dayalı. Hepsi birlikte iyi bir program oluşturuyor. ○

Sokağın Müziği

—“Açık Radyo.”
94.9

Nükleer Enerji ve Türkiye

Ülkemiz her geçen yıl gerek nüfus gerekse de ekonomi açısından daha da büyüyor. Bu büyümenin en doğal sonuçlarından biri gittikçe artan enerji ihtiyacı. Her türü ile enerji, hayatımızın büyük bir parçasını ege-menliği altına aldığından, bu enerji ihtiyacını karşılayabilmek devletin planlaması açısından yaşamsal önem taşıyor. Bu planlamanın iç ve dış politikayı ilgilendiren pek çok unsuru bulunuyor. Bu yazıda, bu politik unsurlardan ziyade konunun teknik yanlarını ele alacağız.

Enerji ihtiyacını karşılayabilmenin iki temel yolu var. Bunların biri enerji arzını artırmak, diğeri de enerji talebini azaltmaktır.

Ekonomiyi küçültmeden ve vatandaşları kısıtlamadan enerji talebini azaltabilmenin tek yolu enerji verimliliğini artırmaktır. Ülkemizde enerjinin çoğunluğu devlet ve endüstri sektöründe kullanıldığından, başta “Aman evdeki televizyonunuzu düğmesinden kapatın” türü kamu spotlarından, özel sektörün ve özellikle de devletin enerji tüketimini kontrol altına alması lazım. Sanayinin gelişimini teşvik etmek doğru bir politika olabilir, ancak bununla birlikte sanayiye verilen enerjinin aslında bir bedeli olduğu ve aynı işi üretmek için daha az enerji tüketen işletmelerin de teşvik edileceği bir sistem kurulması gerekiyor. Sanayide enerji verimliliğini sağlamak önemli bir gelir kalemi olmadığı müddetçe enerjiyi doğru kullanabilmemiz mümkün olmayabilir.

Enerjiyi doğru kullanmadığımız zaman karşımıza çıkan temel sorunlardan biri de doğal olarak daha

fazla enerji üretmek için potansiyel artırımı olacaktır. Bizler öğrenciyken derslerde ülkemizin su zengini bir ülke olduğu ve enerji ihtiyacını barajlardan kazandığı öğretilmişti. Ancak günümüze geldiğimizde ülkemizin su zengini olmadığını, hatta su fakiri olmaya doğru hızla yol aldığını, barajlardan elde ettiğimiz enerji oranının da tüm elektrik enerjisi üretiminin yaklaşık %20'sini ancak bulduğunu görüyoruz. Ayrıca geçen zaman içerisinde yağış rejimlerindeki değişimle barajlardan kazanabileceğimiz enerjinin azalmasının yanında bir de bu barajların doğaya verdikleri zarar gördüğünden barajlara güvenerek enerji planlaması yapabilmek doğru bir çözüm olmuyor.

En Doğru Çözüm Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Destek Vermek

Küresel iklim değişikliğinin nedenlerinin başında bizlerin atmosfere

saldığı seragazları geliyor. Bu seragazlarının en önemlisi ise karbondioksit. Karbondioksit, bizim yaktığımız fosil yakıtlardan; yani kömür, petrol ve doğalgazdan dolayı atmosfere salınıyor ve küresel ısınmaya yol açıyor. Fosil yakıtların da en önemli kullanım amacı, elektrik enerjisi üretimi. Ülkemizdeki elektrik enerjisi üretiminin yaklaşık %70'i fosil yakıtlar kullanılarak yapılıyor. Bu miktarın çoğu yurtdışına bağlı olduğumuz doğalgazın termik santrallerde yakılması ile sağlanıyor. Kömür yakan termik santrallerde bile çoğunlukla kendi ülkemizden çıkarılan düşük verimli linyit kömürü yerine ithal kömür kullanılıyor. Linyit kömürü kullanıldığında ise bunun küresel ısınmaya kötü etki etmesinin yanı sıra hem çıkartılırken yaşanan maden kazaları hem de yandığında çıkan diğer zararlı maddeler nedeniyle istenmeyen etkilerinin hayli fazla olduğu görülüyor.

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv.
Fizik Böl. ve Mercator/IPM
Araştırmacısı
mlkurnaz@gmail.com

Ancak devletimiz, artan enerji ihtiyacını karşılamak için ilk olarak yerel kömürle çalışan termik santraller yapımına öncelik vermiş. Bu tercih, çevre kirliliği açısından bakıldığında en kötü çözümdür. Bunun alternatifi olarak ithal kömürle çalışan termik santraller ve doğalgaz santralleri görülüyor. Hidroelektrik santralleri yapımında ise çevre etki değerlendirme raporu istenmesi zorunluluğu kaldırıldığından bu yana özellikle yurtdışından bulunan kredilerdeki azalma bu sektörün de durağanlaşmasına yol açıyor. Ayrıca 2012-2014 arasında yaşanan ciddi kuraklık bu tesislerdeki enerji üretiminin sürdürülebilirliği açısından önemli soru işaretleri de oluşturuyor.

Tüm bu olumsuzlukların yanında aslında karşımızda önemli iki sorun var. Bunların ilki ve en önemlisi, küresel iklim değişikliği. Bu değişiklik, dünya üzerindeki yaşamı ciddi anlamda tehdit ettiğinden diğer tüm sorunlar karşısında çok daha büyük ağırlık taşıyor. Yani konu dünyadaki yaşamın geleceği ise gerisi teferruattır. Bu nedenle ne durumda olursak olalım, fosil yakıt tabanlı sistemler üretmekten uzak durmamız gerekiyor. Bunun en önemli sebebi, kömürle çalışan bir termik santral kurulduğunda bu santralin ömrü kadar, yani en az 40-50 sene bu santralde kömür yakılarak atmosfere karbondioksit salınacağı gerçektir. Ekonomik açıdan elimizdeki kömürle çalışan termik santralleri kapatmasak bile en azından yatırım planlarımıza yenilerinin yapılmaması gereğini koymak zorundayız. Dünyanın geleceğini hiç düşünmesek bile

petrol, kömür ve doğalgaz üretimi sürdürülebilir değildir. Yakın gelecekte miktarları azalıp talebe bağlı olarak fiyatları arttığında üretilecek olan elektriğin de bize olan maliyeti gün geçtikçe artacaktır. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, fosil yakıtlara dayanan elektrik üretim sistemlerini terk etmemizin vaktinin çoktan geçtiği görülebilir.

Bu durumda devletin enerji sağlama sorumluluğunu yerine getirmek için yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimine destek vermesi en doğru çözümdür. Fosil yakıtların aksine yenilenebilir kaynaklardan, yani güneş ve rüzgardan elde edilen enerjinin maliyeti gelişen teknolojilerle birlikte her geçen gün düşüyor. Güneş ve rüzgar enerjisi doğanın bize sunduğu kaynaklar olduğundan, çok uzun süre tükenmeden bize enerji sağlayabilirler.

Elektrik Üretimini Merkezileştirmek Sorunu Daha da Artırır

Güneş ve rüzgar kaynaklı yenilenebilir enerjinin bu denli büyük avantajlar getirmesinin karşısında enerji sağlamada devlet tekelinin kırılması na neden olmasından dolayı devletimiz bu yenilenebilir enerji türlerine çok da sıcak bakmıyor. Oysa enerji ihtiyacı bizden çok daha fazla ama yenilenebilir enerji kapasitesi bizden çok düşük olan Orta ve Kuzey Avrupa ülkeleri, enerjilerinin çoğunu bu kaynaklardan sağlayacak altyapıyı kurarak önemli bir adım atmış durumdadır. Kıt yenilenebilir kaynaklara sahip ülkelerin bile bu yolda bizden ileri olmaları “yenilenebilir

kaynaklardan ihtiyacımızın tamamını karşılayamayız” argümanının da ne denli hatalı olduğunu gözler önüne seriyor.

Tüm bu seçimlerle karşılaşan devletimiz bir nükleer santralın temelini atmış, diğeri için de anlaşmaları tamamlamış durumdadır. Dünyanın karşılaştığı en büyük sorunun küresel iklim değişikliği olduğu perspektifinden konuya yaklaştığımızda nükleer santraller, atmosfere fosil yakıtla çalışan termik santrallerden çok daha az zarar verirler. Bu nedenle, yenilenebilir kaynaklardan yeterli miktarda elektrik üretmek ve ürettirmemekte ısrarcı olan devletimiz açısından önümüze fosil yakıtlar veya nükleer enerji seçimi sunuluyorsa, benim seçimim nükleerden yana olacaktır.

Unutmamamız gereken son bir noktayı geçtiğimiz ay birlikte yaşadık. Elektrik üretim ve dağıtım sistemimizde yaşanan arızayla birlikte ülkenin önemli bir kısmına elektrik enerjisi verilemedi. Bu aslında neden nükleer enerjiye ihtiyacımız olduğunu değil, aslında neden dağıtılmış sistemlerle herkesin mümkün olduğu ölçüde kendi elektriğini üretmesi gerektiğini gösteren bir kanıttır. Elektrik enerjisi üretimini merkezileştirmek bu şekilde yaşanacak sorunları sadece artırır. Ülkenin her yerinde güneş ve rüzgardan kendi enerjimizi üretebilecek olursak, merkezi sistemlerde oluşabilecek arızalara karşı da dayanıklılığımız o derece artar. Bu da sürdürülebilir bir sistem oluşturmamız için atılacak en önemli adımlardan biridir.

“Su Kaşifleri” İşbaşında

Dünyanın önde gelen STK'larından Global Action Plan'ın İngiltere ayağı tarafından başlatılan ve 11 ülkede uygulanan “Su Kaşifi” projesinin hedefi, 8-14 yaş grubu öğrencilere su bilinci kazandırmak... HSBC Su Programı tarafından desteklenen projenin Türkiye'deki yürütücüsü ise Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı. Biz de şirketin kurucusu ve direktörü Serra Titiz, proje koordinatörleri Cansu Gedik ve Şadan Ertekin Mis ile minik su kaşifleri ile yürüttükleri çalışmalarını konuştuk...

Su Kaşifi, bildiğimiz kadarıyla 11 ülkede uygulanan uluslararası bir program. Öncelikle projenin çıkış noktası, yürütücüleri ve destekçileri hakkında bilgi verir misiniz?

Serra Titiz: Su Kaşifi Programı, 8-14 yaş grubu öğrencilere su bilinci kazandırılmasını amaçlıyor. Program, çevre koruma konusunda öncü bir sivil toplum kuruluşu olan **Global Action Plan (GAP)** İngiltere tarafından başlatıldı. GAP İngiltere, programın uluslararası kapsamındaki sorumlusu. 11 ülkedeki farklı kurumlar ise programı kendi ülkelerinde yürütüyor. Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı olarak bizler de programın Türkiye ayağının yürütücülüğünü üstlendik.

Su Kaşifi, HSBC Su Programı tarafından destekleniyor.

Peki, program kapsamında yürütülen çalışmalara ana hatlarıyla değinir misiniz?

Serra Titiz: Su Kaşifi Programı, öğrencilerin su sorunları üzerine ortak eylemde bulunmalarına izin veren eğlenceli, ilham verici, eğitici ve web tabanlı bir çalışma. Programa katılan okullar, Su Kaşifi ekiplerini oluşturarak portala kayıt oluyor ve sahip oldukları sanal su havzasını korumak için bir dizi aktivite ve grup çalışması gerçekleştiriyorlar. Program, suyu esas alan dört görev alanından oluşuyor: **Saklı Su, Değerli Su, Dünyamızın**

Suyu ve Temiz Su. Öğrenciler, bu görev alanlarının içerisinde yer alan etkinlikleri tamamlayarak etkinliğin türüne göre kimi zaman diğer öğrencileri ve öğretmenlerini, kimi zaman ise ailelerini veya yereldeki paydaşları dahil ediyorlar. Böylece hem çevrelerinde davranış değişikliğine yol açıyor, hem de programın bir ayağı olan yarışma kapsamında puan kazanıyor ve su havzalarını canlandırıyorlar.

Projenin Türkiye ayağında neler yapılıyor, yapılacak?

Şadan Ertekin Mis: İki yıl sürecek olan programın Türkiye ayağını, ilk yılında Ankara, İstanbul, İzmir ve Samsun'daki 100'e yakın okulda

Serra Titiz

Cansu Gedik

Sadan Ertekin Mis

Şubat 2015 itibariyle başlattık. Dört ilde de öğretmenlere yönelik bilgilendirme toplantıları gerçekleştirdik ve okullar ekiplerini oluşturarak etkinlikleri yapmaya başladılar.

Programın bundan sonraki aşamasında, performanslarıyla öne çıkan 12 okulda su festivalleri düzenlenecek; seçilen en iyi beş ekip ise Haziran ayında çalışmalarını bir jüri önünde sunacak ve Su Kaşifi programının ülke birincisi ekip seçilecek. 11 ülkenin birincileri arasından seçilen beş ekip, ülkesini Ekim ayında Milano'da gerçekleşecek olan World Expo'daki "Uluslararası Su ve Gıda Gençlik Ödülleri"nde temsil etme şansı yakalayacak.

Su Kaşifi programında büyük ödül dışında da çeşitli ödül mekanizmaları bulunuyor değil mi?

Cansu Gedik: Evet program, öğrencilerdeki motivasyonu artırmak için çeşitli ödüllendirme mekanizmalarını içeriyor. Her hafta, Uluslararası Haftanın Okulu seçilerek 11 ülke arasından performansıyla öne çıkan bir okul ödüllendiriliyor. Bu noktada Türkiye'deki okulların da çok aktif olduğunu ve programa çok fazla ilgi gösterdiklerini belirtmek gerekir. Türkiye'deki okullar, üç hafta üst üste **Uluslararası Haftanın Okulu** seçildi.

Ayrıca her ay ülke içinde **Ayın Okulu** seçiliyor. En cazip ödül kuşku-

suz ülke birincisi seçilerek ülkesini World Expo'daki Uluslararası Su ve Gıda Gençlik Ödülleri'nde temsil edecek beş okul arasına girmek. Fakat biz, öğrencilerin süreç içinde elde ettikleri deneyimlerin ve kazandıkları değerlerin diğer tüm ödüllerden daha değerli olduğunu düşünüyoruz. Şimdiye kadarki gözlemlerimiz de bunu doğrular nitelikte.

Program çerçevesinde şimdiye kadar yapılan çalışmalarda öğrencilerin -dolaylı olarak ailelerin- çevreye olan katkıları neler oldu, bu konuda herhangi bir ölçümleme yapıldı mı?

Şadan Ertekin Mis: Su Kaşifi okulları, şimdiye kadar gerçekleştirdikleri etkinliklerle önemli çevresel kazanımlar elde ettiler. Örneğin, okullar yağmur suyu toplayarak bahçe sulamada kullanmaya başladılar. Okulda ve evlerinde atık yağları toplayarak, ilgili kurumlara teslim ettiler. Hatta civardaki esnafı da eğiterek atık yağların lavabolardan dökülerek suya karışmasını engellediler. Saklı suyun farkına vararak eşya ve giysi değiş tokuşu yaptılar; okullarında kağıt kullanımını azaltmaya yönelik hedefler koydular. Okullar, yaptıkları çalışmaların sonuçlarını girdikçe, portalda su tasarrufu miktarları otomatik olarak hesaplanıyor. Şimdiye kadar sadece **Türkiye'de 631.628 m³ su tasarrufu sağlandı.**

SU HAKKINDA ŞAŞIRTICI RAKAMLAR

%40

2050 yılında dünya nüfusunun %40'ının su sıkıntısı çeken havzalarda yaşayacağı öngörülmüyor

%2,5

Gezegelimiz üzerindeki su kaynaklarının içindeki tatlı su kaynaklarının yüzdesi

8 litre

1 litre atık suyun arıtılması için gereken temiz su miktarı

%73

Tarım sektörünün su kullanımındaki payı

%97

Türkiye'de yüzeysel sulama yöntemi ile sulanan alanların yüzdesi

%37

Tatlı su kaynaklarına bağlı yaşayan canlı türlerinin 1970 yılından bu yana yok olma oranı

Kaynak: 2014 Türkiye Su Riskleri Raporu, WWF-Türkiye

Giyecek ve Yiyeceklerimizde Ne Kadar Su Gizli?

Bir pamuklu tişörtün üretiminde	2700 litre
Bir etli hamburgerde	2400 litre
Bir tavuk fileto	683 litre
Bir fincan kahve	130 litre
Bir fincan çay	30 litre

“Çocuklar Birer Aktiviste Dönüşüyor”

Su Kaşifi projesinin uygulandığı okullardan biri de Özel İzmir SEV Ortaokulu. Matematikten Sosyal Bilgilere, Fenden Türkçe'ye kadar hemen her derste suyun önemini anlatan projeler geliştiren okulun Akademik Koordinatörü Ceyda Özkavalcıoğlu, proje sayesinde öğrencilerin çevre duyarlılığı olan birer aktivist haline geldiklerini söylüyor ve ilginç anılarını paylaşıyor.

Su Kaşifi'ne tüm beşinci, altıncı ve yedinci sınıf öğrencileri ile öğretmenleri dahil ettiklerini dile getiren Ceyda Özkavalcıoğlu, çocukların ilgisini ve heyecanını şöyle paylaşıyor: “Öğrencilerimiz programa müthiş bir ilgi duydular. Etkinlikleri çok keyifli buldular ve zevk alarak büyük bir hevesle yaptılar. ‘Eko-okul’ olduğumuz için, öğrencilerimiz çevre konularına karşı hep meraklıydı, ancak Su Kaşifi Projesi’yle birlikte suyla ilgili bildikleri birçok gerçeği öğrendiler ve bu konunun ciddiyetini kavradılar. Projeyi çeşitli yönlerden Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Müzik, Görsel Sanatlar, İngilizce ve Bilişim Teknolojisi derslerinde ele alarak işledik. Muhteşem bir disiplinler arası çalışma gerçekleştiğini düşünüyorum.” Su Kaşifi programının çocuklara farkındalık kazandırdığını belirten Özkavalcıoğlu, “Bununla da kalmıyor, aynı zamanda onları derinlemesine bilgilendiriyor, farklı açılardan bakmayı öğretiyor ve çevre duyarlılığı olan

birer aktivist haline gelmelerini sağlıyor” diyor.

Yaşadığı bir anıyı da paylaşan Özkavalcıoğlu, yedinci sınıf öğrencilerinin “tarımda kimyasal kullanımı” konusundaki görüşmelerini şöyle anlatıyor: “Öğrencilerimizin konuşmaları pek hararetle geçti. Bu konuyu bu kadar ciddiyetle ve rollerine girerek savunmaları çok şaşırtıcıydı. Adeta televizyonda bir açık oturum izliyorum hissi uyandırdı bende. Çok etkilendim. Bir de bahar tatilimiz dönüşünde, bir beşinci sınıf öğrencimizin yanına gelip bana Su Kaşifi projesinin devam edip etmeyeceğini sorduktan ve olumlu yanıt aldıktan sonra, havalara zıplayarak ‘Oley! Olley!’ demesini ve o mutlu yüzünü unutamayacağım. Demek projeyi o kadar sevmişti...”

Öğrenciler Deneyimlerini Anlatıyor
Şimdi de sıra, minik su kaşiflerinin bu projeye elde ettikleri deneyimleri dinlemeye geldi. Aralarında su kullanımını büyük ölçüde azaltan da var, musluk tamiratına kalkışan da...

Başak Karabacak: Biz bu sene beşinci, altıncı ve yedinci sınıflar olarak Su Kaşifi projesine başladık. Bu program kapsamında birçok çalışma yaptık. IT derslerimizde makaleler yazdık, afişler hazırladık ve araştırmalar yaptık. İngilizce dersimizde posterler tasarladık ve tarımda kimyasal maddelerin çevreye zarar verdiğini anlatan dramalar yapıp sınıfımıza sunduk. Tüm derslerimizde bunlara benzer çalışmalar yaptık ve artık su konusunda daha bilinçliyiz. Bu çalışmalarımızda suyumuzu nasıl daha tasarruflu kullanabileceğimizi, dünyanın %75’inin su olduğunu, ancak bunun çok azının, %1’inin içilebilir su olduğunu, eğer insanları bilinçlendirmezsek 10 yıl içerisinde birçok ülkenin susuz kalacağını öğrendik. Biz su kaşifleri olarak su hakkında herkesi bilinçlendirip, kullanılabilir suyumuzu korumayı amaçlıyoruz.

Serra Alparslan: Su Kaşifi Programı’nda ayaklardan “su patikası” oluşturduk ve bu ayaklardan

yol yaptık. Anketler doldurduk, çevremizi bilgilendirdik. Su ile ilgili raplar, tiyatrolar, sunumlar, videolar ve daha bunlar gibi birçok eğlenceli çalışma yaptık. Ben Su Kaşifi Programı kapsamında suyu daha verimli kullanmayı, dünyada %1'den az kullanılabilir suyunun bulunduğunu ve son yıllarda susuz kalacağımızı öğrendim ve çok üzüldüm. Fakat bu olayların yaşanmaması için çevremi bilgilendirdim, duş alma ve diş fırçalama sürelerimi kısalttım ve artık tuvaletlerde gerekli olmadığında büyük sifon tuşunu kullanmayı bıraktım. Artık suyu gereksiz kullandığım her an susuzluğa daha da yaklaştığımızı ve susuz asla yaşayamayacağımızı anladım.

Irmak Çakarel: Su Kaşifi Projesi kapsamında ben, cevapladığım çeşitli anketlerle çok fazla su tükettiğimi anladım. Mesela normalde üç bardak su ile dişlerimi fırçalardım, ama şu an bir bardak su ile dişlerimi fırçalıyorum. Bizim banyodaki çeşmemiz su sızdırırdı, ben bu işi durdurmaya el attım. Çeşmeyi evirip çevirip kendi imkanlarımla onarmaya çalıştım, yakın zamanda tamir ettireceğiz. Ayrıca ben banyoda çok oyalanırdım ama şimdi kendimi az su kullanma çabasına kilitledim. Su Kaşifi projesinde çeşitli aktivitelerde bulduk. Hem eğlendik, hem öğrendik bu projeyle. Mesela bir kot pantolon taşlanırken kaç litre su kullanıldığını, ülkelerin kişi başına kullandığı su miktarını, ülkelerin ne kadar temiz suya ulaşabildiğini, susuz bir hayatı ve ayrıca su ile ilgili korkutucu ama gerçek bilgiler öğrendik. Su Kaşifi projesi bizim için hem eğlendiren hem de öğreten bir proje oldu.

Defne Var: Biz yedinci sınıflar olarak; Su Kaşifi Programı kapsamında çeşitli etkinlikler yaptık. Türkçe dersimizde, bu konuyu daha iyi

“5 Bin Öğrenciye Birebir Ulaşacağız”

Su Kaşifi projesini HSBC Su Programı kapsamında desteklediklerini belirten HSBC Türkiye Kurumsal İletişim Grup Başkanı Pinar Türker, “Bu proje ile 5 bin öğrenciye birebir ulaşarak, temiz su kaynaklarının azalmasına dikkat çekmeyi ve bu konudaki bilinci artırmayı hedefliyoruz” diyor.

HSBC Su Programı, HSBC Grubu'nun çevre konusunda dünyanın önde gelen sivil toplum kuruluşlarından olan **Earthwatch, Water Aid ve WWF** işbirliğiyle yürüttüğü ve 100 milyon dolar fon sağladığı küresel bir sürdürülebilirlik programı. Temel hedefleri arasında temiz içme suyuna erişimin sağlanması, tatlı su kaynaklarının korunması ve bu konudaki farkındalık düzeyinin artırılması yer alıyor. Su Kaşifi projesinin de bu program kapsamında desteklendiğini dile getiren HSBC Türkiye Kurumsal İletişim Grup Başkanı **Pinar Türker**, şu bilgileri paylaşıyor: “Dünyada bir finans kuruluşu tarafından gerçekleştirilen en kapsamlı su programı olan HSBC Su Programı, aynı zamanda su sorununun yol açtığı ekonomik zararları da ortaya koyarak suyun taşıdığı ekonomik değere dikkat çekiyor. HSBC Grubu, program çerçevesinde aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 11 ülkeden yaşları 8 ile 14 arasındaki 9 bin öğrencide, toplumlarındaki su meselelerine karşı farkındalık yaratmak için Global Action Plan ile bir işbirliğine imza attı. Türkiye’de Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı ile yürüttüğümüz Su Kaşifi

programını bu yıl Ankara, İstanbul, İzmir ve Samsun'daki 100'e yakın okulda uygulamaya başladık. HSBC Türkiye sürdürülebilirlik programı olan 'Geleceğe Gönüllü' de görev yapan gönüllü çalışanlar da bu program kapsamında okullarda gerçekleştirilecek atölye çalışmaları ve su festivallerinde görev alarak programı destekleyecekler.” Bugün bilinçsiz tüketim sonucunda dünyadaki kullanılabilir temiz su kaynaklarının büyük tehdit altında olduğuna dikkat çeken Pinar Türker, sözlerini şöyle tamamlıyor: “Birleşmiş Milletler Dünya Su Kalkınma Raporu'na göre küresel su kaynakları, 2030 yılında sanayileşme ve şehirleşme sebebiyle hızla artan su talebinin sadece %60'ını karşılayabilecek. 'Su Kaşifi' programı ile de 5 bin öğrenciye birebir ulaşarak, temiz su kaynaklarının azalmasına dikkat çekmeyi ve bu konudaki bilinci artırmayı hedefliyoruz.”

anlayabilmek için drama çalışması, Matematik dersimizde evlerimize gelen su faturalarını kullanarak bir proje, Fen ve Teknoloji dersimizde suyun önemini anlatan bir sunum hazırlayıp okul arkadaşlarımıza öğrendiğimiz bilgileri aktardık. Sosyal Bilgiler dersimizde ise öğrendiğimiz konuyla bağlantılı olarak eski uy-

garlıkların su ihtiyaçlarını nereden karşıladıklarını ve ne gibi su kaynaklarının olduğunu öğreten bir çalışma yaptık. Edindiğimiz bilgilerle çevremizdekileri de bilgilendirdik. Bu yararlı program sürecinde bize rehberlik eden proje koordinatörümüze ve öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

“Öğrencilerimiz Suyuna Sahip Çıkıyor”

Ankara Ulubatlı Hasan İlkokulu Sınıf Öğretmeni Esra Göker’in liderliğinde suyun izinden giden öğrenciler, hem öğreniyor hem de eğleniyor...

Ankara Sincan’daki Ulubatlı Hasan İlkokulu 3A sınıfının 26 öğrencisi de Su Kaşifi olma yolunda ilerliyor. Araştırma, beyin fırtınası, soru-cevap, görsel anlatım, drama, anket, yarışma, münazara, yaparak-yaşayarak öğrenme, deney yöntemlerini kullanarak, ek alternatif etkinlikler üreterek çalıştıklarını söyleyen sınıf öğretmeni Esra Göker, “İlk başlarda kaşiflerimin ne yapacağı ve nasıl çalışacağı konusunda tedirginlikleri olsa da, su havzalarının her geçen gün büyümesi, renklenmesi, biyoçeşitliliğinin artması onların çalışma azmini artırdı; araştırma yeteneklerini ve konuyla ilgili bilgi düzeylerini geliştirdi. Dünyamızın suyuna karşı farkındalık oluşmasına neden oldu. Çok da iyi oldu” yorumunu yapıyor. Program sayesinde öğrencilerin suya sahip çıktıklarını vurgulayan Göker, yaşadıkları keyifli anlardan iki örnek veriyor: “Alternatif etkinlik olarak kendi okul bahçemize **Damlama Su Sistemi** kurduk. Yapım aşamasında tıpanın birden fırlaması ve heyecanla suyun gelmesini bekleyen üç öğrencimin sırsıklam olması görülmeye değer bir kareydi. Çok eğlendik... Bir diğer etkinlik, su ile ilgili rap parçası bestelenmesiydi. Sadece kendi sınıfım değil, diğer sınıflardan da çok talep oldu çalışma ile ilgili. Ortaya çıkan bestelerle dansları izlemek harika bir görsel şölendi. Aralarından birini seçmek beni oldukça zorladı.”

Damlama Su Sistemi Kurmayı Öğrendiler

Melis Nisa Öztaş: Su fıçısı yaparak yağmur suyunu değerlendirdik; sergi açıp çalışmalarımızı velilerimizle, arkadaşlarımızla paylaştık; resim yarışması düzenleyerek okulda farkındalık yarattık; yağ şişeleri tasarlayarak lavabolarımızı yağlardan kurtardık; defile yaptık ve kıyafetlerimizi yeniden değerlendirdik; drama çalışması yaptık, her birimiz suyumuzun değerini rol yaparak anlattı izleyicilere; anketler yaparak bilinç kazandırdık çevremize; yakınımızdaki göle gidip numune aldık, hem gölü keşfettik hem de içinde yaşayan mikroskopik canlıları... Suyumuzu korumayı öğrendik, kahve yerine çayı tercih

edersek daha az su kullanacağımızı; yağları asla lavabolara dökmememiz gerektiğini, böylece tatlı su canlılarını yok etmeyeceğimizi; su pompası yaparak basit bir pompalama sisteminin nasıl kurulacağını keşfettik.

Fatma Bora: Damlama su sistemi kurarak ağaçlarımızı sürekli ama çok iktisatlı bir şekilde suladık; rap parçası besteledik, bu arada da bol bol dans ettik; anketler yaparak konunun değerini diğer okullara da duyurduk; sergi açtık ve sergimizi gezen ziyaretçilere bilgi aktarımda bulunduk. Dünyada pek çok ülkenin su sıkıntısı yaşadığını, eğer önlem almazsak ileride susuz kalacağımızı; kıyafetlerimizde, yediğimiz ette bile su olduğunu bilip ona göre giyinmeyi ve beslenme listesi düzenlemeyi; su tasarrufunun nasıl yapılması gerektiğini öğrendik; uzun uzun banyo yaparsak ya da sık sık sifona basarsak çok fazla su harcadığımızı gördük; doğal kaynakları da (yağmur suyu) değerlendirebileceğimizi; diş fırçalarken, çamaşır yıkarken suyu daha az kullanabileceğimizi fark ettik. ○

2015

**SUSTAINABLE
BRANDS
ISTANBUL**

26 - 27 MAY
Park Beşharis Hotel İstanbul

LEARN **HOW** TO SUCCESSFULLY INNOVATE
YOUR BRAND FOR SUSTAINABILITY **NOW?**

HOW NOW

+90 Konuşmacı

+50 Oturum

Workshop

Markalar Geleceğe Nasıl Hazırlanıyor!

Platin Sponsorlar

Gümüş Sponsorlar

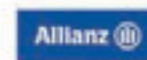
İletişim Sponsoru

İnovasyon Kulvarı Sponsoru

Bronz Sponsorlar

Medya İşbirlikleri

ve diğer sponsorlar...

EKOIQ okurlarına özel katılım kodu için iletişim: 0212 274 25 16 / sbi@surakademi.com
www.sustainablebrandsistanbul.com

f /SurdurulebilirMarkalar /sbistanbul

Birleşmiş Milletler Su Arzı Konusunda Uyardı

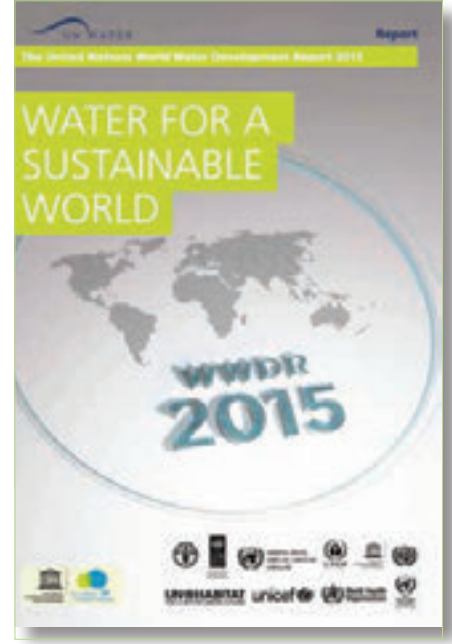
✍ Gökçe VAHAPOĞLU ŞAHİN, vahapoglu@fas.harvard.edu

UNESCO tarafından UN-Water için hazırlanan “**Dünya Su Gelişimi Raporu 2015: Sürdürülebilir Bir Dünya için Su**” (World Water Development Report 2015: Water for a Sustainable World) adlı rapor, Mart 2015’te yayınlandı. Rapora göre, kullanım alışkanlıklarımızı ve küresel politikaları değiştirmezsek, **2030 yılına kadar su ihtiyacımızın sadece %60’ını karşılayabileceğiz**. Hindistan gibi ülkelerde yerüstü sularının hızla tüketilmesinin yanı sıra küresel ısınma sebebiyle öngörülemeyen yağışlar su rezervlerinin azalmasına sebep oluyor. Aynı zamanda, hızla yükselen insan nüfusu, içme suyu ihtiyacını artırıyor. Bu etkenler birleştiğinde, gelecek 15 yılda büyük su problemleri öngörülüyor.

Son yüzyılda gerçekleşen nüfus artışı, kentselleşme, göçler, sanayileşme ve beraberinde gelen üretim

ve tüketim artışı, su kaynaklarına olan ihtiyacın da hızla artmasına sebep oluyor. Ayrıca enerji, tarım gibi, üretiminde yoğun su kullanan sektörlerin de su ihtiyacını artırıyor. Raporda 2050 yılı itibarıyla küresel tarımın %60 daha fazla üretim yapması gerekliliğini de ortaya koyuyor. Bu artış oranı, gelişmekte olan ülkelerde ise %100.

Çalışmaya göre, su arzının ve hijyeninin azlığı, sağlık ve refahı doğrudan etkiliyor. Sağlık sorunları ayrıca ekonomik aktivitede yaşanan kayıplar nedeniyle finansal kayıplara da yol açıyor. Bu durumun iyileştirilmesi için özellikle gelişmekte olan ülkelerde ekonomik kazanımları olacak yatırımların yapılmasına ihtiyaç var. Gelişmekte olan ülkelerde bu tip yatırımların geri dönüşü 1 Amerikan doları başına 5 ila 28 Amerikan doları arasında değişiyor. Küresel ölçekte temiz su erişimi

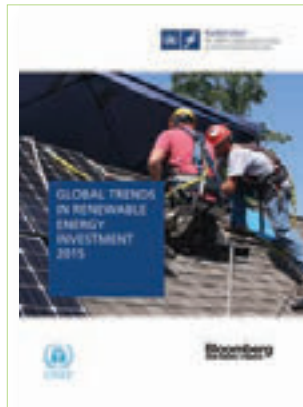

sağlamak için 5 yıl içinde toplam 53 milyar Amerikan doları yatırım yapılması yeterli olacak. Rapor, su fiyatlarının yükseltilmesinden atık su geri kazanımına kadar devletlerin alabileceği çeşitli aksiyonları da öneriyor.

Kaynak: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002318/231823E.pdf>

Yeşil Enerji Yatırımları Hız Kesmiyor

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), Frankfurt School ve Bloomberg New Energy Finance, Mart 2015’te “**Yenilenebilir Enerji Yatırımlarında Küresel Eğilimler 2015**” (Global Trends in Renewable Energy Investment 2015) raporunu yayınladı. Buna göre, 2014’te **yeşil enerji yatırımları dünya çapında %17 artarak 270 milyar dolar seviyesine ulaştı**. Bu sayede, bundan önceki iki sene boyunca azalma eğilimi gösteren temiz enerji üretimi yatırımları tersine dönmüş oldu. Bu yatırım toplamının en büyük kısmı 83 milyar dolar ile Çin’de gerçekleşti. İkinci olan ABD’de yatırımlar 38 milyar dolar seviyesindeyken, üçüncü olan Japonya’da 36 milyar dolara ulaştı. Avrupa’da ise öngörülemez politikalar ve yüksek maliyetler sebebiyle yatırımlar istenen hızda artış göstermiyor.

Rapora göre, yatırımcılar son 10 yılda, temiz enerji santrallerine 2 trilyon dolardan fazla harcayarak şimdiye kadarki en yüksek yenilenebilir enerji kapasitesinin oluşmasını sağladılar. Temiz enerji yatırımlarının %92’sinin rüzgar ve güneş enerjileri için yapıldığı da raporda öne çıkan bir eğilim. Hızla düşen rüzgar türbinleri ve güneş panelleri fiyatları, yatırımcıların aynı miktar yatırım ile daha fazla kapasite oluşturmasını sağladı.

Kaynaklar: http://fs-unep-centre.org/sites/default/files/attachments/key_messages.pdf

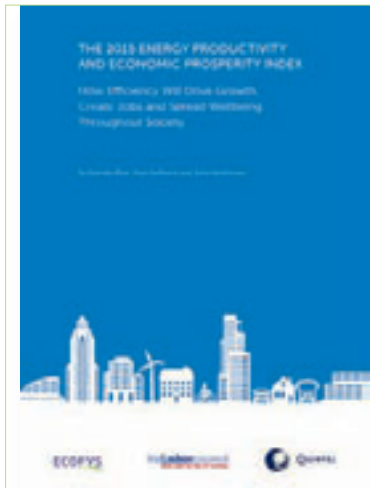
http://apps.unep.org/publications/index.php?option=com_pub&task=download&file=-Global_trends_in_renewable_energy_investment_2015-201515028nefvisual8-mediumres.pdf

Enerji Atıklarını Ekonomik Büyümeye Çevirmek Mümkün

Philips tarafından Ecofys, Lisbon Council ve Quintel Intelligence adlı Avrupalı kuruluşlara hazırlatılan “**2015 Enerji Üretkenliği ve Ekonomik Refah Endeksi**” (The 2015 Energy Productivity And Economic Prosperity Index) adlı çalışma, Mart 2015'te yayınlandı. Rapor, enerji verimliliğinin ekonomik büyümeyi, istihdam yaratmayı ve toplumda refahı nasıl sağladığını açıklıyor.

Rapor öncelikle, günümüzdeki enerji verimsizliğinden bahsediyor ve küresel olarak üretilen enerjinin %98'inin verimsizlik nedeniyle çöpe gittiğinden söz ediyor. Bu durumu anlatmak için de yumurta haşlama örneği veriyor: Bir yumurtayı haşlarken harcanan enerjinin sadece %2'sinin yumurtayı haşlamak için kullanıldığını, asıl kısmın ise ısıtma kabını, yumurtanın içinde olduğu suyu ve mutfak havasını ısıtmak için harcadığını anlatıyor. Rapor, enerji üretkenliğinin iki katına çıkarılarak %3 seviyesine getirilmesi sayesinde, küresel fosil yakıt faturalarının 2030 yılına kadar 2.28 trilyon dolardan daha fazla azalacağını ve önümüzdeki beş yıl içinde 6 milyondan fazla istihdam yaratacağını ortaya koyuyor. Enerji verimliliğinin artırılması için ise yalıtım, enerji verimli aletler ve ışıklandırmalar kullanılmasını öneriyor. Raporda ayrıca, bu tasarrufları uygulamak için LED ampuller, “A+++” enerji sınıfındaki ev aletleri gibi teknolojilerin halihazırda mevcut olduğunu, fakat bunların yaygınlaşması için yüksek enerji verimliliği standartlarının zorunlu hale gelmesi ve ürünlerin etiketlenmesi gerektiği belirtiliyor.

Kaynak: <http://www.newscenter.philips.com/pwcn/main/standard/resources/corporate/press/2015/Energy-Productivity-and-Economic-Prosperity-Index/The-2015-Energy-Productivity-and-Economic-Prosperity-Index.pdf>

Sürdürülebilirlik Yatırımı Özveri mi Getiri mi?

Morgan Stanley adlı danışmanlık firması, Şubat 2015'te “**Sürdürülebilir Gerçek**” (Sustainable Reality) ve “**Sürdürülebilir Sinyaller**” (Sustainable Signals) adlı iki rapor yayınladı. Raporların amacı, sürdürülebilirlik yatırımları ve performansları hakkında yanlış bilinen gerçekleri ortaya koymak.

Çalışma, bazı yatırımcıların sürdürülebilir yatırımlar yapmak için finansal bir özveriye ihtiyaç olduğu inancının aksine, sürdürülebilirlik için yapılan yatırımların çoğunlukla geleneksel yatırımların performansına ulaştığı ve çoğu zaman da geçtiğini kanıtıyor.

“Sürdürülebilir Gerçek” raporu, 10 binden fazla fon ve 2800'den fazla bağımsız yatırımcıyı inceleyerek şu sonuçları ortaya koyuyor:

- Sürdürülebilir özkaynak müşterek fonlarının %64'ü, geleneksel fonlar ile karşılaştırıldığında eşit veya daha fazla ortalama yatırım geri dönüşü sağlamış.
- Aynı şekilde, yine %64'ü eşit veya daha az ortalama dalgalanma yaşamış.
- 2008-2014 yılları arasında, sürdürülebilirlik konusunda yüksek puan alan şirketlerden oluşan MSCI KLD 400 Sosyal Endeksi'nin ortalama yatırım geri dönüşleri, S&P 500'deki firmaları 45 puan ile geçmiş.

“Sürdürülebilir Sinyaller” adlı bireysel yatırımcılara yapılan anketlerden oluşan rapor ise yatırımcıların %54'ünün hâlâ sürdürülebilirlik konusundaki yatırımlar için finansal özveriye ihtiyaç olduğu algısını ortaya koyuyor.

Kaynak: <http://www.morganstanley.com/sustainableinvesting/pdf/sustainable-reality.pdf>
http://www.morganstanley.com/sustainableinvesting/pdf/Sustainable_Signals.pdf

“Sürdürülebilirlik İçin Tüm Operasyonlarınıza Bakmalısınız”

Dünyanın en büyük kimya şirketlerinden BASF, yakın zamanda geçirdiği inceleme süreci sonucunda tüm ürün portföyünün sürdürülebilirlik etkisini sistematik bir şekilde incelemek için yeni bir metodoloji geliştirdi. BASF'nin sürdürülebilirlik dönüşümünü, Sürdürülebilir Markalar Konferansı (Sustainable Brands İstanbul 2015) konuşmacıları arasında da yer alan BASF Sürdürülebilirlik Başkan Yardımcısı Dirk Voeste ile konuştuk.

BASF, sürdürülebilirlik açısından önemli bir inceleme sürecinden geçti ve yeni bir iş stratejisi geliştirdi. Bu sürecin amaçlarını ve sonuçlarını açıklayabilir misiniz? Bu sürece nereden başladınız?

Sürekli kalabalıklaşan dünya nüfusunun talepleri, gezegenimize giderek daha fazla bir yük bindiriyor. Halihazırda dünyanın ürettiğinden fazlasını tüketiyoruz. Bu nedenle sürdürülebilirlik, geleceğimiz açısından son derece önemli. Daha sürdürülebilir bir kalkınma için ekonomik, çevresel ve sosyal ihtiyaçları dengelememiz gerekiyor. Bu farkındalık, daha sürdürülebilir çözümler geliştirme konusunda ortaklık yaptığımız müşterilerimiz ve paydaşlarımız arasında da artış gösteriyor. Sürdürülebilirlik, işimiz için giderek daha da önemli bir büyüme faktörü haline geliyor. Bunu yeni iş stratejimizde ve şirket amacımızda yansıtıyoruz: “Sürdürülebilir bir gelecek için kimya yaratıyoruz.”

Şirketler sürdürülebilirlik yolculuğuna nereden başlamalı sızce?

Şirketler, sürdürülebilirliğe üç boyuttan bakmaya başlayabilir: Ekonomik ihtiyaçlar, çevre koruma ve sosyal gereksinimler dengelemeli. İşletmenin kâr etmesi gerektiği aşikar. Bu yüzden sürdürülebilirliğin işletmeye en temel seviyeden entegre

edilmesi önemli. Çevre konusunda ise şirketler, emisyonlar ve enerji tüketimi başta olmak üzere operasyonlarını incelemeli ancak tedarik zincirlerini ve ürün süreçlerinin etkisini de dikkate almalıdır. İşin sosyal etkisiyle ilgili olarak şirketler, çalışanları ve paydaşları ile güçlü bir ilişki kurarak sürece başlayabilirler.

Peki, şirketler bu sürdürülebilirlik faaliyetini nasıl yönetmelidir? Vurguladığınız şekliyle sürdürülebilirlik şirkete nasıl entegre edilebilir?

Sürdürülebilirlik, bir şirketin aktivitelerine ve temel süreçlerine çok çeşitli şekillerde entegre edilebilir. En başta, şirketin yapageldiği iş süreçlerine dahil

etmek gerekir. BASF olarak tüm ürün portföyümüzün sürdürülebilirlik etkisini sistematik bir şekilde incelemeye yönelik, yeni bir metodoloji olan **'Sürdürülebilir Çözüm Yönetimi'**ni geliştirdik. Sürdürülebilir Çözüm Yönetimi, iş yapma şeklimize sürdürülebilirliğin daha fazla entegre edilebilmesi için önemli bir adım. Bu da ürün portföyümüzü müşterilerimizin sürdürülebilirlik ihtiyaçlarını dikkate alacak şekilde daha iyi yönetmemize izin veriyor. Hatta bu durum ile iş fırsatlarını daha iyi yakalayacağız ve uzun vadeli ticari başarılarımız için riskleri azaltacağız.

Söz konusu portföyde tüm ürün uygulamaları dört kategoriye ayrılıyor:

1. Analiz edilmiş ürünlerin %23'ü, **"Accelerators"** olarak adlandırdığımız grubun içerisine giriyor. Bunlar, değer zincirinde sürdürülebilirliğe önemli bir katkıda bulunuyor.

2. **"Performers"**, pazarın tüm standart sürdürülebilirlik gereksinimlerini karşılayan çözümlerdir. BASF'nin analiz edilmiş ürün portföyünün yaklaşık %74,1'i bu tanıma uyuyor.

3. **"Transitioner"**, sürdürülebilirlik konusunda iyileştirme gereksinimlerinin belirlenmiş olduğu ve eylem planlarının tanımlandığı ürünlerdir. Analiz edilen ürünlerin yaklaşık %2,6'sı bu kategoriye giriyor.

4. Önemli sürdürülebilirlik kriterlerini yeterince yerine getirmeyen uygulamalar ise **"Challenged"** olarak etiketleniyor. BASF, bu ürünler için eylem planları geliştiriyor. Analiz edilen ürünlerin halihazırda %0,3'ü bu kategoriye giriyor.

BASF'nin ve müşterilerinin sürdürülebilirlik katkısını daha fazla artırmak üzere orta ila uzun vadede **"Accelerators"** çözümlerin sayısını artırmayı amaçlıyoruz.

Toplumun sürdürülebilirlik ihtiyaçlarını belirleme noktasında kimya sektörünün rolü nedir?

Dünya nüfustaki artış ve gıda, ev, mobilite ve rahatlık konusunda artan talepler, beraberinde küresel seviyede büyük zorluklar getiriyor. Kimya sektörünün sağladığı inovasyonlar, bu zorlukların ele alınmasında önemli bir rol oynuyor. Yenilikçi kimyasal ürünlere yönelik fırsatlar üç

önemli alanda gruplandırılabilir: **Kaynaklar, çevre ve iklim, gıda ve besin**, üçüncü olarak da **yaşam kalitesi**.

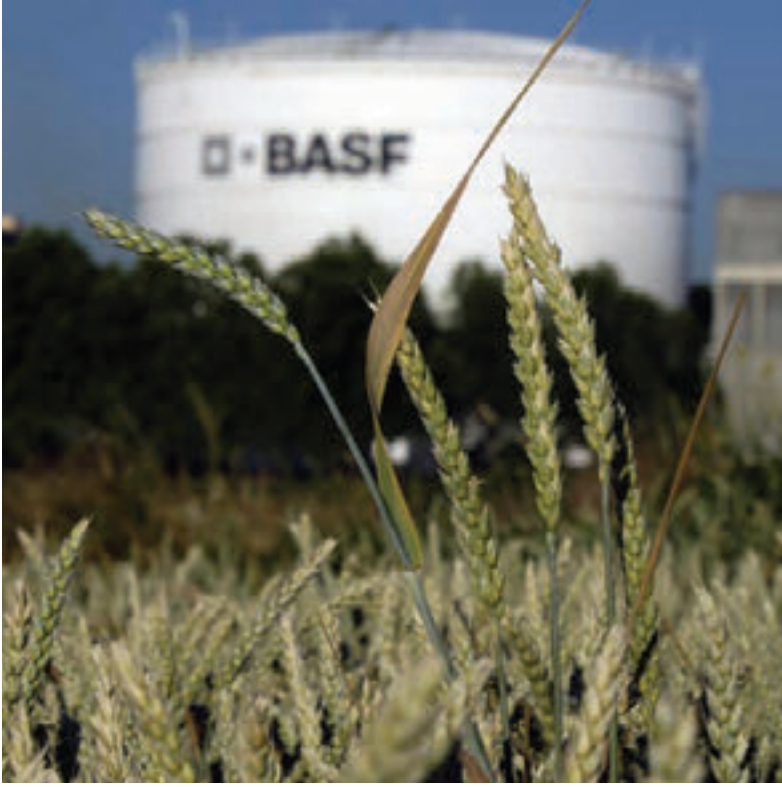
Tüm bu alanlarda sürdürülebilir gelişmenin kimyasal yeniliğe ihtiyacı var ve bizim de üzerinde çalıştığımız şey bu. Amacımız, tüm bu pazarlarda sürdürülebilir çözümler için tercih edilen ortak olarak yolumuza devam etmek.

Kent hayatında sürdürülebilirliğin önemine odaklanan çalışmalar yapıyorsunuz. Geleceğin şehirlerinin sürdürülebilir bir şekilde inşa edilmesinin önündeki sorunlar nelerdir ve kimya sektörü bu sorunlara ne gibi çözümler sunuyor?

2050 yılı itibarıyla dünya nüfusunun %70'ten fazlası şehirlerde yaşayacak. Asya'daki gibi mega şehirler ortaya çıkıyor. İnşaatlar, yerleşimlerin kurulması, binaların yıkılması gibi faaliyetler, küresel enerji tüketiminin yaklaşık %40'ını ve sera gazı emisyonlarının %30'unu oluşturuyor. Geleceğin şehirlerinin inşa edilmesinde mevcut sorunlar, kimyanın önemli rol oynayacağı aşağıdaki konuların etrafında dönüyor:

Kaliteli, ekonomik konut: BASF'nin geliştirmekte olduğu çözümler hızlı ve düşük maliyetli inşaat, kolay bakım, yalıtım malzemeleri, kızılötesi-yansıtıcı boyalar

81 İLDE 81 KİMYA LABORATUVARI: BASF, "Türkiye'de 81 İlde 81 Kimya Laboratuvarı" projesi ile Anadolu'nun en uçra köşelerine kadar gidiyor ve kimya laboratuvarları kuruyor. Şu ana kadar 50 okulda 50 laboratuvar kuruldu ve bu proje için 1,2 milyon Euro bütçe ayrıldı.

SMART FORVISION: BASF'nin Daimler ile birlikte geliştirdiği konsept araç Smart Forvision, otomobil endüstrisinin geleceğine ışık tutuyor. Sürdürülebilirlik alanında yaptığı Ar-Ge çalışmalarıyla bilinen BASF, araçlarda daha az yakıt tüketimi ve daha az egzoz salımı sağlayan ağırlık azaltıcı çözümler üzerine önemli çalışmalar gerçekleştiriyor.

gibi konulara odaklanıyor.

Beton katkıları: Bunların uygulanması, inşaat süreci içerisinde zaman, enerji ve paradan tasarruf sağlıyor; beton yapıların dayanıklılığını artırıyor ve böylece bakım maliyetlerini azaltıyor.

Güvenli su kaynağı: BASF, su arıtmaya yönelik proses kimyasalları ve modern membran malzemeleri gibi pek çok çözüm üzerinde çalışıyor. Örneğin, içme suyunu saflaştırmak ve ayrıca proses suyunun, atık suyun ve deniz suyunun arıtılması için ultrafiltrasyon membranları kullanılabilir. Son derece ince gözenekleri, suyun

saflığını bozan maddeleri ayırabilir, virüsler ve bakteriler gibi en küçük mikroorganizmaları filtreleyebilir.

Akıllı atık yönetimi: Geri dönüştürme, yeniden kullanma, azaltma gibi terimler, atık yönetimi söz konusu olduğunda anahtar kelimelerdir. Bunu desteklemek için BASF, plastik katkı maddeleri, yenilenebilir malzemelere dayanan onaylı kompostlanabilir polimerler, organik atık veya değerli malzemelerin şehir çöpünden ayrıştırılması gibi alanlara yönelik çözümler üzerinde uğraşüyor.

Etkin şehir mobilitesi: Bir şehirde ulaşım, milyonlarca insanı taşıyabilme kapasitesine sahip olmalıdır ve bunu yaparken de çevresel etkiyi azaltmalı, verimliliği artırmalı ve esneklik sağlamalıdır. Kamusal alanların daha ilgi çekici hale gelmesi için de emisyonların azaltılması son derece önemlidir. Bu noktalar, özellikle araç seyahatlerinin büyük bir çoğunluğunun 20 kilometreden az olduğu şehirler için geçerlidir. BASF'nin bu konudaki en önemli çalışması, elektrikli arabalara yönelik yeni batarya sistemleri. Elektrikli arabaların doğrudan emisyonu yok. Ve şarj başına ortalama sürüş mesafesi de 150 kilometreye kadar çıkıyor. Dolayısıyla elektrikli arabaların oluşturacağı elektro-mobilite şehirler için son derece önemli olacak.

Türkiye gibi bir ekonomide şirketlerin uzun vadeli ticari başarılar sağlarken bir yandan da sürdürülebilir çözümler oluşturmalarına yönelik önerileriniz nelerdir?

Sürdürülebilirlik, tüm dünya için oldukça önemli bir konu. Türkiye de bunun önemini kavradı ve uluslararası trendlere uygun sistemleri ve yönetmelikleri benimsemeye başladı. Genç ve dinamik nüfusuyla birlikte Türkiye'nin, daha sürdürülebilir bir yaşam tarzına ayak uydurabileceğine inanıyoruz. "Sürdürülebilir Çözüm Yönetimi" gibi metodolojiler, bir şirketin ürün portföyünü sürdürülebilirliğe katkı sağlayacak şekilde geliştirmesine fırsat tanıyabilir. Bu, bir taraftan inovatif ve daha sürdürülebilir çözümler sunarken, aynı zamanda uzun vadeli ticari başarıyı da getirecektir. ○

HAYVANLARI SEVMİYEN...

İnsanın belki de “doğası”nda var, bir şeyler üzerinde tahakküm kurma isteği... Havaya, suya, toprağa, hayvanlara, doğaya; yani çevresindeki her şeye... Özellikle Sanayi Devrimi ile birlikte doğanın sahibi olduğuna iyice inanan ve onu fütursuzca sömüren insanlığın göz ardı ettiği ve yüzleşmesi gerektiği çok önemli bir gerçek de var: Kendisinin dahil her şeyin gezegenin, hatta evrenin birer paydaşı olduğu; hiçbir şeyin onun “malı” olmadığı...

Bu cehalet sonucunda insanoğlundan ve kızından en çok çeken paydaş da hayvanlar olsa gerek... Sahiplik duygusuyla alınıp sıkılınca sokağa terk edilen kediler, köpekler; “Milyonlarca aç varken onlara bu kadar ilgi göstermenin ne anlamı var?” denerek soyutlanan, görmezden gelinen; sağlıksız koşullardaki barınaklarda kimi zaman ölüme terk edilen sokak hayvanları...

Sürdürülebilir kentler, toplumlar yaratma hedefinde olduğunu iddia eden insanlığa şu soruları hatırlatmanın vaktidir şimdi: Hayvanları ikincil bir varlık gibi gören, hatta onları sevmeyen toplumların sürdürülebilirlikten bahsetmesi mümkün müdür? Onları görmezden gelerek, haklarına sahip çıkmayarak bu amaca ulaşılabilir mi? Kedisıyla, köpeğiyle sürdürülebilir kentler oluşturulabilir mi? Türkiye’den Küresel İlkeler Sözleşmesi’ni imzalayan 300’ü aşkın şirket ve kuruluşun şimdiye kadar yayımladığı KSS raporlarının sadece 30’unda hayvanlardan bahsedilmiş olması neyin göstergesi?

 Füsün AKAY

Sokak Hayvanlarının Hakları “Kent Hakkı”ndan Geçiyor

Sürdürülebilirlikte temel felsefenin, yaşam hakkının tüm varlıklar için tesis edilmesini sağlayacak politikaların geliştirilmesi olduğuna vurgu yapan Aysun Sayın ve Efe Gönenc, şöyle diyor: “Kentler özeline baktığımızda da bunun içinde elbette sokak hayvanları vardır, bunu yok saymanın kendisi ‘türcülük’tür.”

 Aysun SAYIN, antropolog - Efe GÖNENÇ, mimar

insan, tarihi boyunca doğa ile adına ister mücadele diyelim, ister çelişki diyelim, her zaman farklı şekillerde iletişim kurmuş; onu bazen anlamaya, bazen değiştirmeye çalışmış, hatta yok etmeye yeltenmiş ama her şekilde doğada yaşayan diğer canlılarla kıyaslandığında onunla daha **“uyumsuz” bir ilişki** kurmuştur. Hatta Sanayi Devrimi ile beraber bu ikilikten “zafer” kazanmış olarak çıktığını sanan insan, zaman içinde doğadan uzaklaşmış, onu tüketirken ona yabancılaşmış, zaferinin tadını çıkaramadan aslında yenilginin içinde olduğunu, başına gelen iklim değişikliği, su baskınları, kuraklık tehlikeleri gibi “doğal” afetlerle birlikte anlamıştır. Ancak insan şunu da anlamalıdır ki, o, doğa ve çevresiyle uyum içinde olduğu sürece var olabilir. Kaynaklarını, çevresini ve gezegeni paylaştığı diğer canlıları gözetme-

diği sürece kendisi de yok olmaya mahkumdur.

İnsan medeniyetinin odak noktaları olan kentler ise insan-doğa ikiliğinin ve çelişkinin en yoğun yaşandığı mekanlar olarak karşımıza çıkıyor. İnsan kentte üretiyor, kentte tüketiyor, yaşamıyla ve doğayla olan iletişimine yön verecek ana kararları yine kentlerde veriyor. Bu anlamda doğaya ve çevreye saygılı, insan dışında başka canlıları ve kaynakları gözetken kentler, içinde yaşayan sakinleri de mutlu ve huzurlu kılıyor; **insan-doğa çelişkinde mücadeleyi değil, barışı hakim kılarak** planlamada örnek vakalar oluşturuyorlar. Bu sebeple artık kent planlamasında **“doğal eşikler”** ve **“kaynakların doğru ve adil dağıtımı”** konuları birincil önem arz ediyor. Çünkü insan hatırlıyor ki, kent, içinde yaşayanlarla, yaşam hakkı olanlarla bir bütündür.

“Nezih” Mekanlar Yaratmak İçin!

Ancak diğer tarafta, özellikle 1980 sonrası neoliberal politikalarla küresel kent söylemine eklenmeye dair politikaların üretildiği, kentin içinde yaşayanlarla yaşanılır olmaktan çıkarılıp pazarlanan bir metaya hızla dönüştüğüne tanık olduğumuz İstanbul, yoksulların kent çeperlerine atıldığı; merkezindeki tarihi kültürel ve endüstriyel yapıların ranta devredildiği; yeşilin, ormanların ve su havzalarının bu dönüşüme feda edildiği bir kent haline geliyor. **İstanbul, doğal eşiklerini çoktan aştı** ve ranta dayalı büyümesiyle hem kendisini hem çevresini tüketiyor. İstanbul sakinleri olarak bizler, sadece yeşilin ve ormanların değil, buna bağlı olarak hayvanların da bu dönüşümden olumsuz etkilendiğine görüyoruz. Örneğin geçtiğimiz aylarda İstanbul Kuzey Ormanları'nın

Üçüncü Köprü bahanesiyle talanı sonucu, kente inen yaban hayvanlarının can verişine, yaban domuzlarının Boğaz'dan karşıya geçme çabalarına, ormanlara atılan köpeklerin açlık ve soğukla mücadelesine tanık olduk. Kentsel dönüşüm tartışılırken, yerinden edilen sokak hayvanları bu tartışmaya dahil edilmiyor ya da imar izni verilen yeşil alanlarda yaşayan hayvanlar da göz ardı ediliyor.

Sürdürülebilirlikte temel felsefe, yaşam hakkının tüm varlıklar için tesis edilmesini, korunmasını sağlayacak politikaların ve bunları hayata geçirecek araçların geliştirilmesidir. Kentler özeline baktığımızda da bunun içinde elbette sokak hayvanları vardır, bunu yok saymanın kendisi "türcülük"tür. Bugün kentlerde insan, hırsla ve azimle tüm yaşam alanlarını talan ediyor; doğa haklarını, hayvan haklarını ihlal ediyor ve her bir ihlalinin üzerinden kendi iktidarını kuruyor. Yalnızca yaşam alanlarına müdahale etmekle kalmıyor, aynı zamanda sokak hayvanlarını görmeyen, onların yaşam haklarını, barınma haklarını da ihlal eden uygulamaları hayata geçirmek, kendisi için "nezih" mekanlar yaratmak için hayvanları kentin dışına atıyor, kentte kalanlara yapılan zulümleri meşrulaştırmak için onlarca neden üretiyor. Buna karşı durmaya çalışan gönüllü insan toplulukları, bireysel gönüllüler ve bazı belediyelerin onurlu ama sınırlı, sorunu çözemeyen ama sonuçlarının negatif etkisini azaltmaya yönelik çalışmalarını görüyoruz.

Kısrır Bir Eleştiri...

Bütün bu doğal alanların talanı sürecinde, bütün sorunların yanında hayvan haklarını öne çıkarmaya çalışanlar maalesef "**ne gerek var**"cı, insan dertlerinin hayvan dertleriyle kıyaslandığı kısrır bir eleştiriye maruz kalıyorlar. Ancak bu düşünce tarzı, kendini "insan tarafında" tu-

tarak "insancıl" olmuyor, tam tersi insanı çevresinden ve hayvanlardan soyutlanmış bir varlık gibi göstererek, insan doğasından biraz daha uzaklaşıyor. İnsan çevresi ile uyum içinde yaşaması, çevresini kendisine uydurması, kendi keyfi için yeniden düzenlemesi demek değil; tam tersine paylaşmayı bilmesi, sorumluk alması ve diğer canlıların yaşam haklarını da koruması gerekli. Bu mücadelenin yolu da başta söylediğimiz gibi kent hakkı için mücadele vermekten, sokak hayvanlarının yaşama haklarının kent hakkından da geçtiğini görmekten ve buna dair mücadele vermekten geçiyor. Bu süreçte hatırlamalıyız ki, kentte hayvana değer vermek insana, yeşile, çocuğa, emeğe değer vermekten ayrılmaz.

Sevindirici olan şu ki, son dönemde artan baskıya karşı bir duyarlılığın da gelişmekte olduğunu görüyoruz. Özellikle Gezi direnişi ile beraber hemen her mahallede bir forumun, bir derneğin ve dayanışmanın geliştiğine şahit oluyoruz. İnsanlar bir araya gelerek, mahallesi ve kenti hakkında inisiyatif alıyor, örgütleniyor, çeşitli yollarla çevresine ve kentine sahip çıkıyor. Bu yolla bazen irili ufaklı işler başarıyor, bazen geri adım atılıyor ama mücadele sürüyor, sürecek de. Sokak hayvanlarının haklarının kent hakkından geçtiğine olan inançla...

"Herkes Bir Şey Yapabilir"

Çevresine ve semtine sahip çıkan oluşumlardan biri de **Soyak Göztepe Sitesi Kedi Evi Gönüllüleri**... Site içinde bir proje hayata geçiren ve bunun zamanla çevreye de yayılmasını sağlayan Kedi Evi gönüllülerinden **Aylin Sayın Göneng**, proje kapsamında neler yaptıklarını anlatıyor: "Soyak Kedi Evi, sitemizde bulunan telle çevrelenmiş yaklaşık 300 metrekarelik bir alana kurulmuş, annesinden kopmuş yavruların veya hasta, sakat kedilerin bakımının yapıldığı bir yer. Öncelikle Kedi Evi'nin kapısına büyük bir tabela astık ve burada neler yapmaya çalıştığımızı, başka gönüllülere de ihtiyacımız olduğunu anlattık. Sitedeki hayvanseverlerle bir toplantı yaptık ve site yönetiminden sokak hayvanlarının kısırlaştırılması için bir bütçe ayırmasını isteyen bir imza kampanyası başlattık. Bağlı bulunduğumuz belediye kısırlaştırma yapmadığından hayvanların hızla çoğaldığını, bunun onların yaşam kalitelerini azalttığını anlattık. Bu imza formlarını yönetime sunduk ve Ocak ayında yapılan site yönetim toplantısından **5000 TL'lik bir bütçenin geçmesini sağladık**. Ayrıca bağlı bulunduğumuz belediyeden iki tane kedi evi temin ettik ve bunları Kedi Evi'nin dışında farklı noktalara koyduk. En büyük sorunumuz, veteriner ve mama masrafı. Mama masrafı için şöyle bir çözüm bulduk: Site içindeki hayvanseverlere mama için aylık sponsor olur musunuz diye sorduk ve her ay birisinin adını listeledik. Kedi Evi'nin kapısında ve **Facebook** sayfasında bu gönüllünün adını zikrederek teşekkürlerimizi ilettik. Bu listenin uzun ömürlü olması ve yıllarca aynı kişinin aynı ayda sponsor olması şimdiki hedefimiz. Veteriner masrafı sorununu aşmak için de öncelikle site yönetimine bir bağış kutusu koyduk ve bağış kutusunu haber veren afişleri her bloğa astık. Daha büyük ölçekli veteriner masrafları içinse her bahar ayında sitede kermes düzenlemeyi hedefliyoruz."

Hayvanları Şirketler de Unutuyor

Türkiye'den Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni (Global Compact) imzalayan 302 kuruluş tarafından 2015 yılına kadar yayınlanan KSS raporlarında, hayvanlara sadece 30 raporda yer verildiği görülüyor. Raporların içeriğine bakıldığında ise hayvanlara yönelik beyanların çoğunlukla hayırseverlikle ilgili olduğu anlaşılıyor. Kurumsal paydaş olarak hayvanlara daha az yer verilirken, işçi hayvanlara yönelik bilgi bulabilmek ise oldukça zor.

 Berkay ORHANER, berkayorhaner@gmail.com
Sorumlukurum.com

ingiltere'de yayınlanan Daily Mail gazetesindeki bir habere göre, her beş kadından birisi köpek besleyen erkekleri oldukça çekici buluyorken, gösterişli arabalara binenler kadınların sadece %6'lık küçük bir kesimi tarafından "alımlı" bulunuyor. Maaşı yüksek olmak, pahalı ve tasarım giysiler giymek veya büyük bir evde oturmak gibi etkenlerin hiçbiri köpek beslemek kadar cazibeli bulunmuyor. Elbette kendimizi daha çekici hale getirmek dışında hayvanlarla çok daha geniş kapsamlı bir ilişki içerisindeyiz. Ancak "çevre", "ekoloji" veya "sürdürülebilirlik" gibi gittikçe daha çok toplumsal ilgiyi üzerine çeken kavramlar hakkında konuşurken hayvanları göz ardı ediyoruz. Doğal çevre denince akla hemen bitkiler, ırmaklar, kırlar, ormanlar geliyor fakat aslında hayvanların da ekosistemin içinde yer aldıkları yerlerince hatırlanmıyor.

Paydaş Olarak Hayvanlar

Hayvanları şirketler de unutuyor. Son 20 yılda kurumsal sorumluluk ile ilgili gelişmeler sayesinde, daha önce sadece hissedarları ve müşterileriyle ilgilenen şirketler, artık paydaş yaklaşımı sayesinde

çevresel unsurları da iş yapma süreçlerinin içinde görmeye başladılar. Türkiye'de dahi pek çok şirket, nitelikli çevresel sorumluluk yaklaşımları geliştiriyor, çevreyle ilgili konularda daha şeffaf ve hesap verebilir olmaya çalışıyor. Ancak yine de hayvanlara ilişkin konular, şirketlerin çevresel sorumlulukları kapsamında yeterince ele alınmıyor. Kurumsal sorumluluk uygulamalarında "paydaş kuramı" büyük önem arz ediyor. **Edward Freeman**'ın klasik tanımını yinelemek gerekirse, şirketin işleyişinden etkilenen ve işleyişi etkileyen tüm öğeler "paydaş" olarak adlandırılır. Bu tanımdan hareketle şirketlerin hayvanlarla paydaş ilişkisi içerisinde yer alabilecekleri başlıca üç olasılık bulunur: **Ürün olarak yetiştirilen hayvanlar ve işçi hayvanlar:** Her tür hayvansal gıda ürünü için yetiştirilen hayvanlar, araştırma ve deneylerde kullanılan hayvanlar, eğlence sektöründe kullanılan hayvanlar, koşum hayvanları ve görev köpekleri gibi hayvanlar işçi hayvanlar olarak adlandırılırlar. Bu konuda, işçi hayvanların kesimhanelerde, barınma koşullarında ve nakliyelerinde gereksiz acı çekmemeleri için "hayvan gönenci" (refahı) kavramını vurgu-

lamak gerekir. Özellikle yoğunlaştırılmış hayvan sanayiine yönelik süreçlerde hayvanlara uygulanan kötü muameleler, hayvan gönenci savunucuları tarafından eleştiriliyor.

Kurumsal paydaş olarak hayvanlar: Birçok şirket etkinliği, doğrudan veya dolaylı olarak hayvan yaşamı ile ilişkilidir. İnşaat faaliyetleri, sanayi üretimi, nakliye gibi birçok sektör hayvanların doğal yaşam alanlarını etkiliyor. Bu alana ilişkin kurumsal sorumluluk faaliyetleri, tehlike altındaki türlerin tespiti ve hayvanlara yönelik olumsuz/istenmeyen etkilerin en aza indirilmesine yönelik gerçekleştiriliyor. **Küresel Raporlama Girişimi (GRI)**, şirket faaliyetlerinden etkilenen ve sayıları azalan canlı türlerine özel olarak değişiyor. (<https://www.globalreporting.org/resource/library/Turkish-G4-Part-One.pdf>).

Hayırseverlik kapsamında hay-

vanlar: Şirketler, kurumsal bütçeleri veya çalışanlarının katkılarıyla hayvanlara yönelik hayırseverlik etkinlikleri geliştirebilirler. Sokak hayvanlarına gıda yardımı yapılması veya hayvan barınaklarına yapılan yardımlar gibi etkinlikler bu kapsama girer.

Gıda ve Malzeme Yardımı Ağırlıkta

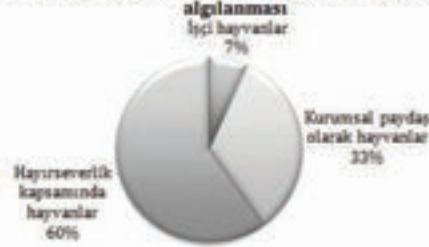
Kurumsal sosyal sorumluluk raporlarına bakarak, Türkiye'deki şirketlerin hayvanlarla kurdukları ilişkiyi inceleyebiliriz. Türkiye'den Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni (Global Compact) imzalayan 302 kuruluş tarafından, 2015 yılına kadar yayımlanan KSS raporlarında hayvanlara sadece 30 raporda yer verildiğini görüyoruz. Bu raporların 23'ü şirketler, diğer 7'si de kâr amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından yayımlanmış. Raporların içeriğine baktığımızda ise hayvanlara yönelik beyanların çoğunlukla hayırseverlikle ilgili olduğu anlaşılıyor. Kurumsal paydaş olarak hayvanlara daha az yer verirken, işçi hayvanlara yönelik bilgi bulabilmek ise oldukça zor.

Türkiye'de kurumlar, hayvanlara yönelik sorumluluk faaliyetleri kapsamında, hayvan barınaklarına gıda ve malzeme yardımı yapıyor. Kurumsal sosyal sorumluluk raporlarından anlaşıldığı üzere, çalışma ortamlarından artan yemekler barınaklara gönderiliyor veya çalışanlar hayvan barınaklarını ziyaret ederek "hayvanseverliklerini" göstermiş oluyorlar. Hayvan barınaklarına yardım eden kurumlardan biri de **Türkiye Büyük Millet Meclisi**. "Fazla Yemekler İhtiyaç Sahiplerine, Artık Yemekler Hayvan Barınaklarına" ismi verilen proje ile TBMM sosyal sorumluluk kapsamında bir de ödül kazanmış.

Kurumsal paydaş olarak hayvanlara yönelik Türkiye'de ele alınan ilginç bir sorumluluk projesi de leyleklerle ilgili. Leylekler, göç yollarında

Tablo: Türkiye'de Küresel İlkeler Sözleşmesi kapsamında yayımlanan KSS Raporlamalarında hayvanların paydaş olarak algılanması

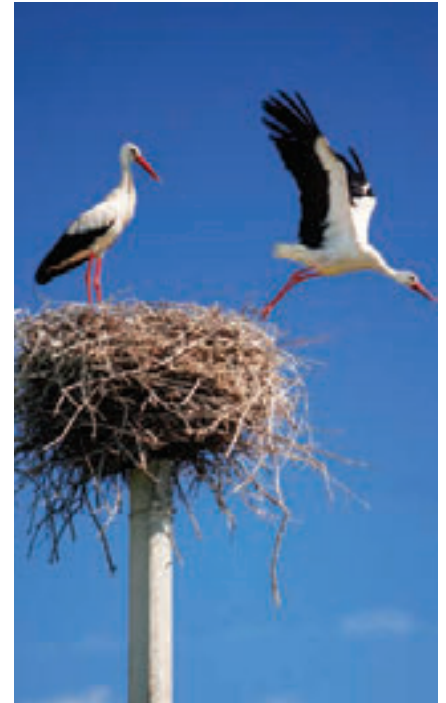

Türkiye'de hayvanlara yer verilen 30 Kurumsal Sosyal Sorumluluk raporunun 23'ü şirketler, diğer 7'si de kâr amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından yayımlanmış.

bulunan elektrik direklerine ve tellerine sıklıkla çarpıp büyük elektrik kesintilerine sebep olabiliyor. Ayrıca bu yüzden pek çok leylek ölüyor. Bu olumsuz durumun önüne geçebilmek için Türkiye'de birçok elektrik dağıtım şirketi, **leyleklere özel elektrik direği** üretiyor. Bu özel direkler bir yandan leyleklere daha konforlu yuvalar sağlarken, diğer yandan leyleklerin elektrik kesintisine sebep olmalarının önüne geçiyor.

Peki Ya Hayvan Göncü?

Hayvanlarla ilgili veriler içeren kurumsal sosyal sorumluluk raporları, genellikle eğitim kurumları, belediyeler ve asil iş konusu hayvanlarla ilgili olmayan şirketler tarafından yayımlanıyor. Peki, doğrudan hayvanlarla çalışan şirketler neler yapıyorlar?

Türkiye Fortune 500 listesinde yer alan “tarımsal, tahıl, et, süt ve su ürünleri” kategorisinde yer alan 19 büyük şirketin (<http://www.fortune-turkey.com/fortune500-2013>) internet sitesinden anlaşıldığı kadarıyla, bu şirketler kurumsal sorumluluk faaliyetleri kapsamında genellikle okul yaptırıyorlar veya eğitime destek oluyorlar. Et üretimi yapan firmalarda üretim ortamının hijyenik olmasına özel bir vurgu yapılıyor fakat hayvan gönencine ilişkin herhangi bir bilgilendirmeye rastlanmıyor.

Yapılan bir çalışma da, Türk halkının “Hayvanları seviyor musunuz?” sorusuna %87,8 oranında “Evet” dediğini gösteriyor. Ayrıca Türkiye’de hayvanların uygun koşullarda yetiştirilmediğini düşünen ve bu konuda kaygılanan kişilerin sayısı giderek artıyor. Kamuoyu, hayvan gönencine yönelik gelişim kaydedilmesini umut ediyor. Fakat şirketlerin, özellikle de işçi hayvanlar çalıştıran kuruluşların, hayvan gönencine ilişkin kamuoyuyla herhangi bir bilgi paylaşmalarını, hem toplumun bu konu hakkındaki bilgisizliğini, hem de şirketlerin kamuoyunu bu konu hakkında bilgilendirmek konusunda çok hevesli olmadığını ortaya koyuyor.

Hayvan gönenci, “çiftlik, pet, arkadaş, egzotik, laboratuvar ve vahşi hayvanların bakım, beslenme, barındırma, yetiştirme, nakliye, kesim, tedavi ve bilimsel araştırmalarda kullanım sırasında ağrı, acı ve ıstıraptan uzak, sağlık, mutluluk ve iyilik hallerinin sağlanması” olarak tanımlanıyor. Bu konu ile ilgili en yaygın eleştiriler dünyada en çok büyük fastfood üreticilerini hedef alıyor. Her geçen gün daha fazla kişi, şirketlerin hayvanlara nasıl davrandığını daha fazla sorguluyor. Hayvan gönenci, mutlaka gıda sektörüyle bağlantılı olmak zorunda değil. Bilimsel araştırmalarda kullanılan hayvanlar, kozmetik, giyim ve evcil hayvan sektörü de

Araştırmalarda kullanılan hayvanlar, kozmetik, giyim ve evcil hayvan sektörü de hayvan gönenci ile yakından ilgili. Ulaşım sağlamak için yararlanılan hayvanların durumu da bu kapsamda değerlendiriliyor. Büyükada’da faytonları çeken atların çektikleri çile de geçtiğimiz yıllarda gündeme gelmişti.

hayvan gönenci ile yakından ilgili. Ulaşım sağlamak için yararlanılan hayvanların durumu da konu kapsamında değerlendiriliyor. Bu konu, zaman zaman Türkiye’de de işleniyor; hatta **Büyükada’da kullanılan faytonları çeken atların** çektikleri çile geçtiğimiz yıllarda gazetelerde haber konusu edilmişti.

Türkiye’de hayvansal ürünlere ilişkin en büyük toplumsal talebimiz, henüz sadece söz konusu ürünlerin hijyenik olması ile ilgili. Yediğimiz hayvansal gıdaların mikropsuz, hastaliksız ve temiz olmalarını önemseydiğimiz kadar, bu ürünlerin elde edildiği hayvanların acıdan uzak ve mutlu bir hayat sürüp sürmediklerini önemsemiyoruz.

Pandalar Tamam; Peki Yanbaşımızdaki İnekler?

Genel olarak hayvanları düşününce çoğumuzun aklına evcil ve “sevimli” hayvanlar geliyor. Gazetelerde sütünü içtiğimiz ineklerden daha çok, Çin’deki pandalar hakkında haberler var. Hayvansal gıda üreten

onca firmanın kurumsal metinlerinde bile “hayvan” sözcüğüne nadiren rastlanıyor. Sanki hayvansal ürünler gizemli bir şekilde bir anda ürün olarak karşımızda beliriyorlar. Hayvanların da içinde bulunduğu tedarik zincirlerinin ayrıntılarına ilişkin bilgi sağlanmıyor.

Kurumsal sorumluluk cephesi kamuoyunun ilgisizliğine göre şekilleniyor. Toplum, şirketlerin hayvanlara karşı sorumluluklarını yeterince sorgulamadıkça, kurumsal sorumluluk raporları sokak hayvanlarına yemek götürdüğü için kamuoyuna “iyi şirketler” olarak gözükme isteyen sığ içeriklerle doluyor.

Hayvanlarla profil fotoğrafı çektiğimizde daha çekici görüldüğümüze şüphe yok; fakat kolumuzdaki saatın kayışından ayakkabılarımıza, tükettiğimiz gıdalardan kullandığımız ilaçlara kadar hayvanlarla kurduğumuz ilişkiyi yeniden gözden geçirmemiz, hayvanlara karşı kurumsal sorumluluğu daha kapsamlı ve dürüst bir şekilde yeniden ele almamız gerekiyor.

Merve Çay: “Hayvanları Sevmek Başlı Başına Bir Huzurdur”

Foto muhabir ve tasarımcı olan Merve Çay'ın üç ay önce hayata geçirdiği “Bir Destek Bin Huzur” adlı sosyal sorumluluk projesi, Kedi ve Köpeklere İlk Yardım ve Hayvan Hakları eğitimleri düzenliyor. Türkiye’deki barınakların iyileştirilmesi için çalışmalar yürüttüklerini söyleyen Merve Çay, hedeflerini ve projelerini EKOIQ ile paylaşıyor.

Uzun yıllardır sokak hayvanlarına destek olduğunuzu biliyoruz. Kısa bir süre önce de Bir Destek Bin Huzur projesini hayata geçirdiniz. Söz konusu çalışmayla hangi konulara öncelik veriyorsunuz?

“Bir Destek Bin Huzur Projesi”, Türkiye’de ilk kez bireysel organizasyonlarda “Kedi ve Köpek İlk Yardım Eğitimi” ve “Hayvan Hakları Eğitimi” düzenleyen bir sosyal sorumluluk projesi. Amacı da sadece hayvanseverleri birleştirerek, bilinçli şekilde hayvanları kurtarmak üzerine kurulu.

Üç ay önce hayata geçirdiğim bu proje ile sokak hayvanları yararına iki etkinlik düzenledik. Bu etkinliklerde girişte elde edilen mamalar; kime, ne kadar ve kimler tarafından bağışladığı belgelenecek İstanbul içinde dağıtıldı. Elde edilen gelir ise stant açanlar tarafından acil ihtiyaç duyulan yerlere,

klirik masrafı ya da mama desteği şeklinde teslim edildi ve belgelendi. Bir diğer etkinlikte ise **Şekerci Veteriner Kliniği** uzman hekimleri ile birlikte **Kedi ve Köpek İlk Yardım Eğitimi** düzenledik. Öte yandan işkence görmüş, tecavüze uğramış hayvanların yasal haklarının bilinmesi ve hayvanların kurtarılması amacıyla Hayvan Hakları Eğitimi de verdik. Nilay Dorsa ile işbirliği yaparak sokak hayvanları için birçok barınakla görüşmeler gerçekleştirdik ve buralarda iyileştirmelere başladık.

Yeni dönemde sokak hayvanlarıyla ilgili hayata geçirmeyi planladığınız projeler neler?

Barınaklar... Şimdilerde, sevgili ekip arkadaşım Nilay Dorsa ile birlikte **Düzce Barınağı**’nı iyileştirme projesine başlıyoruz. Amacımız, barınakların adına yakışır şekilde olmasını,

hayvanların yaşayabileceği alanlar yaratılmasını sağlamak.

Onun dışında daha çok hayvan severe sesimizi duyurmak ve onlar sayesinde hayvanları kurtarabilmek için üniversitelerde söyleşiler ve eğitimler de düzenleyeceğiz. 29 Mayıs’ta Kayseri Evreke Kafe’de eğitimlerimizin olacağını da hatırlatalım.

Genel toplumsal bakışın, insan ve hayvan ayrımı üzerine kurulu olduğunu söyleyebiliriz. Bu konuda neler söylersiniz?

Her şeyden önce hayvanı hayvan diye görmemek gerek. Hayvan, aslında dünyadaki en zararsız, en masum canlıdır. İşte önce biz insanların her canlıyı kabul etmemiz gerekiyor. İnsan veya hayvan, her ikisi de bir canlıdır. Ancak şu da bir gerçektir ki, insandan başka bize zarar veren canlı da yoktur.

Hayvanı sevmek başlı başına büyük bir huzurdur. Masumiyettir, gerçek sevgidir, verdiğiniz sevgiyi kaybetme olasılığı olmadan sevmektir... Bir gülümsemeyle sevgisini veren canlıyı sevmeyen, yani hayvanları sevmeyen kişi, insanları da sevmeyebilir. Sokak hayvanlarına bir desteğiniz size bin huzur getirir. Hadi şimdi bir olma zamanı; bir destek bin huzur deme zamanı!

Nur Palak:

“Hayvanları Sevmeden Sürdürülebilir Bir Kent Hayal”

Türkiye Hayvan Hakları Savunucuları oluşumunun kurucularından Nur Palak, kedisiyle, köpeğiyle sürdürülebilir bir kent yaratmanın mümkün olduğunu söylüyor. Aynı zamanda çevre mühendisi olan Palak, “Türkiye’de devlet bu işe elini atmadıkça, insanların zihniyetleri değişmedikçe, barınaklar ‘bakım ve rehabilitasyon yuvaları’na dönüşmedikçe, insanlar hayvanları sevmedikçe sürdürülebilir bir kent mümkün değildir” diyor.

Türkiye Hayvan Hakları Savunucuları olarak, sokak hayvanlarının yuvaya kavuşması, sağlıklı beslenmesi için yoğun çalışmalar yürütüyorsunuz. Öncelikle sokak hayvanlarına gösterdiğiniz bu ilginin ana nedenlerini anlatır mısınız?

Sokak hayvanlarına gösterdiğimiz ilginin ilk ve ana nedeni, her zaman söylenen şu cümledir: “Halihazırda onlara zarar verecek çok insan olması.” Bizlerin hayvanlar konusundaki farkındalığı yeni değil. Bu, çocukluktan gelebilecek bir duygu ve ilacı, aşısı ailede başlar. Benim kendi adıma farkındalığım hep vardı ancak hem mesleğimin etkisi hem de sokaktan iki kedi sahiplenmem ile onların yaşadıklarına daha dikkat eder oldum. Evdekinin rahatını görünce sokaktaki kediler, köpekler ne yapıyor diye daha derin düşünmeye başlıyorsunuz. Peki, nasıl bu derece yoğun oldu bu çalışma arzusu? Türkiye Hayvan Hakları Savunucuları sayfamızı açıp canları sahiplendirmeye, beslemeler yapmaya gönüllü olarak başladıktan sonra... Her beslemede daha kötüsü ile karşılaştıkça çalışmalar daha da artıyor ve sokak hayvanlarına ilimiz gittikçe fazlalaşıyor.

Bu ilginin fazla ve abartılı olduğunu düşünenler, aç insanlar varken hayvanlara yardım edilmesini yadırgayanlar da yok değil. Bu durum, sevgisizlikten mi kaynaklanıyor?

Maalesef, duyduğumda en çok üzüldüğüm ve bir o kadar da sinirlendiğim cümledir bu. Evet aç insanlar var tabii ki, inanın aynı acıyla üzülmüyoruz ama ne diyoruz, “insan onlar”. Onlar için yasa, kanun, hukuk her türlü işliyor. İnsanların standartlarını yükseltmek adına devlet var, STK’lar, dernekler var. Devlet, bu insanların mağduriyetlerini gidermekle yükümlü değil mi zaten?

Peki, bunu soranlara soruyorum, hayvanlar için böyle bir durum söz konusu mu? Bunun üzerine, “**İnsan ile hayvanı eşdeğer mi tutuyorsunuz?**” diye soranlar olabilir. Onlar da bir canlı, farkında mısınız? Bu küresel döngüde onlar da var ve bir görevleri olduğu için bu evrendeler. Bırakın, onlara da bizler yardım edelim. **Destek olmak istemeyebilirsiniz ey insanoğlu, ama bari köstek olmayın.** Bu işi yapan yürekli insanlara saygı duyun. Gerçek manada uygulanan bir yasaları dahi yokken, şu canlara biraz mama, biraz su vermek, hayatlarını kurtarmak bence bu kadar zor olmamalı.

Yapılan araştırmalarda genellikle seri katillerin önce hayvanlara işkence yapıp katlettiği, sonrasında insanları öldürdüğü ortaya çıkmış. Hayvanları sevmeyen insanların, insanları da sevemeyeceğinden bahsedilmiş. Bu konudaki değerlendirmelerinizi de alabilir miyiz? Katillerin ilk adımında, kozmetikçilerin ilk adımında, bilimsel deneylerin ilk adımında hep hayvanlar var. Nedir bu canların günahı! Tecavüz edilen canlarımızın yaşadıkları hâlâ gözümüzün önünde, saatlerce kafa-

“İnsan ile hayvanı eşdeğer mi tutuyorsunuz diye soranlar olabilir. Onlar da bir canlı, farkında mısınız? Bu küresel döngüde onlar da var ve bir görevleri olduğu için bu evrendeler”

sı taşla ezilen kedinin görüntüleri hiç gözümüzden gitmiyor. Bitmez saymakla... Peki, kedinin kafasını taşla ezen bir çocuğun ileride iyi bir baba, iyi bir anne olma olasılığı var mı sizce? Köpeğe kediye tecavüz eden o adam sizce karısına, çocuklarına sağlıklı duygular besleyebiliyor mudur? İm-kan-sız! Bu insanlar topluma da kazandırılmaz. Bunu yapan insan, insan olamaz. İçerisinde hayvan sevgisi olmayan birinden, insan sevgisi nasıl beklenir ki? Bir kere yapan bir daha yapar; hayvana da yapar, annesine de, kardeşine de, çocuğuna da. Sapkın düşüncedeki veya cinayete, şiddete eğilimli insana ağır cezalar verilmeli ve bu sadece insana değil, hayvana yapıldığında da olmalı. Hayvan deyip geçilmemeli. Bu, bir toplum yarasıdır.

Gelişmiş ülkelere bakıldığında sokaklarda hayvan göremiyoruz, Türkiye’de ise tam tersi bir durum var. Size göre olması gereken hangisidir? Kedisıyla, köpeğiyle sürdürülebilir bir kent yaratmak mümkün değil midir?

Olması gereken, tabii ki gelişmiş ülkelerde olan şeklidir. Oradakiler barınakta dahi olsa sağlıklı ve mutlular... Ancak Türkiye, daha gelişmiş bir ülke değil maalesef ve kendince şu an sokaktaki canlarımızı ortadan kaldırarak bir nevi toplama-ölüm kampları oluşturarak bu sistemi oturtmaya çalışıyor.

Gelişmiş ülkeler, sizce sokaktaki canların cinslerine göre birkaçını barınaklara alıp gerisini de öldürerek mi bu sistemi oturttu? Şimdi de kısırlaştırmak doğru mu denilecek. Bir köpeğin yılda kaç yavru dünyaya getirdiğini bilen var mı? Yılda

ortalama 50 yavru, sadece 1 köpekten! Türkiye geneline vurmaya ne dersiniz bu rakamı? Her yıl binlerce sokak köpeğinin doğması demek. Kim bakacak bu köpeklere? Kısırlaştırmak günah diyenler mi? Biz kısırlaştırmak derken soyunu tüketmekten mi bahsediyoruz sizce? Gelişmiş ülkelerin sistemlerinde **kontrollü üreme** var. Türkiye’de devlet bu işe elini atmadıkça, insanların zihniyeti değişmedikçe, barınaklar “bakım ve rehabilitasyon yuvaları”na dönüşmedikçe, **insanlar hayvanları sevmedikçe, hayvanlarla birlikte sürdürülebilir bir kent kurmak mümkün değildir.** İşte biz bunu yapmaya çalışıyoruz ve en büyük dileğimiz, kedisıyla köpeğiyle sürdürülebilir bir kentte yaşamak.

Türkiye’nin hayvan hakları konusundaki karnesini nasıl değerlendiriyorsunuz peki?

Türkiye, hayvan hakları konusunda gelişmiş ülkelerle karşılaştırılacak olursa çok geride. Aslında geri demek doğru değil, onlar çok ileride. Gelişmiş ülkeler, hayvan hakları konusunda refahı oluşturana kadar Türkiye’deki gibi süreçlerden geçmişlerdir ancak yaygın organları şu dönemdeki kadar çok olmadığından pek duyulmamıştır. Bazı ülkelerde şu an Türkiye’deki **Kısırkaya mantığı** gibi birçok toplama örneği de yaşanıyor. Tabii Türkiye ile kıyaslandığında çok ilerideler. Bir hayvan sahiplendirmek için pek çok prosedür uyguluyorlar, hayvanları kolaylıkla bulabilmek için çip takıyorlar... En önemlisi, insana da olduğu gibi orada bütün canlılara bir saygı durumu söz konusu. Yaklaşmıyorlarsa, sevmiyorlarsa eziyet

de etmiyorlar. Yasalar orada işliyor çünkü. Bizdeki gibi ucu açık, belirli belirsiz konulmuş yasalar değil.

Yeni dönemde hayata geçirmeyi planladığınız projelerden bahsedermisiniz biraz?

Daha çok, ulaşılamayan illerdeki barınak ve canlara destek olmayı planlıyoruz. İnanın doğu bölgesi bu konuda sıkıntılı; destek çok az. Destekleri o tarafa döndürmeyi planlıyoruz. Öte yandan birkaç besleme ekibi ile İstanbul ve Kocaeli’de ayrı ayrı besleme yapmayı düşünüyoruz. Mama ve tedavi desteği için butiklerle çalışmayı ve sosyal medyayı buna göre şekillendirmeyi, insanları hayvanların yararına olacak yerlerden alışveriş yapmaya teşvik etmeyi hedefliyoruz. Renkli basım hayvan hakları ve hayvan sevgisi çalışmamız mevcut. Okullar için basım ve dağıtım ile ilgili düşüncelerimiz var. Umarız hayata geçirebiliriz...

Son olarak eklemek, vurgulamak istedikleriniz nelerdir?

Özellikle vurgulamak istediğim bir şey var: **“Satın alma, sahiplen.”** Sahiplen ki, bir can kurtulsun; sahiplen ki gönlün ruhun sevgiyle dolsun. Anne ve babalara da seslenmek istiyorum: Eğitim, çocuk yaşta başlar. **Çocuklarınıza “Elleme pistir, tüyü ağzına kaçır, mikrop kaparsın” demeyin.** Onların önünde hayvanları ayağımızla itmeyin. Gelsin hayvancık, bırakın sevsin çocuğunuz, sonra elini ıslak mendille silersiniz ama uzaklaştırmayın onlardan. Biz **hiçbirimiz hayvanları sevdik diye ölmedik**, hasta da değiliz. Hatta belki bu sayede ruh olarak daha bile sağlıklıyız...

Tunç Soyer: “Yaşam ve Doğa, İnsanların Malı Değil”

Sokakların, hayvanların doğal yaşama alanı olmadığına dikkat çeken Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer, “Sokak kedisi, sokak köpeği yok; sokakta yaşamak zorunda bırakılmış hayvanlar var. Sırf bizim hoşumuza gidiyor, sokakta geçerken başını okşayalım, kendimizi iyi hissedelim diye hayvanların sokaklarda yaşamalarını savunmak doğru değil” diyor ve başlattıkları “Mutlu Yuva Seferberliği” için destek çağrısında bulunuyor.

Seferihisar Belediyesi olarak bugüne kadar sokak hayvanları ile ilgili önemli sosyal sorumluluk projeleri hayata geçirdiğinizi biliyoruz. Öncelikle sokak hayvanlarına olan bakış açınızı anlatır mısınız bize?

Sokak hayvanları, kentte birlikte yaşadığımız canlılar arasında. İlk olarak yaşamın, dünyanın veya doğanın, “insanların malı olmadığını” anlamak lazım. **Doğa, insanlığın fethetmesi gereken, boyun eğdirilmesi gereken bir kavram değil.** Doğa, bizim içinde yaşadığımız, parçası olduğumuz bir şey. Sokak hayvanları dediğimiz canlılar, tarihsel süreç içerisinde insanlarla birlikte karşılıklı fayda sağladıkları için kentlerde yaşamaya başlamışlar. Eskiden insanların fayda gördükleri, birlikte yaşadıkları canlıları, şimdi kent yaşamında değersizleştirip görmezden geliyoruz.

“Yüzbinlerce aç insan varken neden onlar için bir şey yapılmıyor

da hayvanlara bakılıyor” gibi düşünenler de var. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Genelde bunu söyleyenler ne açlar için, ne hayvanlar için, ne de herhangi bir konuda herhangi bir girişimde bulunmayan, bu tarz söylemleri de bu konularda çaba harcayan insanlara söyleyen kişiler oluyor ne yazık ki... Dikkat ederseniz “Yüzbinlerce aç insan var, gelin onlar için de bunu yapalım” demiyorlar ya da “Ben yapmak istiyorum” demiyorlar. “Açlar için bir şey yapılmıyor (yapmıyorum), X konusunda da bir şey yapılmasın (yapmayayım)” diyorlar. Yani hem bir şey yapmıyorlar, hem de yapanları eleştiriyorlar. Bu konular birbirlerine engel olan konular değil, insanın vicdanında ve yüreğinde sadece bir-iki değil, bütün sorunlara yer var. Aç insanlar için de elimizden geleni yapalım, sokak hayvanları için de yapalım, yerli tohumlar için de yapalım, ormanlar için de yapalım, elimizden ne geliyorsa yapalım, yeter ki yapalım.

lim. Ama bu düşünce tarzıyla hiçbir şey yapılamaz.

Gelişmiş ülkelere bakıldığında sokaklarda hayvan göremiyoruz, Türkiye’de ise tam tersi bir durum söz konusu. Peki, olması gereken nedir size göre?

Burada asıl olan, hayvanların mutluluğu ve güvenliği. Türkiye’de sokaklarda dövülmeden, işkence edilmeden veya öldürülmeden hayvanların yaşaması mümkün mü, bunu iyi düşünmek lazım. Sokaklar, hayvanların doğal yaşam alanı değil. Sokak kedisi, sokak köpeği yok, sokakta yaşamak zorunda bırakılmış hayvanlar var. Sırf bizim hoşumuza gidiyor, sokakta geçerken başını okşayalım, **kendimizi iyi hissedelim diye hayvanların sokaklarda yaşamalarını savunmak doğru değil.** Gelişmiş ülkelerde sokaklarda hayvan olmamasının en büyük sebebi, hayvanların takip altında olması. Siz bir hayvan alıyorsanız, onun bakımını yapmanız, veterinerine

Prof. Dr. İsmet Sungurbey'in adı verilen sokak hayvanları yuvasına ilk destek megastar Tarkan'dan geldi. Sanatçının yuvaya olan destek filmini <https://www.youtube.com/watch?v=I3m-lzTl5so> linkinden izleyebilirsiniz.

götürmeniz, kayıt altına aldırmanız gerekiyor. Kimse oyuncak alır gibi hayvan alıp, sıkılınca sokağa atamıyor. Bu nedenle sokakta hayvan olmuyor. Sokaktaki hayvanlara yuva bulursanız, sokakta hayvan kalmaz. Bunun için hayvanların, alınıp atılacak oyuncaklar değil, duyguları olan ve düşünen canlılar olduğunu anlamamız gerekiyor. Hayvanların kayıt altına alınması, takip edilmesi, kötü davrananlara veya sokağa atanlara ceza uygulanması lazım. Sağlık nedenleri veya zorunluluktan dolayı bakılamayacak hayvanların güvenli ve mutlu ortamlarda geçici bir süre konaklatılarak sahiplendirilmesi gerekiyor.

“Mutlu Yuva Seferberliği” tam da bu amaçla oluşturduğunuz bir proje. Yakında hayata geçirmeyi planladığınız Prof. Dr. İsmet Sungurbey Sokak Hayvanları Yuvası'ndan bahseder misiniz biraz?

Şu an gündemimizdeki en önemli konu bu; yeni yaptığımız “Prof. Dr.

İsmet Sungurbey, Sokak Hayvanları Yuvası”nı bitirmek... Seferihisar'ın hemen yanı başındaki bu yuvayı sıradan bir barınaktan ayıran üç özellik var. Bunlardan birincisi, hayvanların özgürce ve aileleriyle birlikte yaşayacakları 10 dönümlük bir serbest alana sahip olması. Yuvanın diğer bir özelliği ise bölgede yaşayan insanların buraya gelerek hayvanların bakımına gönüllü olarak katılabilemesi. Yani burası, **hayvanların hapis ve tecrit edildiği bir yer değil, tersine, insanlarla buluştuğu bir yuva.** Öyle ki, yuvanın içinde gönüllülerin konaklayabileceği altı odalı bir de misafirhane planlandı. Yuvanın üçüncü önemli özelliği de içinde yaralı ve cerrahi sağıltıma muhtaç hayvanlar için bir hastane yer alması. Tam teşekküllü bu yapının yanında, sert mizaçlı köpekler, yavrular ve hastalar için de ayrılmış özel alanlar mevcut. Bu yuvada hayvanlarımızın mutlu ve güvenli bir şekilde yaşayabilmesini hedefliyoruz. Yuvamızın bitirilebilmesi için

Türkiye’de Hayvan Hakları Mücadelesini Başlatan İsim: Prof. İsmet Sungurbey

2006 yılında yaşamını yitiren hukuk profesörü İsmet Sungurbey, Türkiye’de hayvan hakları mücadelesini ilk başlatan kişi olarak kabul ediliyor. İstanbul’daki Yedikule Hayvan Barınağı’nın kurucularından olan Prof. Dr. Sungurbey, 1996 yılında yapılan **Habitat 2 Zirvesi katliamına** karşı çıkmasıyla da hafızalarda yer edinmişti. Zirveye katılacak Batılı ziyaretçiler, İstanbul’un sokak hayvanlarından rahatsız olacak diye hayvan katliamı yapan İstanbul belediyelerini protesto eden Prof. Dr. İsmet Sungurbey, Bedrettin Dalan’ın belediye başkanlığı sırasında da, hayvan katliamlarını kolaylaştırmak amacıyla sipariş edilen pres makinelerini durdurmak için hayvanseverlerle birlikte açık grevi yapmış ve bu girişimi engellemiştir. Son sözü kendisine bırakıyoruz: **“Sol bacağım protez, dile kolay; kar, kış, sıcak beni yıldırmaz. Çünkü beni beklediklerini bilirim. Onların umutlarını yıllardır bir gün dahi kırmadım. Ne harcıyorum dersiniz, elimdeki avucumdaki gelirimim tümünü onlara harcıyorum.”**

desteğe ihtiyacımız var ve bunun için “Mutlu Yuva Seferberliği”ni başlattık. Bu konuda duyarlı olanların www.mutluyuvaseferberligi.org sitesinden bize destek olmasını bekliyoruz.

Dr. Semih Dikkatli: “Doğal Yaşamdan Kopukluk Nefreti Artırır”

Bütünüyle betonlaşmış, doğal yaşamdan, hayvanlardan yoksun kentlerin nefret, mutsuzluk, karamsarlık ve isteksizlik gibi depresif duyguları artırdığını dile getiren Psikiyatrist Dr. Semih Dikkatli'nin şöyle bir uyarısı da var: “Hayvanlara eziyet eden herkese ‘Bu hasta, bu şizofren, bu deli’ gibi kavramları yakıştırmayın. Terbiyesizlik, ahlaksızlık, normlar dışında davranma kalıbını içerir ve ruhsal hastalıkla bir ilgisi yoktur”

Hayvanları pek sevmeyip onlardan uzak duran, onlara yapılan yardımları abartılı bulup tepki gösteren kişilerle karşılaşıyoruz zaman zaman. Bir psikiyatr olarak bu konuya nasıl açıklık getirirsiniz? Bu sevgisizlik ve ilgisizliğin temelinde yatan nedenler neler olabilir?

Sevgiyi, evde öğrenilmemişse başka yerde öğrenmenin çok güç olacağını öğrendim. Birbirini ve çocuklarını seven ebeveynler, sevgilerini dışa vururken, aynı zamanda çocuklarına da sevmeyi öğretirler. Bu ailelerin çocukları herkesi ve her canlıyı da sevmeye yetisine sahip olarak büyürler.

Hayvanları sevmeyen insanlardan oluşan toplulukların şiddet dolu, birbirini bile sevmekten aciz olduğu ortadadır. Çünkü sevmeye, acıma, paylaşma gibi insani değerleri olanlar, hayvanları da otomatikman sevecektir. Tabii ki bazı özel fobik durumlar bu konunun dışındadır.

Konu, sevmeye yetisi olmayan ve nefret içeriği taşıyan insanlardır.

Bugünlerde, böylesine politik, ekonomik, yönetsel sorunların içinde bir grup insanın sanki tüm bu yaşananlardan bağımsızmış gibi algılanan bir çabıyla, hayvan hakları için gösterdiği mücadele bazı çevrelerce gereksiz saldırılara uğruyor. Ülkenin içinde bulunduğu sınıfsal farklılıklar nedeniyle; Anadolu'nun dört bir yanında, artan açlığın, yoksulluğun, sokak çocuklarının olması, hayvan hakları savunucularının saldırıya uğramasının başlıca nedenlerindedir.

Hayvan hakları savunucularına yapılan saldırılarda, kısaca “Bırakın iti, köpeği, hayatın gerçeklerine bakın” deniliyor. Yillardır, evinde kedi, köpek besleyen, sokak hayvanları için mücadele eden, barınak ziyaretleriyle onlara destek olan, çocuklarına hayvan sevgisi aşılayan, hayvanlara aşık bir eşle evli olan ben de bu so-

rularla sıkça karşılaşıyorum. Hatta bu soruların çoğunlukla, kaba, yıkıcı, aşağılayıcı bir nitelik taşıdığını da üzülerek görüyorum.

Aslında büyük bir önyargı var bu söylemlerde. Örneğin, hayvanseverlerin insanları sevmediği gibi bir yaftalama...

Hayvanseverlerin, yoksul ve haksızlığa uğramış insanların sorunlarıyla ilgilenmediği, toplumsal olaylara duyarsız kaldığı, hayvanları putlaştırıp başka bir şeyi gözlerinin görmediği büyük bir yanılsama, hatta damgalamadır. Kendisini korumak için hiçbir gücü olmayan, yaşam alanlarını gün geçtikçe ellerinden aldığımız ve iyice kısıtladığımız bu masum canlıların haklarının da bir savunucusu olması gereklidir. Gerçekten insan olmak bunu gerektirir. Tüm dünyanın insana ait olduğu ve doğanın her parçasının onun çıkarları için kullanılması gerektiği dü-

şüncesi, iğrenç ve mide bulandırıcıdır. İçinde vicdani değer taşımayan, içindeki insanı kaybetmiş, sadece kendi bencil çıkarları için hayatın içinde yer alan, insan olmanın ikinci doğumunu gerçekleştirememiş “beşer”ler, ağızlarında salyalarla hayvanseverlere saldırırken, sevgisizlik ve insanlığa tekamül edememenin doğurduğu tüm, terör, savaş ve şiddetten sorumludur.

Kainatta bir şeyi sevebilme yeteneğine sahip olan herkes, her şeyi sevebilme yeteneğine de sahiptir. Hem Tanrı’yı hem de insanı sevmekten bahsedip, hayvanlara şiddet uygulanmasına göz yumanlar, ya sevmeyi hiç bilmeyenler ya da Tanrı ve insanı sevdiklerini söylerken de büyük bir yalanın içinde olanlardır. Toplum tarihini değiştiren ilerici liderlerin, yaratıcı sanatçıların, büyük bilim insanlarının birçoğunun hayvan sahibi ve hayvansever olması tesadüf değildir. Sosyal medya iyi incelendiğinde, hayvanseverlerin büyük bölümünün aynı zamanda toplumsal projelerin hepsine destek olduğu, kan, ilik vermek için herkesten önce hastanelere koştuğu görülecektir.

“İçinde vicdani değer taşımayan, içindeki insanı kaybetmiş, sadece kendi bencil çıkarları için hayatın içinde yer alan, insan olmanın ikinci doğumunu gerçekleştirememiş “beşer”ler, ağızlarında salyalarla hayvanseverlere saldırırken, sevgisizlik ve insanlığa tekamül edememenin doğurduğu tüm, terör, savaş ve şiddetten sorumludur”

Peki, giderek kentleşen, doğal alanları yok olmaya başlayan toplumların sağlıklı bir psikolojiye sahip olması, sevgiyle dolu olması mümkün mü sizce?

Doğal yaşamdan kopuk, orman alanları ve hayvanlardan yoksun, bütünüyle betonlaşmış kentlerin, insana ait güzel duyguların oluşumuna katkı sağlaması mümkün olmadığı gibi, nefret, mutsuzluk, karamsarlık, hüznün, yorgunluk, isteksizlik gibi depresif duyguları artırdığı da bir gerçektir. Doğayı tahrip ederek, ormanları, dereleri, denizleri, gölleri yok ederek ve kirleterek, o alanlarda yaşayan tüm hayvanları da yok ediyoruz. Ayrıca, doğal yaşamın içinde yaşamını sürdürme gücü olmayan, bizim genetik müdahaleyle yarattığımız ve sonrasında sokaklara bıraktığımız hayvanlar için de yaşam alanları bırakmıyoruz ve üstüne üst-

lük onlara kötü davranıyoruz. Sevgi ve mutluluk dolu bir hayat yaşamak istiyorsak, doğal alanları korumayı, sokakları diğer canlılarla paylaşmayı öğrenmeliyiz.

Yapılan araştırmalarda, seri katillerin genellikle önce hayvanlara işkence yapıp katlettiği, sonrasında insanları öldürdüğü ortaya çıkmış. Bu konudaki değerlendirmelerinizi de alabilir miyiz?

Son zamanlarda, ülkemizde şiddet ve suç eğilimi gösteren insanların sayısı giderek artıyor. Bu insanlar toplum için olduğu kadar tüm doğa ve insanlık için de ciddi bir tehdittir. Çocukluğunda hayvana şiddet uygulayan, tecavüz eden birisi insanları da hiç düşünmeden öldürebilir veya onlara tecavüz edebilir.

Suçlu profillerine bakıldığında, geçmişinde hayvan şiddeti olanların daha fazla sayıda seri katil, vandal ve tecavüzcü olduğu görülecektir. Hayvana şiddet uygulayan ve tecavüz eden çocuktan erişkinine kadar herkesin ciddi şekilde cezalandırılması, ıslahı için eğitimden geçmesi ve yıllar içinde takip edilmesi toplum için hayati bir önem taşıyor. Ceza yasalarını bir matematik hesap gibi görmek de ciddi bir hatadır.

Kanun ve yönetmeliklerin de bir ruhu olmalıdır. Bu ruh aynı zamanda olaylar olmadan durdurabilme, olayları büyümeden yatıştırabilme becerisini, suç işleme eğilimi taşıyanların erken tespitini ve ıslahını da içermelidir. Hayvana şiddet uyguladığı tespit edilenlerin ceza ve ıslahı, bu kişilerin devlet memuru, özellikle polis, asker, savcı ve hakim olmasının engellenmesi de çok önemlidir.

“Hayvanlara Eziyet Edenlerin Büyük Çoğunluğu Ruhsal Yönden Hasta Değil”

Ruhsal hastalığın, boğaz enfeksiyonu geçirmek gibi masum olduğunu belirten Dr. Semih Dikkatli, hayvanlara şiddet uygulayan herkese ruhsal hasta denmesine karşı çıkıyor: “Bazı çok özel durumlar dışında, ruhsal hastalık ve suç işlemenin herhangi bir alakası yoktur. Terbiyesizlik, ahlaksızlık ise normlar dışında davranma kalıbını içerir ve ruhsal hastalıkla bir ilgisi yoktur. Kişilik sorunları, kişinin karakter yapısıyla ilgilidir ve birinin kişilik bozukluğu tanısı alması onun ruhsal hasta olduğu anlamına gelmez. Hayvanlara eziyet eden herkese ‘Bu hasta, bu şizofren, bu deli’ gibi kavramları

yakıştırmayın. Bunlar alçak olabilir, sapkın olabilir, seri katil olabilir ama hasta değildir. Kedi, köpeklere eziyet edenlerin, atların ölümünü izleyenlerin büyük çoğunluğu kesinlikle ruhsal yönden hasta değil... Son olarak da bir çağrıda bulunmak istiyorum. Hayvan aktivistlerine, derneklerine, federasyonlarına, barınaklarına yardımınızı esirgemeyin. Hayvanlar için barınabilecekleri yerler yaratın ve onlara hiç olmazsa yemek artıklarını verin. Onların sizi ömür boyu seveceğini göreceksiniz. **Dünyayı güzellik kurtaracak, bir hayvanı sevmekle başlayacak her şey...**”

Hüseyin Semerci: “İnsanı ve Doğayı Seven, Hayvanları da Sever”

Sokak hayvanlarının barınması için geçtiğimiz yıl “Yuvaya Dönüşen Plastikler” kampanyasını başlatan Plastik Sanayicileri Derneği (PAGDER), projesini sürdürülebilir kılmak için çalışmalarına devam ediyor. “İnsanı ve doğayı seven, hayvanları da sever” diyen PAGDER Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Semerci, kampanyanın aynı zamanda geridönüşüm bilinci açısından da önemine dikkat çekiyor.

PAGDER olarak geçen yıl hayata geçirdiğiniz ve bu yıl da devam ettirdiğiniz “Yuvaya Dönüşen Plastikler” kampanyası oldukça büyük bir ilgi görüyor. Bize söz konusu projenizden biraz bahsedebilir misiniz?

“Sıcak bir yuva her canlının hakkıdır” sloganıyla, geçtiğimiz yıl Şubat ayında startını verdiğimiz “Yuvaya Dönüşen Plastikler” kampanyamız, gerçek ve etkin bir “bilinç ve farkındalık” kampanyasıdır. Hayvanlar da tıpkı insanlar gibi doğanın en önemli varlıkları... İnsanı, doğayı seven; hayvanları da sever diye düşünüyoruz ve bu sevgilere sahip çıkmanın, onları korumanın toplumsal gelişmişliğin en önemli işaretlerinden biri olduğuna inanıyorum.

Dayanıklılık ve hijyenin kolayca sağlanabilmesi gibi birçok açıdan alışıp kulübelere kıyasla kedi-köpekler açısından daha uygun özellikler taşıyan plastik hayvan yuvalarının yapımı, özel kalıp maliyetlerinin 500 bin dolarlara varan yüksek maliyetlerde olması nedeniyle bugüne kadar hayata geçememişti. Kampanyamızın ana sponsorluğunu üstlenen **Benoplast** da iki yıldır kendi kalıplarını ve üretim bandını

kampanya için kullanarak; toplanan atık plastiklerle, soğuğa, yağmura dayanıklı, kolayca yıkanabilen, şık tasarımlı, kaliteli plastik yuvalar üreterek gönüllü destek veriyor. Projemiz, hem yerel yönetimlerce hem de ünlü-ünsüz birçok çevre ve hayvan dostunun desteğiyle geçen yıl büyük ilgi gördü ve 2015 yılına da kampanyamızı taşıyarak sektörümüzde uzun soluklu bir sosyal sorumluluk projesine imza attık. Bu yıl, sevilen sanatçımız **Mirkelam**'ın gönüllü elçiliğini üstlendiği kampanyamızı, sayıları her geçen gün artan işbirlikçi belediyelerimizin, iş

ve sanat dünyasından destekçilerimizin de katılımı ile yine güçlü bir şekilde sürdüreceğiz.

Kampanyamız aracılığıyla aynı zamanda yanlış iddialarla yaratılan plastikle ilgili olumsuz algıyı da düzeltmek; plastiğin de diğer ambalaj atıkları gibi değerli birer hammadde olduğunu ve defalarca geri dönüştürülebildiğini anlatmak istedik.

Sokak hayvanlarıyla ilgili hayata geçirmeyi planladığınız başka projeler de var mı, yoksa halihazırda ki projeyi mi devam ettireceksiniz?

Şu anki hedefimiz, ülkemize, insanımıza, sokak hayvanlarına ve sektörümüze büyük faydalar sağlamayı amaçlayan “Yuvaya Düşen Plastikler”i gelecek yıllara da taşıyarak sürdürülebilir, uzun soluklu bir kampanyaya dönüştürmek. Bilinçlendirme faaliyetlerimiz kapsamında internet üzerinden yayınlayacağımız viral videolarımız yakında yayınlanacak. Kalde Boru sponsorluğunda çekilecek ilk viral videomuzda Mirkelam, bu sefer oyunculuğu ile projeye destek verecek. Kampanyamızla ilgili ileride açıklayacağımız daha birçok etkin içerikler taşıyan çalışmalarla daha geniş kitlelere ulaşmayı hedefliyoruz. ○

Turkey Wind & Solar Forum

"The Opportunities Ahead"

16th June 2015
Istanbul, Turkey

Conference & Sponsors' Exhibition

For registration option please call us: +44 (0) 207 275 8020

Bronze Sponsor

Welcome to Turkey Wind & Solar Forum!

Like many industries globally, the Turkey Renewable sector is experiencing a crucial period of change and development to undertake steps towards a healthier and effective energy market. Reduction of complicated procedures, risks for private investors and regular search for smart, cost-effective technologies to improve market performance, have arisen. There are several important questions for this vital industry.

Based on strong market driven demands, EEL Events is proud to announce its 6th Turkey Wind & Solar Forum 2015. The 2015 edition will continue to discuss "The Opportunities Ahead" in the industry, focusing in particular chances for Turkey to emerge as a region of green energy sustainability and effectiveness. Our celebrated panel of experts will present comprehensive analysis and investigation of market expectations, development opportunities and potential solutions available in this exciting market-place.

An intensive briefing for the financing, development and deployment market on the Turkey PV and Wind Power Industry.

Recently Supported by:

Programme Highlights

Government plans and future strategies to attract foreign direct investments for the renewables

Sustainable financing for wind and solar energy market

Important legislation changes on renewable energy sources in Turkey

Solar Energy - local production: plans for government support of production

Feed-in Tariff legislations

Long term outlook and development of Wind market potential

How can the private sector be incentivised to further develop Turkey's position in the global renewable energy market?

Government plans and future strategies to attract foreign direct investments

Sustainable financing for wind and solar energy market

Insurance and risk management in renewable energy projects

Risk factors can be dealt in Solar and Wind Sector? Best Practices

Solar power plant connection to grid system

License-free PV projects:

What comes next in distributed PV power production?

Hedef, Sürdürülebilir Kentleri Simüle Etmek

Dünyanın en bilinen 3D tasarım yazılım şirketlerinden Autodesk, sürdürülebilir şehirlerle ilgili projelerin planlaması, tasarımı ve inşasında kullanılmak üzere bugüne kadar 15'ten fazla şehrin 3D modelinin yaratılmasını sağladı. Autodesk Türkiye AEC Teknik Uzmanı Niyazi Kemer, şehirlerin bütün ayrıntılarının yer aldığı 3 boyutlu modelleme ve şehirde yaşayanların tepkilerinin öngörüldüğü simülasyonlarla akıllı şehirlere geçişin çok daha kolay olabileceğini söylüyor. Büyük Veri ve simülasyon teknolojilerinin kullanımının yurttaşların katılımını artırabileceği de öngörüler arasında...

 Berkan ÖZYER

Autodesk, şehirlerin geleceğine dair kapsamlı bir rapor hazırladı. Ne gibi öngörüler var raporda?

Bir şehrin başarısı, en temelde o şehrin altyapı kalitesine bağlıdır. Ekonomik ve kültürel büyümede fark yaratan şehirlere baktığımızda; enerji, su, atık yönetimi, ulaşım, yiyecek ve işlenmiş ürünlere sorunsuz erişim gibi hizmetler sunabilen altyapısı gelişmiş yerleşimlerin öne çıktığını görüyoruz. Gelecekte de vatandaşlarına temel yaşam hizmetlerinin yanı sıra daha fazla etkileşim ve fikir paylaşım ortamı sunan şehirler fark yaratabilecek.

Üstelik geleceğin şehir sakinleri "yaşam kalitesinin yüksekliği" kriterini, her zamankinden çok daha önemli görecektir. Yaşam kalitesini etkileyen başlıca etkenler arasında yer alan **sürdürülebilirlik, dayanıklılık, enerji verimliliği, kaliteli konut ve okullar, güvenlik ve hatta mutluluk** gibi kriterlerde vatandaşlarına sunduğu hizmetlerle öne çıkan "akıllı" şehirler ise en hızlı büyüyen şehirler olacak. Bu da gelecekte şehirlerin daha işbirliğine açık, yayalar için yürümeye daha elverişli, herkesin kamu hizmetlerine ve toplu taşımaya kolayca erişebileceği bir şehir hayatına işaret ediyor.

Gelecekte bina çatılarına kurulan bahçeler ve dikey tarım faaliyetleri artacak; büyük şehirler vatandaşlarına daha yeşil bir hayat sunacak. Şehir planlamasındaki karışık bölgeleme sistemleri ile ofis ve ortak alanlar arasında ayırım azalacak. **İnternet erişiminin yaygınlaşmasıyla mobilite ve serbest mesleklerde artış yaşanacak.** Gelişen şehirler vatandaşlarına minimum enerji ile bir noktadan diğerine kolaylıkla ulaşım fırsatı sunacak. Ayrıca şehirler artık yakınlığa göre erişimi, mobiliteye yönelik erişime tercih edecekler. Bu da daha sağlıklı şehir sakinleri, var olan altyapının daha iyi kullanımı ve **fosil yakıtlara yönelik talebin azalması** anlamına gelecek.

Tarih boyunca şehir tasarımının en önemli öğelerinden altyapıların önemi ve rolünde ne gibi değişimler yaşanacak?

Hesaplamalara göre 2050 yılına kadar dünya nüfusunun %70'i şehirlerde yaşamaya başlayacak. Binaların, bütün enerjinin %40'ını tüketeceğini hesaba katarsak, iklim değişikliklerinin etkisini ancak binaları daha verimli hale getirerek azaltabiliriz. Örneğin güneş enerjisi kullanan sistemler, seragazi salımını azaltabilecek. Yağmur suyu hapseden sistemler kullanılarak yeraltı su tabakalarına olan bağımlılık azaltılacak; şehirlerde yaratılan yeşil alanlar CO₂ Emilimi sağlayarak daha sağlıklı yaşamlar için rekreasyon alanları oluşturacak. Akıllı şehirlerde yaratılacak sulak alanlar, yükselen deniz seviyesini absorbe ederek şehirlerin daha dayanıklı olmalarını sağlayacak. Ayrıca dünyadaki hammaddelerin %50'sini tüketen inşaat işleri dijital modelleme ile çok daha verimli ve güvenli kılınabilecek. Tüm bunlar, şehir yöneticilerinin göz ardı edemeyeceği faydalar. Dolayısıyla dünya rekabetinde diğer büyük şehirlere karşı öne çıkmak isteyen şehir planlamacılarının, bu

3D modellemelerinin en iyi örneklerinden biri Kanada'nın Vancouver kentinde yapıldı. Şehir planlamacıları, nüfus artışının etkilerini ölçmek ve vatandaşın yeni altyapı projelerine tepkisini önceden tahmin etmek üzere bu akıllı şehir modelinden yararlanıyor.

gibi akıllı şehir teknolojilerine mutlaka ayak uydurması gerekiyor.

Bir şehrin bahsettiğiniz evrimi geçirmesi için öncelikli olarak nereden başlaması gerekiyor?

İlk adım; bir şehrin ürettiği tüm günlük verileri bir arada toplayıp, şehir yönetimiyle ilgili tüm paydaşların tek bir kaynaktan çalışmasını sağlayacak bir platform geliştirmek olmalı. Bu yöntem uzun yıllar boyunca coğrafi bazlı veri dosyaları için kullanılan bir yöntemdi ancak artık yeni teknolojiler sayesinde düzinelerce farklı tipteki veri dosyaları

birleştirilip tek bir 3D şehir modeline dönüştürülebilir.

Şehirlerin birebir minyatürü olan bu 3D akıllı şehir modellerinin dünyada çeşitli örnekleri mevcut. Şehirdeki tüm yapı, yol, ağaç ve her türlü detayı içeren bu modeller, şehirle ilgili proje geliştirirken **yeni fikirleri çizmek üzere kullanılan bir tuvale** benzetilebilir. "Akıllı" 3D modellerde nesnelere otomatik olarak yeni eklemeleri kabul ederken kötü fikirler zararsız bir şekilde kaldırılabilir.

Dönüşüm sürecinin ikinci adımında ise, bu bütünlük modele bir hayal gücü kazandırmak kalıyor. Bir insan beyni nasıl sadece veri topluyor, aynı zamanda hayal kuruyorsa; bilgisayar ortamındaki 3D modellerde de şehrin belirli gelecek senaryolarına nasıl tepki vereceği ya da yeni altyapı projelerinin değişen koşullarda nasıl çalışacağı gibi konular üzerine belirli kurallara dayalı simülasyonlar uygulanıyor.

Bu uygulamanın en iyi örneklerinden biri, **Vancouver** şehrinde gerçekleştirildi. Şehir planlamacıları, nüfus artışının etkilerini ölçmek ve vatandaşın yeni altyapı projelerine tepkisini önceden tahmin etmek üzere bu akıllı şehir modelinden yararlanıyor. Ayrıca şimdilerde, bu modelde kullanılacak çeşitli sürdürülebilirlik simülasyonları üzerine çalışmaya devam ediyorlar.

Teknoloji, altyapı yatırımlarında ne gibi bir rol oynayacak? Bu tarz yatırımlarda öncelikli alanlar nelerdir?

Geleceğin şehirlerini bugün aldığımız yatırım kararları şekillendiriyor. Bu nedenle teknolojinin gücünden en erken yararlanmaya başlayan şehirlerin; toplumsal, ekonomik ve çevresel avantajlardan en çabuk faydalanan yerleşimler olacağını söyleyebiliriz. Bu anlamda teknolojik yatırımlarda dört ana alan öncelik taşıyor:

Binalar: On yıllar önce çelikten inşa

edilen binalar gelecekte de var olma-ya devam edecek. Ancak bilgi-işlem gücünde sağlanan çağdaş gelişmeler, binaların enerji ve hammadde açısından çok daha verimli şekilde inşa edilmesini sağlayacak. Ayrıca bugüne kadar cansız malzemelerle inşa edilen binalar, yeni malzeme ve teknolojiler sayesinde “canlanmaya” başlayacak. “Yaşayan binalar” kavramı hayat bulmaya başlıyor. Örneğin tasarım ve araştırma stüdyosu **The Living’in kurucu ortağı David Benjamin**, İngiltere’deki Cambridge Üniversitesi bitki biyologlarıyla işbirliği yaparak bakterilerden yeni kompozit malzemeler üretmeye çalışıyor. Bu süreçte, plastik üretimi için hammadde olarak geri dönüştürülemeyen petrol yerine yenilenebilir şeker kullanılıyor.

Su: Şehirlerde geliştirilecek parklar ve yeşil koridorlar, yağmur suyu yönetimine yardımcı olarak yeraltı ve yerüstü altyapı bakım maliyetlerini azaltacak, daha sağlıklı ve güzel bir çevre yaratılmasına imkan sağlayacak. Borulara yerleştirilen sensörler su kullanımını ölçecek, sızıntıları tespit edip hızlıca tamir edilmesini sağlayacak. Özellikle kıyılarda konuşlanan şehirler; yükselen deniz seviyesi, sıklaşan fırtına ve depremler ya da sadece şehirleşmenin artan baskısı yüzünden daha etkin dayanıklılık stratejileri geliştirmek zorunda olacak. Bu noktada güçlü bulut bilişim imkanlarıyla geliştirilen simülasyonlar, şehir planlamacılarının ve tasarımcıların yenilikçi ve daha uygun maliyetli alternatif-

David Benjamin, bitki biyologları işbirliğinde bakterilerden yeni kompozit malzemeler üretmeye çalışıyor. Bu süreçte plastik üretimi için hammadde olarak yenilenebilir şeker kullanılıyor.

lere yönelmelerini ve zamana dayalı simülasyon sayesinde bu yaklaşımların geleceği nasıl değiştireceğini öngörmelerini sağlayacak.

Ulaşım: Ulaştırma makamları da modern tasarım ve sonsuz sanal bilişim araçlarından faydalanarak ulaşım seçeneklerini simüle edip seyahat sürelerini kısaltacak, trafik sıkışıklığını en aza indirgeyebilecekler. Bu sayede yakınlığa göre erişim stratejisi teşvik edilirken karbon emisyonu da düşürülebilecek.

Enerji: Güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen enerji, şehirde seragazi salımını azaltıp daha istikrarlı enerji maliyetleri sağlayacağı gibi, şehrin ithal enerji bağımlılığından da kurtulmasını sağlayacak. Böylece sık sık dalgalanan emtia fiyatları ve doğal felaketler gibi tehditlere karşı şehrin dayanıklılığı da artacak.

Analizleri hazırlarken verileri nereden ediniyorsunuz?

Autodesk, şehirler ile ilgili projelerin planlaması, tasarımı ve inşasında kullanılmak üzere bugüne kadar 15’ten fazla şehrin 3D modelinin

yaratılmasına destekte bulundu. **Autodesk Infrastructure Design Suite** sayesinde kullanıcılar ayrı veri kaynaklarını tek akıllı bir model dahilinde bir araya getirebiliyorlar. Hava akışı, enerji kullanımı, karbon emisyonu, güneş enerjisi potansiyeli, su iletimi, yaya trafiği, sensör verileri, 3D arazi, 3D bina modelleri, iki boyutlu coğrafi bilgi sistemi (GIS) verileri, uydu görselleri ve CAD verisi gibi tanımlayıcı veriler, 3D şehir modellerinde bir araya getiriliyor. Tüm bu veriler ise kamu kurumlarının yanı sıra özel sektör şirketlerinden de sağlanabiliyor.

Son yıllarda dünyada ve Türkiye’de teknoloji ve bilişim alanının en sıcak konusu Büyük Veri. Geleceğin şehirlerinde Büyük Veri’nin kullanımını nasıl olabilir?

Bugünün binaları, altyapı çalışmaları ve şehirlerin tasarımı ve inşaat süreçleri için, artık eskiden kullanılan ölçekli ahşap maketlerin kulla-

nılması yeterli değil. Çünkü ölçekli maketler, ne kadar düzgün yapılırsa yapılsın, bir şehirde inşa edilecek herhangi bir binanın dış etkenlerle birlikte nasıl bir etki yaratacağını gösteremez. Bugünün mimar, mühendis ve şehir planlamacıları; lazer tarama sistemleri, sensörler ve bulut tabanlı yazılımlar gibi yeni teknolojilerden yararlanarak şehirlerin 3D modellerini oluşturuyor ve sanal olarak şehri her açıdan gözlemleyebiliyor. Tek tuşla analiz edip değişiklik yapma kolaylığı sunan bu teknolojiler **Los Angeles, Chicago, Singapur, Tokyo** ve **Boston** gibi büyük şehirlerde kullanılıyor. Bu “dijital şehirlerin” 3D modelleri, şehirdeki binaların şekli ve lokasyonu gibi bilgilerin yanı sıra, şehrin canlı bir tablosunu da çıkarıyor. Kaldırımlardan şehirdeki enerji kullanımına, karbon ayak izinden su dağıtımına, ulaşımdan bulaşıcı hastalıkların yayılma hareketine kadar çeşitli “şehir bilgileri” dijital ortamdan takip edilebiliyor.

Günümüz teknolojisinin desteklediği “**Büyük Veri**”, şehir yöneticileri ve ticari şirketleri yeni tasarım ve çözümler geliştirme ve kamuya sunma konusunda teşvik ediyor. Nüfus artışı, meteorolojik etkiler gibi birçok faktör de Büyük Veri sayesinde kolayca analiz edilebiliyor. İnsanların veriye erişimine olanak tanınması, iletişimin kolaylaşmasını ve onay süreçlerinin hızlanmasını da sağlıyor.

Büyük Veri ve simülasyon teknolojilerinin kullanımı geniş kitlelere yayıldıkça, şehirde yaşayan ve çalışan vatandaşlar da şehirlerinin ihtiyaç duyduğu altyapı yatırımlarının tasarım ve üretim sürecine daha fazla dahil olabilecekler. Şehirlerin ekonomik ve çevresel canlılığında, o şehirde yaşayan vatandaşların da katkısı olacak.

Yeşil binaların şehirlerdeki önemi nasıl artırılabilir? Autodesk’in çö-

Şehirlerde güneş ve rüzgar gibi kaynaklardan enerji üretilmesiyle, ithal enerji bağımlılığı azalacak. Böylece sık sık dalgalanan emtia fiyatları ve doğal felaketler gibi tehditlere karşı şehrin dayanıklılığı da artacak.

zümeleri yeşil binalar konusunda neler öneriyor?

Dünyadaki enerji tüketiminin yaklaşık %40’ını ve karbon emisyonunun yaklaşık %25’ini gerçekleştiren binalar, iklimsel dengenin sağlanmasında önemli bir role sahip. Autodesk teknolojileri, kentsel alanlarda ve gelişmekte olan dünyada ihtiyaç duyulan yeni inşaat, altyapı ve ulaşım faaliyetlerinin etkilerinin ölçülmesine ve küresel olarak inşaat sektörünün iyileştirilmesine yardımcı oluyor.

Arazi ve finans kaynaklarının azalması ve gittikçe sıkılaşan yönetmelikler yüzünden, bugün mevcut binaların iyileştirilmesi konusu daha da önem kazanıyor. Dünya genelinde yaklaşık 200 milyon binanın verimlilik artırma amaçlı tadilat geçireceği tahmin ediliyor. **Pike Research** araştırma şirketinin sağladığı verilere göre, sadece ABD’de bu faaliyetlerin yarattığı pazarın gelecek 20 yıl içerisinde 400 milyar dolar hacme ulaşacağı öngörülüyor. Bu pazara yönelik pek çok Autodesk çözümü bizzat bu alana hizmet ediyor ve bi-

naların enerji kullanımı ve etkilerini ölçme sürecini, daha sade ve kolay hale getirmeye odaklanıyor.

Sadeleştirilmiş simülasyonlar ve enerji analizleri ile binaların dış cephe görüntüleri baz alınarak oluşturulan modellemeye “**ani enerji modellemesi**” deniyor. Bunun için sadece, bir alanın fotoğrafı, adresi ve birtakım iç ölçümleri gerekiyor. Sonrasında ilgili Autodesk yazılımları binanın basitleştirilmiş bir 3D benzerini oluşturuyor. Örneğin Autodesk Revit çözümü sadeleştirilmiş bir BIM modeli yaratırken, **Autodesk Green Building Studio** yazılımı ise bulut üzerinde enerji analizi simülasyonları gerçekleştirebiliyor. İngiliz inşaat şirketi **URS Scott Wilson**, yakın geçmişte ana merkez binası için bir Ani Enerji Modellemesi analizi gerçekleştirip enerji tüketimini düşürmeye odaklanan başarılı şirketlerden biri. Şirket bu sayede iç mekanı en verimli şekilde aydınlatma, iç alanda sorunlu bölgelere (Hot Spots) yönelik çalışmalar yapma ve güneş enerjisi kullanma gibi çeşitli stratejiler geliştirdi. ○

Semra Sevinç
Sürdürülebilirlik Akademisi
Yönetim Kurulu Üyesi
ssevinc@surakademi.com

Daha İyi Bir Dünya İçin Vizyoner Liderler

Marka liderlerine, dünyayı hem bugün hem de gelecekte yaşanabilir bir şekilde koruma konusunda çok önemli görevler düşüyor. Bu görev, yalnızca devletlerin, hükümetlerin, uluslararası organizasyonların sorumluluğunda ve planlarında yer almıyor, markaların katılımı ile de hedeflere ulaşılıyor.

Geçtiğimiz ay dünyanın en önemli genç iş liderleri topluluğu olan YPO'nun (**Young President Organization**) dergisi *Real Leaders* tarafından dünyayı değiştiren ve daha iyi dünya için çalışan "100 Vizyoner Lider" seçildi. 100 Lider seçiminde en önemli kriter, "**Daha iyi bir dünya için sizi etkileyen ve esinlendiğiniz liderler kim?**" sorusunun yanıtlanması.

Listedeki liderlere ve markalara baktığımızda da farklı iş modellerini ve çalışma modellerini netlikle görüyoruz. Diğer bir deyişle, gelecekte var olmak, sürdürülebilir marka dönüşümünü yapmaktan geçiyor.

Peki, listede kimler var? İşyeri yönetiminde kadınların %50, ev yönetiminde ise erkeklerin %50 görev alacağı bir dünya hedefleyen **Facebook COO'su Sheryl Sandberg**, **IMF Yöneticisi Christine Lagarde**, **PepsiCo CEO'su Indra Nooyi**, iş dünyasının değişim gücüne inanan ve bu konuda önemli projelere ve işbirliklerine imza atan **Richard Branson**, **Manpower CEO'su Jeffrey Joerres**, **Sustainable Brands CEO'su KoAnn Skrzyziarz**, **Whole Foods Kurucusu John Mackey**, **Change.org kurucusu Ben Rattray** 100 isimden sadece birkaçı.

Çoğunluğu Amerikalı iş dünyası ve organizasyon temsilcilerinden oluşan listeye baktığımızda gözünüze çarpan bir diğer önemli konu, artık iş dünyasının model değiştirdiği oluyor. Bugün, dünden farklı olarak hızla

gelişen küçük işletme ve girişimlerin yükselişi var. Dün olduğu gibi gittikçe büyüyen şirketler yerine, iş dünyası daha küçük işletmeler ve markalarla güçlenerek yoluna devam ediyor.

Bu listeyi ülkemizde hazırlasaydık acaba kimler yer alırdı, hangi markaların kurucu ve tepe yöneticileri daha iyi bir dünya için çalışan vizyoner liderler arasında gösterilirdi?

**

Türk Hazır Giyim Sektörü Sürdürülebilir İş Modellerine Geçiyor mu?

Türkiye'nin ihracatına baktığımızda dünya ekonomisinde söz sahibi olduğu önemli sektörlerden birinin hazır giyim sektörü olduğu görülüyor. Çok net bilgilere ulaşmak kolay olmamakla birlikte, Türkiye'nin hazır giyimde Avrupa'nın altıncı büyük ihracatçısı olduğunu söyleyebiliriz. İç pazara baktığımızda da 30 milyar doları geçen hazır giyim işletmelerinin KOBİ esaslı olması ve sektörün emek yoğun bir sektör olması nedeni ile toplumsal etkileri de oldukça önemli. Peki, bu sektör sürdürülebilir iş modellerine dönüşüm yapıyor mu? Üretim ve marka stratejileri 3P ekseninde planlanıyor ve gerçekleştiriliyor mu? Bu soruya büyük bir heyecan ile evet demek isterdim, fakat durum çok iç açıcı değil.

İhracatta önemli başarılar elde etmemiz, elbette hazır giyim üreticilerinde önemli değişime neden oluyor. Dünyanın güçlü markalarına üretim yapan üreticilerin, sürdürülebilirlik kurallarına uymamaları durumunda tedarikçi konularını sürdürmeleri pek mümkün görünmüyor. Bu nedenle dünyanın en önemli sürdürülebilir hazır giyim markası olan H&M'in pla-

tin ve gold derecelendirmesine sahip önemli sayıda üreticisi var Türkiye'de. Hazır giyim tedarikçileri sürdürülebilir iş modeline geçemedikleri sürece güçlü markaların tedarikçisi olamıyorlar maalesef. Bu zorunlu dönüşüm, üretim tarafında hızla gerçekleşiyor.

Gelelim Türk hazır giyim markalarına... Orada da durum hiç iç açıcı değil. Sürdürülebilirliği hâlâ hayırseverlik çalışmaları yapma ekseninde gören pek çok hazır giyim markası var. Markaların ürün satın alma, mağaza işletim sistemi gibi kriterlerine, değerlendirmelerine baktığımızda gündemlerinde henüz sürdürülebilirliğin olmadığını görüyorsunuz. Tabii ki bu kadar karamsar olmamak gerek; dönüşüm sürecine giren hazır giyim markaları olmaya başladı. Neleri nasıl yapıyorlar sorusunun yanıtını sizlerle ilerleyen aylarda paylaşacağım, ama iş modellerinin ve marka stratejilerinin Türk markalarında da değişmeye başladığını söyleyebilirim. Hazır giyim markalarında sürdürülebilir marka stratejileri nasıl oluşturulmalı sorusunun yanıtını da daha sonra paylaşacağım.

Bu ayın son konusu ise **Sustainable Brands Istanbul 2015** buluşması. 80'i aşan uluslararası ve ulusal marka lideri konuşmacısı, workshopları ve sürprizleri ile **Sustainable Brands Istanbul** markaların hızla değişim ve dönüşüm yol haritaları, yeni marka değerleri, tüketici davranışları, inovasyon ve tedarik zinciri uygulamalarındaki son gelişmeleri ile **26-27 Mayıs** Park Bosphorus Hotel İstanbul'da gerçekleşiyor. Bu buluşmanın markalar için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Tüm dünyada yaşanan hızlı dönüşüm ile ilgili önemli ipuçlarını göreceğiz birlikte...

Güzellikler ile dolu bir Mayıs ayı diliyorum sizlere...

Markalar, Geleceğe Nasıl Hazırlanıyor Sustainable Brands 2015 İstanbul'da Konuşacak

Büyük bir ivmeyle dünyanın farklı ülkelerine yayılan ve güçlü markaları bir araya getiren Sustainable Brands platformunun İstanbul buluşması **Sustainable Brands 2015 İstanbul**, bu yıl 90'ın üzerinde konuşmacı, 50'den fazla oturum ve workshoplar ile **26-27 Mayıs** tarihlerinde Park Bosphorus Hotel'de gerçekleşiyor. Dünyanın en önemli 50 konferansı arasında gösterilen konferans; geleceğin markalarına yön vermek için marka, pazarlama,

iletişim, inovasyon, değişen tüketici trendleri ve tedarik zinciri konularını sürdürülebilirlik ekseninde konuşmak üzere **"How Now"** temasıyla düzenleniyor. Konferansta dünyadan ve Türkiye'den önemli marka liderleri, değişen trendlerle ortak değer yaratarak kârlılığın artırılması için bu yılın teması kapsamında nasıl stratejiler oluşturmaları gerektiğini, inovasyonu ve yenilikçi çalışmalarını nasıl kullanacaklarını tartışacaklar.

Dünyaca Ünlü İsimler Geliyor

Konferansta Türkiye'de organik tekstil dünyasının ve global marka danışmanlarının yakından tanıdığı değişim lideri, eko-modacı ve girişimci **Marci Zaroff**; The Responsible Business ve The Responsible Entrepreneur kitaplarının ödüllü yazarı

ve TED Talks konuşmaları ile tanınan ünlü sosyal düşünce lideri **Carol Sanford**; yenilikçi marka geliştirme stratejisti **Alex Pallette**; dünyanın en prestijli çikolata tasarımcısı Original Beans'in yaratıcısı başarılı girişimci **Philipp Kauffmann**; inovasyonun danışmanı **Florian Peter**; yeni modellerin düşünürü **Jerry Michalski**; fütürist, araştırmacı, toplumsal değişim lideri **Roope Mokka** gibi önemli konuşmacılar yer alıyor. Ünlü psikoloji profesörü, dünyanın en çok okunan kitapları arasında yer alan **"Curios?"un yazarı Todd Kashdan** da konferansta bireylerin başarı için kendi içgüdülerine kulak vermeleri ve korkularını nasıl yenebilecekleri konusunda yol gösterecek.

Güçlü konuşmacıların bulunduğu konferansta tüm paydaşlar şu soruların yanıtlarını arayacak: Yeni Ekonomide Markalar Nasıl Güven Yaratıyor; Büyük Data Nasıl Etkin Bir Şekilde Kullanılır; Sosyal Medya Tüketici Davranışlarını Nasıl Etkiler; Şeffaf Mesajlarla Marka Güveni Nasıl İnşa Edilir; Sürdürülebilirlik İletişimi ile Uzun Dönem Kârlılık Nasıl Kazanılır; Tüketici Tutum ve Davranışlarına İlişkin Son Araştırmaları Nasıl Okunmalı; Markalar Etkili Paydaş Katılımını Nasıl Yaratır; Finansal Gelirleri Garantileyen Sorumlu İş Nasıl Yaratılır; Dijital Devrim İş Modellerini Nasıl Farklaştırıyor; Sürdürülebilir Ambalaj Tasarımının ve Malzemenin Geleceğini Nasıl Etkiliyor; İnovasyon Kurum Kültürü Olarak Nasıl Benimsenir?.. Konferans kapsamında gerçekleşecek bir diğer etkinlik ise Türkiye'nin perakendecilerini buluşturacak olan **"Sürdürülebilir Perakende Konferansı"** olacak. Bu bölümde, sektörün önemli markalarının temsilcileri sürdürülebilir perakende için iyi uygulama örneklerini ve yol haritalarını paylaşacaklar.

Siz de markaların ve dünyanın geleceğine yön verecek bu buluşmaya katılmak için <http://www.sustainablebrandsistanbul.com/2015/> adresini ziyaret ederek detaylı bilgi edinebilirsiniz.

Akdeniz Otelleri de Yeşilleniyor

TUROB, Bureau Veritas ve Sürdürülebilirlik Akademisi işbirliğinde gerçekleştirilen ve turizm tesislerinin çevreye duyarlılığını belgelendiren "Yeşillenen Oteller" (Greening Hotels) sertifikasyon projesi, Akdeniz bölgesinde bulunan otellerin de sertifika almasıyla Türkiye'deki sürdürülebilir turizm dönüşümünü hızlandırıyor. Bu kapsamda Akdeniz bölgesindeki **Port Nature Luxury Resort&Spa, Ak-ka Hotels Alında, Ak-ka Hotels Antedon ve Club Hotel Sera City&Resort**, Mart ayı itibarıyla Yeşil Dostu sertifika almaya hak kazanan oteller oldular. Mart ayının sertifika almaya hak kazanan İstanbul otelleri ise **Mövenpick Hotel İstanbul, Hotel My Dora, Raffles Hotel İstanbul, Radisson Blu Hotel&Spa ve Ramada İstanbul Taksim**.

Solarex'in Ardından "Tablo Çok Değişecek"

Birkaç kere yazdık: Çok alametler belirdi. Bunlardan biri de Güneş Enerjisi. Dünyanın çok gerisinde kaldığımız bu alanın gelişimi için yıllardır büyük emek sarf eden isimlerden Ateş Uğurel, nam-ı diğer Solarbaba, 9-11 Nisan'da düzenlenen Solarex Fuarı çerçevesinde bu alametleri EKOIQ için değerlendirdi...

Ateş UĞUREL Solarbaba Platformu Başkanı

Türkiye'nin ilk ve tek güneş enerjisi fuarı olan Solarex İstanbul, bu sene 8'inci defa kapılarını güneş enerjisi sektörüne açtı. 9-11 Nisan 2015 tarihleri arasında gerçekleşen fuarda bu sene birçok ilk vardı. Bu etkinliğin ilk iki senesinin ana sponsorluğunu yapmış, fuarın ismini ve web alan adını alan kişi olarak belirtmem gerekir ki, değişiklik her ne kadar istenilen hızda olmasa dahi umut verici.

Şimdi etkinliğe dair izlenimlerimi kısa kısa sizlerle paylaşayım...

1 Fuar ilk defa bu kadar çok katılımcı ile gerçekleşti; ilk defa üç salonun tamamına yayılan etkinliğe sanırım yaklaşık 300 firma standları ile katıldı.

2 Dünyanın en büyük iki güneş paneli üreticisinin yokluğu dikkat çekici idi (Dünya birincisi **Trina Solar**, dünya ikincisi **Yingli Solar**). Diğer tüm büyük firmalar fuardaydı. Uzun bir zaman sonra **Canadian Solar** tekrar stand kurarak fuara katıldı. Yine Türkiye'nin en büyük EPC firması olan **Else Enerji** de fuarda katılımcı olarak yer almamıştı. Ama ilginçtir ki fuara stand tutarak katılmayan birçok firmanın tüm yetkilileri etkinliğin üç gününde de çok aktif olarak potansiyel müşterileri ile görüşme fırsatı buldular. Belki de akılcı bir stratejidir bu da...

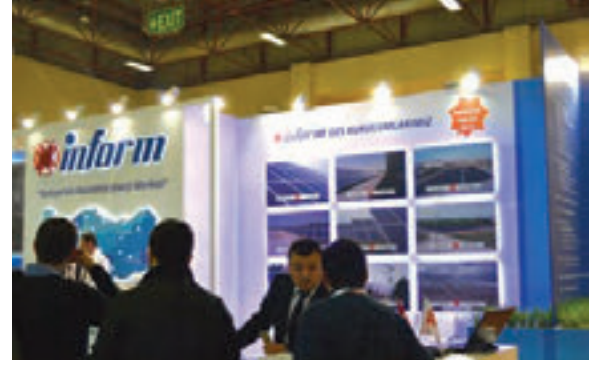
3 Küçük-orta ölçekli mühendislik uygulama firmalarının (EPC/Engineering-Procurement-Construction) etkinliği domine ettiğini gözlemledim. 1-2 MW mertebesinde olsa dahi birkaç projeyi bitirmiş olan firmaların çoğu, daha çok müşteriye ulaşma ümidiyle fuara katılmış.

4 Standlarda yapılacak değil, yapılmış ve işletmeye alınmış güneş enerjisi santrali fotoğrafları görmek mutluluk vericiydi.

5 Etkinlikte güneş enerjisi sektöründe çalışan birçok yabancı dostumla görüşme ve sohbet etme şansı buldum. Onlara tek bir soru sordum: "Eğer Türkiye güneş enerjisi pazarı hakkında hiçbir şey bilmiyor olsanız, bir fuar ziyaretçisi olarak bu ülkenin GES (Güneş Elektrik Santrali) kurulu gücünü ne kadar tahmin ederdiniz?" Gelen cevaplar minimum 3-4 GW mertebesindeydi. Halbuki şu anda Türkiye'nin GES kurulu gücü sadece 70 MW civarında, yani 0.07 GW, bir başka deyişle tahminlerin %2'si büyüklüğünde.

6 Bu sene ziyaretçi sayısı daha azdı ama ziyaretçilerin bilinç ve bilgi seviyesi geçen senelere göre çok daha yüksekti.

7 Elinde projesi olan ama parası olmayan birçok "ön-yatırımcı" projelerini satmak için müşteri arıyordu.

Bu da hâlâ sektörde bir "çantacı" problemi olduğunu gösteriyor. Belli ki gerçek yatırımcılar yine bürokratik süreçlerde zorlanmışlar ve bu süreçleri daha çabuk aşan bazı kişi ve kurumlar bilhassa lisanssız elektrik üretimi kapsamındaki GES'ler için elde ettikleri hakları ve imtiyazları gerçek yatırımcılara satmanın peşine düşmüşler. Birkaç stand içinde gördüğüm "**1 MW'lık projeleriniz pazarlıksız satın alınır**" tadında afişler ilgi çekiciydi doğrusu...

8 Fuar yine oldukça soğuk bir havada yapıldı, güneş kendini fuarın son gününde gösterdi sadece. İlk iki günkü fırtına, soğuk ve yağmurun da katılımı olumsuz etkilediğini düşünüyorum

9 Fuarın topografik yapısı da oldukça sorun çıkardı. Yurtdışında fuara gitmiş olanlar bilir, asla bir merdiven inip çıkmazsınız. Solarex fuarında ise alt katta bir salon daha olması ciddi bir problem yarattı. Orada olanların bir bölümü yukarı çıkmadı, yukarı çıkanlar bir daha aşağıya inemedi.

2015, Türkiye için güneş enerjisi potansiyelinin artık uygulamalara döneceği bir yıl. Kurulu gücün 500-600 MW seviyelerine geldiği günlerde tablonun çok değiştiğine tanıklık edeceğiz...

ni veya yenilemeyeceğini duydum. Halbuki güçlü sivil toplum örgütlenmelerine, bilhassa güneş enerjisi sektörünün çok ihtiyacı var.

12 Birçok mühendislik-uygulama firmasının uzun vadeli bir stratejisi veya iş planının olmadığını gözlemladım yaptığım minik sohbetlerde. Maalesef böyle bir plan yapacak maddi güçleri de pek yok. Dolayısı ile önümüzdeki ay ve yıllarda bilhassa EPC firma sayısının azalacağı, bu firmaların gücünün artacağı, daha küçük firmaların da EPC firmalarının alt taşeronu-montaj çözüm ortağı olarak çalışacağını öngörüyorum. Bu sektörümüz için de sağlıklı bir gelişme olur. Eline tornavida alanın anahtar teslim GES kurma işine soyunması çok da arzu edilen bir gelişme değil.

13 Etkinliğin en güzel standı açık ara ile **Trakya Cam** standı idi. İki doğal malzeme olan ahşap ve cam çok estetik bir şekilde bir araya getirilmiş.

14 Maalesef sektörde düzgün bir pazarlama satış stratejisi oluşmamış. Belki henüz 70 MW'lık bir pazardan bahsettiğimiz için bu nispeten normal karşılanabilir ancak rakip firmaların ürün ve servislerinin kötülenmesi ve bu şekilde müşteri kazanmaya çalışmak fuarda çok sık karşılaştığım bir yaklaşım oldu. Umarım bu sene bu yöntem de tarihe karışır ve her firma sadece kendi becerilerini ve iyi yönlerini anlatarak faaliyet göstermeye devam eder.

15 Yemek alanı yine oldukça yetersizdi, bu konuda altya-

pı hizmeti sunan şirketin acil bir önlem alması gerekiyor. Bir cacık için 10 TL vermek istemeyen firma çalışanları standlarda ismarladıkları pizza-pide gibi yemekleri tüketiyordu. Alternatif mekan oluşturulması ve fiyatların biraz daha makul seviyelere çekilmesi faydalı olur diye düşünüyorum.

16 Kamu kurumlarının stand olarak katılması çok sevindirici bir gelişme, bilhassa TEDAŞ-TSE-YEGM gibi kurumların direkt olarak yatırımcılarla bir araya gelmesi ve sorunları tartışması özlem duyulan bir tablo idi açıkçası. TEDAŞ yetkililerinin üç gün boyunca tek tek birçok yatırımcıyı ve EPC firmasını bizzat standlarında ziyaret ederek bilgilendirdiklerine bizzat şahitlik ettim. Güzel şeyler de oluyor demek ülkemizde. EPDK ise her zamanki gibi ortalarda yoktu.

Üç gün boyunca yaptığım röportaj ve sohbetlerden şu ortak sonuç ortaya çıktı.

- Bürokrasi ve mevzuattan herkes şikayetçi; sorunların azalması yerine artması söz konusu olmuş.
- Büyük tabloyu gören ve yorumlayan çok az firma var; çoğu firma günü kurtarma derdinde haklı olarak.
- Ar-Ge ile ilgili hemen hemen hiçbir faaliyet yok; katma değerli ürün geliştiren firma çok az.
- Yaratıcı ve akıllı finansman yöntemleri gündemde değil, standı olan finans kuruluşu yoktu.
- Kalitesiz ürün ve mühendislik hizmetleri şikayet konusu olmaya başlamış.

Olumsuz bir tablo gibi gözükebilir bu tespitler ama aslında tam tersi. Güneş enerjisi Türkiye için çok önemli bir potansiyel ve 2015 yılı bu potansiyelin artık uygulamalara döneceği yıl. Kurulu gücün 500-600 MW seviyelerine geldiği günlerde tablonun çok değiştiğine ve kurumsal bir yapılanmanın sektöre hakim olmaya başladığına tanıklık edeceğiz. ○

10 Fuar ile eş zamanlı olarak yapılan konferansların ise artık önümüzdeki sene tamamen kaldırılması gerektiğini savunuyorum. Özellikle bunların düzenlendiği salonlar son derece demode ve altyapısı yetersiz; en öndeki dört-beş sıradan sonra oturanlar ne konuşmaları anlayabiliyor, ne de sunumları görebiliyor. Ayrıca fuar ve müşteri telaşında olan birçok firma sahibi ve çalışanı da, istekli olmalarına rağmen sunumları izleme şansına sahip olamıyor. Belki bundan sonra sadece firma ticari sunumları yapılmalı, böylece her firma kendi müşterisini çağırma şansına sahip olur

11 "Rakip" sivil toplum örgütlerindeki dostlarım belki bana kızacak ama gerçekten sektörel derneklerin standları oldukça boştu ve ilgi yoktu. Bu sene birçok sektörel dernek üyesi hence "Ben bu derneğe neden üye oldum, üyelik aidatım karşılığında dernek bana ne tip hizmetler sundu?" sorusunu sormaya başlamış bile. Çok sayıda firmanın bu sene üyeliklerini iptal edeceği-

Dr. Uygur Özemi
Change.org Doğu Avrupa
Batı Asya Direktörü

Umudumuz Güçlenerek Artıyor!

Her gün haberlerde bir başka yerin yapılaşmaya açıldığını görüyoruz. Ekonomik kalkınma denilen şeyin, esasında orta-uzun vadede ekonominin altını oyduğu gerçeğiyle yüzleşiyoruz. Change.org'da kampanya başlatan **Melike Vergili** ile yapılan röportajda açık seçik görüldüğü gibi, turizm kaynaklı gelir için Antalya sahilleri otellerle doldurulmuş, bölge sadece deniz ve güneş için gelen turistlere yönelik, ucuzcu turizm işletmelerine teslim olmuş. Kısa vadeli gelir, yani rant için kıyı arazileri satılmış, sonra doğadan koparılmış. Antalya'nın turizm cazibesi yaratan doğal güzelliği bu uğurda feda edilmiş.

Oysa gelir bırakmayan, kâr marjı düşük "ekonomik kalkınma" yerine, hem doğayı koruyarak hem de marjı yüksek bir turizm modeli kurulabilirdi -o zaman bunun ismi "**sürdürülebilir kalkınma**" olurdu. Kalkınma kavramı, her ne kadar sürdürülebi-

lirlikle zıt anlamlı görünse de, bu, kalkınmayı nasıl tanımladığımıza bağlı. Doğa ile barış içinde, doğayı ve aynı zamanda insanı yaşatan bir ekonomiden bahsediyoruz. Oysa etrafımızda rant çılgınlığı içinde, tüketim toplumunun çarkı kırılıncaya kadar çevirmeye niyetli güçler var. Her şey darmadağın olmadan birilerinin harekete geçmesi gerekiyor. Melike Vergili, başkalarını beklememiş, harekete geçmiş ve gücü eline almış. Ben bu yazıyı yazarken Chan-

ge.org/Phaselis adresinde 92 bin 737 kişi onun yanında yer almış. Bunun dışında gönüllülerle çalışmış, kişisel gücünü katlamış. Çevre platformları ve avukatlarla birlikte çalışmış, hukuki gücü, örgütlü gücü kullanmış. Gelişmeleri change.org vasıtasıyla 92 bin 737 kişiye istediği zaman iletmış, iletişim gücünü harekete geçirmiş. Artık örgütlü, örgütsüz, hukuki veya değil, dava arkadaşları var.

Etrafımızdaki yok oluşu durdurabileceksek, bunu Melike Vergili gibi insanlar sayesinde yapabileceğiz. Ve Melike Vergili gibi binlerce insan var, harekete geçen, gücü eline alan insanlar var. Umudumuz her gün güçlenerek artıyor.

Not: Bu sayfalara yansımaları istediğiniz kampanyalarınızı bizimle paylaşmak isterseniz, İletişim Sorumlumuz Sırma Süren ile sirma@change.org'dan bağlantıya geçebilirsiniz.

Change.org'da Kampanya Başlatmak İçin Ne Yapmak Gerekli?

www.change.org sitesine girin, **Kampanya Başlat** kutucuğuna tıklayın; aşağıdaki soruların olduğu formu doldurun, **Kurallar** bölümünü dikkatlice okuyun; sonra isterseniz fotoğraf veya video ekleyip kampanyanızı başlatın.

- 1- Başlatacağınız kampanya kime yönelik? Biliyorsanız birey, kurum ya da hükümet organının adı ve varsa e-posta adresini yazın.
- 2- Muhataplardan ne talep ediyorsunuz?
- 3- Bu kampanya sizin için neden önemli? Bir başka deyişle, insanlar bu kampanyaya neden destek vermeli?

İmzalarla birlikte siteye giren herkes kampanyanızı görebilir; her imza veren de kendi sosyal medya hesaplarından arkadaşları ve takipçileriyle paylaşabilir. Kampanyanızın muhatabına ilk imzalayan 50 kişinin imzasını içeren bir e-posta gider. Sonrasında da düzenli olarak kampanyanızın durumuna dair bilgilendirme e-postaları iletir.

change.org

Phaselis Kurtulur mu?

Bu ay sayfalarımızda hem Change.org'da hem de sahada başarılı bir şekilde kampanyasını yürüten Melike Vergili'ye yer veriyoruz. Antalya'da büyüyen Vergili, Phaselis Antik Kenti'nin, dev bir otelin inşaat alanına dönüşme tehdidi karşısında hemen harekete geçmiş bir isim...

Melike Hanım, Antalya Phaselis'teki durum nedir? Konudan hiç haberdar olmayanlara Phaselis için verdiğiniz mücadeleyi anlatabilir misiniz?

Phaselis, çok başka bir antik kent. Doğayı yok ettiğimizde, canlılar olarak kendi sonumuzu da getiririz. Ekosistem bu. Orman olmazsa nefes alamayız. Ormanlarda yaşayan ve sağlığımız için yararlı olan canlıları da yok etmiş oluruz. Phaselis, bizim bugün yalnızca %15'ini görebildiğimiz tarihi bir alan. 1960'lardan bu yana kazılar sekteye uğramış, bu yüzden de Phaselis Antik Kenti'yle ilgili bilmediklerimiz bildiklerimizden fazla. Anadolu, tarihi olarak çok zengin bir çeşitliğe sahip. Bu tarihi koruma bilincine toplum olarak varmak zorundayız. Örnek vermek gerekirse **Belek Antik Kenti** bugün golf sahali otellere ev sahipliği yapıyor. Tamamı otel oldu. Bu, çok büyük bir kayıp. Yalnızca otellerle de kalmıyor. Antalya merkezde, özellikle Konyaaltı, Akdeniz Üniversitesi, 5M Migros, lunapark, birçok yer antik kalıntılar üzerine kurulu. Bunları idrak etmeye başladığımızda ne kadar büyük bir kayıp olduğunu görüyorsunuz. Bu

bahsettiğim alanların hepsi çam ağaçlarıyla kaplıydı. Neredeyse Antalya'da büyüdüğüm diyebilirim. Kentten uzaklaşmanın en güzel yollarından biri, Beydağları'na gitmek ve ormanı so-lumak, antik kentleri gezmek. Phaselis de bunların arasında önemli bir yere sahip. Bugün Antalya'nın bir otele daha ihtiyacı yok. Kapasitesinin üzerinde otel var. Her şey dahil sisteminin geldiği nokta ise içler acısı. Zaten kente hiçbir yararı da

yok. Artık çok az turist görebiliyorsunuz ve bu turistler inanılmaz ucuz fiyatlara kalıyor. Dolayısıyla, kente gelseler de alışveriş yapmıyorlar. Nitelik yakalamak zorundayız. 30 yıl önce İspanya'nın yaptığı revizyonu yapmak zorundayız. Antalya-Manavgat-Alanya sahil yolundan eğer geçerseniz denizi görmeniz pek mümkün olmayabilir, çünkü hepsi otellerin işgali altındadır. Ben, Phaselis de bugün bu kaybedilen yerlerden biri daha olmasın diye imza kampanyamla mücadeleye başladım.

Change.org'da kampanya başlatmaya nasıl karar verdiniz?

Kampanya açmadan önce de Change.org'dan haberdardım. Sıklıkla kampanya imzalıyordum. Yine uzun gecelerden biriydi. Bilirsiniz, neler oluyor diye sürekli internette sosyal medyayı tarar, çıkan haberlere yetişmeye çalışırsınız ya, yine aynı gecelerden birinde "Fettah Tamince'nin rüya projesi" gibi bir başlık takıldı gözüme. Haberi açmamla yerimden sıçramam bir oldu. Ben de bu şekilde kampanyayı başlattım. Ama sanıyorum bazı insanlar yaşadıkları alanlar tahrip edildiğinde bunun sonuçları

konusunda daha fazla öngörülür. Ben bunun etik değerini de gereği olduğuna da inanıyorum.

Change.org/Phaselis adresindeki imza kampanyanızın talebi nedir? Muhatapları kim?

“Phaselis Antik Kenti Otel İnşaatıyla Yok Olması” dediğimiz kampanyanın tam talebi **arazinin Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan alınıp tekrar Milli Parklara iade edilmesi** ki, böylece 1.derecede SİT alanı olan Phaselis Antik Kent alanının bahsi geçen projeye dahil edilerek bir tarih, kültür ve doğa katliamının daha önüne geçilmesi. Bu vesileyle, milli parkların turizm teşviki adı altında yapılanmaya açılması demek, Antalya ve çevresinin hızlı bir biçimde küresel ısınmaya katkı sağlaması da demek. Yeterince yeşilini kaybetmiş bir kent burası. Ve sizi temin ederim, bundan 15-20 sene önceki hava yok. Yaz yağmurları tamamen kesildi ve inanılmaz kuraklaşma var. Kampanyanın muhatapları ise Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Kampanyanızı yürüttüğünüz tarihten itibaren Phaselis’le ilgili gelişmeleri gündeme taşımak için hem sosyal medyada, hem de sahada, neler yaptığınızı bize detaylı anlatabilir misiniz?

İlk başta sosyal medyada duyurmaya çabaladım. Hashtag’ler, Baba Zula, Muhsin Akgün’ün ilgisi ile daha çok imza almaya başladık. Etrafımdaki insanların da çevrelere duyurularıyla kısa sürede imza sayısı 25 bini buldu. Bu sırada, STK’ların da dava açacağını öğrendim ve gidip neler yapılacağı hakkında görüştüm. Phaselis’in geleceği takip gerektirdiği için sivil inisiyatife ihtiyacı vardı. Duyarlı ve sanatla ilgili arkadaşlarımla yola çıktık. Akabinde ilk teklifi Baba Zula’ya götürdüm. Arkasından tiyatrocusu Övül Avkıran beni buldu. Antalya’ya geldiğinde

“Daha önce “ÇED gerekli değildir” kararına karşı açılan dava, yürütmeyi durdurma ile sonuçlandı. 2. dava olan tahsisin iptali davasından “yürütmeyi durdurma” kararı alındı. Bundan sonra bilirkişi sürecine girilecek ve esas karar alınacak”

haberleri okuyup hemen neler oluyor diye bakmış ve kampanyanın 30 bin imza aldığını görmüş. Avkıran, kadınlardan oluşan İstanbul Çağrıcıları Topluluğu’nu kurdu. Övül Avkıran’a Phaselis İnisiyatifi’ne katılma teklifinde bulduk. Ardından Şubat 2014’te kendisi ile Phaselis’te bir eylem yaptık. Kadınlardan aktif rol oynamasını önemsiyor ve her hareketi çok değerli buluyor. Bu nedenle eylemimiz de Phaselis ile ilgili önce kadınların ses çıkarması ve bu durumu kabul etmeyişi üzerineydi. Sonra yine Şubat sonu büyük bir miting hazırlandı. Bu miting ise Kuzdere Gönüllüleri üstlendi ve onlar da yaptıklarını ve deneyimlerini aktardılar. Böylece bölgedeki diğer platformlar ve dernekler bu konu için bir araya geldi.

Change.org, bu süreçte size nasıl destek oldu, platformu nasıl kullandınız?

Change.org, süreci yakından takip ederek daha fazla duyulması için platformlarında çevre ile ilgili kampanyaları imzalamış çevreci aktivistlere e-posta aracılığıyla kampanyamızı ulaştırdı. Ayrıca, platformu güncel haberler ve gelişmeleri imzacılara bildirmek için kullandım. İnanılmaz bir bilinç oluştu ve destekçilerin hassasiyeti beni daha da yüreklendirdi.

Sizi bu süreçte en zorlayan şey neydi?

Uzun araştırma süreçleri ve bunları

en yalın hali ile insanlara anlatmak. Hiç bilmediğim bir bilimsel alana girdim. Kanunlardan uluslararası anlaşmalara kadar Ferman Urhan (Phaselis İnisiyatifi üyesi) araştırmalarda bana çok yardımcı oldu.

Süreçle ilgili olumlu gelişmeler oldu geçtiğimiz dönemde, son durum nedir?

Daha önce “ÇED gerekli değildir” kararına karşı açılan dava, yürütmeyi durdurma ile sonuçlandı. 2. dava olan tahsisin iptali davasından **“yürütmeyi durdurma” kararı alındı.** Bundan sonra bilirkişi sürecine girilecek ve esas karar alınacak, bunun için beklemedeyiz. Diğer yandan inşaat sahasında bilimsel incelemeler de sürüyor ve şimdiye kadar bu araştırmalardan alınan sonuçlar da bu bölgeye yapılacak bir yapının olağanüstü büyük bir arkeolojik ve ekolojik yıkıma sebebiyet vereceğini doğrular nitelikte.

Sizi bu zamana kadar 100 bine yakın kişi destekledi, ne hissediyorsunuz?

Muhteşem bir destek, inanılmaz bir işbirliği. Duyarlı, değer sahibi ve çevresine saygılı olan ne kadar çok insanmışız meğer. Yaşadığı ülkeye ve sahip olduğu geçmişine ve bugününe sahip çıkan ne çok insan varmış. Vesile olabilmek ne güzel. Eğer nihayete varabilirsek bu herkesin başarısı olacak. ○

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ ÖDÜLLERİ SUSTAINABLE BUSINESS AWARDS

"2015"

Yılın Sürdürülebilir İş Liderleri Seçiliyor!

Başvurular **1 Mayıs 2015'te** başlıyor!

Sürdürülebilirlik Akademisi

@surakademisi

Nominasyon için:

www.surdurulebilirisodulleri.com

“Karbon Azaltımı Kalkınmadan Bağımsız Düşünülemez”

Uluslararası Çevre ve Kalkınma Merkezi Direktörü (CIRED) Prof. Franck Lecocq, IPCC 5. Değerlendirme raporunun mitigasyona (karbon azaltım) odaklanan III. Çalışma Grubunun başyazarıydı. Prof. Lecocq, Fransız Kalkınma Ajansı (AFD), Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Araştırma Merkezi (MURCIR) ve İstanbul Politikalar Merkezi-Sabancı Üniversitesi-Stiftung Mercator Girişimi'nin Nisan ayında düzenlediği “İklim Değişikliği ve Kalkınma Politikaları Nasıl Uyumlu Olarak Sürdürülebilir?” konferansı ve “Özel Koşulların Ötesinde: Türkiye ve Küresel İklim Değişikliği Politikaları-Genç Araştırmacılar Çalıştayı” için İstanbul'daydı. Kendisiyle IPCC raporunu ve mitigasyon-kalkınma ilişkisini konuştuk.

 Berkan ÖZYER

IPCC'nin son raporu, genel anlamda kötümser bulunmuştu. Siz raporun mitigasyon (azaltım) bölümünü kaleme alan ekipte yer aldınız. Bu bölümü iyimser buluyor musunuz?

Öncelikle söyleyeceklerimin IPCC'nin değil, kendi görüşlerim olduğunu belirtmeliyim. Bence raporun cevaplandırmaya çalıştığı esas sorun ortalama sıcaklık artışını 2 derece ile sınırlandırma hedefine hangi koşullarda ulaşabileceğimiz. Bunu yapabilir miyiz? Rapor, bunun teknik olarak hâlâ mümkün olduğunu söylüyor. Mucizevi yeni teknolojilere de ihtiyaç yok. Çok kararlı bir şekilde adım atılırsa, makul maliyetlerle bu hedef gerçekleştirilebilir. Ama çok zorlu koşullar var. Özellikle de bunu düşük maliyetle gerçekleştirmek istiyorsanız. Raporun ana fikri buydu. Ve bu çok güçlü bir mesaj.

Mitigasyon adına günümüzde uygulanan durumları nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu hedef için bugün neredeyiz?

Öncelikle tarihsel olarak baktığınızda, emisyon artış hızının önceki on yıllara göre 2000-2010 arasında daha yüksek olduğunu göreceksiniz. Kyoto'ya rağmen bu artış yaşandı. Yani iniş trendinde değil. Mevcut trend 2 derece hedefine ya da başka stabilizasyona uyumlu değil. IPCC'nin yeni araştırmalar yapmayı sadece mevcut literatürü incelediğini hatırlatarak raporun sadece kısmi bilgi sağladığını söylemeliyim. Raporla kesin cevaplar yok. IPCC raporu, emisyonları kontrol altına almak için pek çok alanda politikaların üretildiğini söylüyor ama bu politikalar yönelimi değiştirmek konusunda yeterince güçlü değil. Yine de yasal çerçeveler sağlanmış durumda; özellikle 5-10 yıl öncesi-ne göre. Yasal çerçeve olduğu için bugün daha çok baskı kurulmasına ihtiyacımız var.

Raporun üzerinde durduğu ikinci konu mitigasyonu diğer politikalarla ayrı değerlendirmenin çok olduğu şeklinde. Mitigasyon politikaları yaptığımız zaman kalkınma

uygulamaları üzerinde de etkisi olacaktır. Bu çok önemli, çünkü mitigasyonun diğer etkileri olumlu olabilir. Kömürden enerji üretimini azaltırsanız sadece iklim değişikliği değil, hava kirliliğine de çözüm üretirsiniz. Buna IPCC jargonunda **ortak fayda (co-benefit)** deniyor. Bunlar raporda hayli ayrıntılı incelendi. Ama raporda olmayan şey, mitigasyon politikalarının diğer kalkınma politikalarıyla nasıl birlikte yürütüleceği konusu. Bu, her ülkenin farklı bir şekilde yürüttüğü bir süreç. **Paris İklim Konferansı**'nda her ülke taahhütlerde bulunacak. Dolayısıyla ülkeler kendi programlarıyla uyumlu taahhütleri şu an oluşturuyorlar. Bu sebepten de yeterli literatür yok ve IPCC raporunda bu sorunun cevapları yer almıyor.

Bahsettiğiniz yasal çerçevelerin daha verimli olması için neler yapılmalı?

Örneğin karbon vergisi olan ülkelerde, vergi var ama verimi görece düşük. Rapordaki ilgili bölümler, bütün dünyadaki farklı politikaları gösteriyor. Ve buna göre dünyada gerçekten çok fazla ülke seragazi emisyonunu sınırlamak adına poli-

tikalar üretiyor. Ama genelde baskı görece düşük kalıyor.

Artırmak için ne yapacağız?

Bence çözüm, mitigasyonu gerçekten diğer kalkınma programlarıyla bir arada uygulayabilmek. Hükümetler sadece mitigasyona odaklanamaz; fakirlik, işsizlik, kalkınma konularında başka bir sürü programın da gerçekleştirilmesi gerekiyor. Esas önemli olan mitigasyonun diğer programlara en azından zarar vermemesini ve hatta onların gerçekleşmesine katkıda bulunmasını sağlamak. Örneğin karbon vergisi konusunda, bu vergi devlet bütçesine kaynak yaratmak için kullanılabi-

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) III. Çalışma Grubu, seragazi salımlarının azaltılmasına yönelik rapor hazırlıyor. IPCC Beşinci Değerlendirme Raporu'nun alt başlıklarından olan ve Prof. Lecocq'un başyazarları arasında bulunduğu son rapor, Nisan 2014'te açıklanmıştı.

li. Ya da karbon vergisi gelirleriyle diğer vergilerin azaltılması sağlanabilir. Böylece hem karbon vergilendirilmiş olur, hem vatandaşlara ek masraf oluşturulmaz hem de bütçe dengede kalır. Yeni bir vergi ekleniyor ama yeni bir baskı oluşmuyor. Bu, iklim değişikliğine yönelik politika oluşturmanın ve oluşturulan politikanın başka faydalar sağlayabileceğine dair bir örnek. Sadece iklim için politika hazırlayıp gerisine bakmayınca sorun oluşuyor.

Geçtiğimiz Kasım ayında ABD ve Çin seragazi salımı konusunda işbirliği yapacaklarını ilan ettiler. Bu anlaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bence çok önemli bir adım. Yanılmıyorsam iki ülke dünya emisyonunun yaklaşık yarısını gerçekleştiriyor. ABD şu an Kyoto'nun dışında kaldı. Çin'inse Kyoto Protokolü altında herhangi bir emisyon azaltma taahhüdü yok. Dolayısıyla Kyoto dışında kalan bu iki ülkenin salımı azaltmak adına anlaşmaları çok olumlu bir girişim. Yeterli mi, tartışılır ama önemli olan bu anlaşmanın gerçekleşmesi ve iki ülkenin sistemin dışında kalmaması.

Kalkınma ve mitigasyon arasındaki ilişkiyi nasıl görüyorsunuz? Gelişmekte olan ülkeler için bir denge sağlamak mümkün mü?

Mitigasyon konusu, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için farklı sorunlar ortaya çıkarıyor. Gelişmiş ülkeler için konu salım artışı önce stabilize edip sonra azaltmak. Gelişmekte olan ülkelere önce salımı artırıp, ondan sonra stabilizasyon ve azaltmayı planlıyor. Konu, ülkelerin standartlarına göre değiştiği için genel bir cevap vermek çok zor. Ama ben Güney Afrika'da çalıştım. Hızla büyüyen, yüksek salıma sahip bir ülke. Konutlarda ve sanayide çok enerji tüketiliyor. Ve bütün enerji kömürden sağlanıyor, dola-

yısıyla salımları çok yüksek. Ama Güney Afrika 2035 itibarıyla salımı azaltacağına dair teknik ve mali danışmanlıkla bir taahhütte bulundu. Bunun sebeplerinden biri iyi yurttaşlar olup iklim değişikliğiyle mücadele etmekte. Diğeriyse, olası ticaret partnerlerinin iklim değişikliği politikaları uygulamaya başlaması durumunda yaşayacağı sıkışıklık. Güney Afrika, ihraç mallarını satın alan ülkelerin karbon vergisi koyması sonucu rekabetçiliklerinin zarar göreceğini öngördü. Dolayısıyla onlar için salımı azaltmak çok mantıklı. Bu ülke için elektrik santrallerinden bir anda kurtulmak tabii ki imkansız. Ama en azından yeni santrallerin yenilebilir enerjiyle yapılması, yani enerji üretiminin çeşitlendirilmesi için çalışıyoruz. Bu da bir başlangıçtır. Güney Afrika'da büyümeyi sürdürmek, işsizliği azaltmak çok önemli. Böylece büyümeyi sağlarken salımı da azaltmayı amaçlıyoruz. Bunu her ülkeye göre programların farklılaşmasına örnek olarak gösteriyorum. Genel bir çözüm yok ama Güney Afrika örneğine bakarsanız kalkınma ve salım azaltılmasının mümkün olduğunu görebilirsiniz.

Sonuç olarak mitigasyon ve kalkınma konusunda iki temel husus var. Öncelikle bu konuda ve ortak fayda noktasında yeterince araştırma yapılmadı. Bir sonuca varabilmek için daha fazla araştırmaya ihtiyacımız var. İkinci olarak da, mitigasyondan bahsederken esasında başka bir sürü şeyden de bahsediyoruz. Örneğin tüketicilerin, karar mekanizmalarının buna göre değişmesi gerekiyor. Bir ürünün farklı karbon emisyonuna sahip iki türü varsa az olanın seçilmesi gerekiyor. Ya da bir yatırımcıyı temiz teknolojilere ikna etmek gerekiyor. İklim değişikliği konusuna şimdi olduğunuz gibi gelecekte de ciddiyetle eğileceğinizi görmeliler. Ya da şehirlerde gelecekte daha az salım yapılmasını

Afrika'nın en büyük kömür terminali, Güney Afrika'nın Richard Bay bölgesinde yer alıyor (üstte). Ülkede bütün enerji kömürden sağlanıyor, dolayısıyla salımları çok yüksek. Ama Güney Afrika 2035 itibarıyla salımı azaltacağına dair önemli bir taahhütte bulundu.

sağlamak gerekiyor. Kompakt şehirlerde, insanların ulaşım konusunda alternatifleri olan şehirlerde karbon vergisi koyarsanız insanlar arabalardan otobüslere, metroya geçer. Büyük ve dağınık şehirlerde vergi koysanız dahi insanlar arabadan kolay kolay vazgeçmez. Mevcut büyük şehirler için bir şey yapmak zor. Ama unutmayın, şu an konuştuğumuz esnada bile bir yerlerde yeni şehirler inşa ediliyor.

IPCC'nin altıncı raporunda esas vurgunun ne olacağını öngörüyorsunuz?

Umuyorum diyelim. Birincisi şu;

IPCC raporu mevcut literatürü araştırıyor. Diyelim 2020'de yayınlanacak raporda yazacak şeyler, araştırmacıların bugünden itibaren sorduğu sorulara bağlı. Örneğin 2 derece hedefine bu kadar odaklanmamızın sebebi, Avrupa'nın bizi bu doğrultuda araştırma yapmaya yönlendirmesi. Araştırmacılar fon arıyorlar ve devletlerin yönlendirdiği araştırma konuları ve sorulara odaklanıyorlar. İkincisi, dekarbonizasyon ve kalkınma arasındaki ilişkiye dair çok daha fazla bilgiye sahip olacağız. COP21'de devletlerin yaptığı taahhütleri ve bu taahhütlerin kalkınma projeleriyle ilişkisini inceleyeceğiz. ○

11-13 Haziran 2015

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul

Avrasya'nın Lider Çevre Teknolojileri Fuarı

Türkiye • Balkanlar • BDT Ülkeleri • Orta Doğu • Afrika

katı atık

atık su

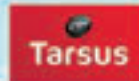
atık gaz

yeşil enerji

rewistanbul.com

Organizasyon

Kentten Kırsala Göçe Hazır mısınız? Cevap “8Bin100” Projesinde...

Kentten kaçıp kırsala göçmek istiyorsanız, önce kendinize şu soruyu sorun: “Kırsalda yaşamak için yeterince zamanım var mı? 2000 yılında İstanbul’daki yaşamını ve uluslararası kariyerini bırakıp göçen Aysun Sökmen, “Kırsalda en çok ihtiyacınız olan şey zaman” diyor. Eşi Mehmet Sökmen’le birlikte hayallerine yürüyen “Aysun The Sütçü” ile Silivri Gündönümü Çiftliği’nde sohbet ettik.

 Aslı DEDE, asli.dede@gmail.com

 Ferhat ULUDAĞLAR

15 yıl önce kırsala göçen, hayalinden vazgeçmeyip kâr eden bir çiftlik yaratan **Aysun ve Mehmet Sökmen**, “göçen birçok kişi geri dönecek” düşüncesi ile “8bin100” projesini kurguladı. Üç aşamalı proje süresince, göçmek isteyenlerle deneyimlerini paylaşıyor, arazilerini açıyor ve “kırsal yaşamda nasıl var olurum?” sorusuna cevap bulmalarına aracı oluyorlar. Projede Sökmen çiftinin en önemli ve neredeyse tek kârı, “birlikte yaşanacakları komşularını bulmak ve yaşayan bir ekosistem yaratmak”...

Kentten kırsala göç öykünüz nasıl başladı?

Gündönümü Çiftliği’nde hayat kurmaya 2000 yılında karar verdik. Eşim Mehmet Bey, Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Vurma Çalgılar Bölümü Öğretim Görevlisi; sanatçı bir aileden geli-

yor. Ben tekstil sanayicisi bir ailenin üçüncü kuşağıyım, İngilizce İktisat okuyup aile mesleğini devralmak üzere eğitildim, Almanya’da tekstil stajı yaptım. Kırsala göçmek istedim, çünkü günde iki saatimi İstanbul trafiğinde geçirmek anlamsızdı. Uzakdoğu tekstil üretim tesislerinde kötü koşullarda ucuza çalıştırılan işçileri gördüm. Batıya tekstil ihracatı her geçen gün daha zor ve stresli oluyordu. Bir aile kurmak istiyordum, o tempoda çalışarak aileme zaman ayıramayacaktım. Eşim ile bir araştırma yaptık ve ailemizin arazisinde “süt inekçiliği” yapmaya karar verdik.

Sizi vazgeçme noktasına getiren sorunlar yaşadınız mı? Nasıl çözüm buldunuz?

Çiftçi mazotlu fiyatı AB’de 1, Türkiye’de 3 birim, inek besini tahıl AB’de 1, Türkiye’de 3 birim, süt fiya-

tı ise AB’de 1, Türkiye’de de 1 birim. Sütü daha ucuza üretmek mümkün ama insan sağlığı ve toprak üzerinde bir bedeli var. Başlangıçta sanayi kafası ile “şu kadar inek şu kadar doğurursa, bu kadar süt verirse, şu kadar kazanırız” hesabı yapmıştık. Bilmediğiniz bir işte ve özellikle canlı ile uğraştığımızda **öngöreme-yeceğiniz kadar çok parametre var.** Tüm birikimimizle 2000 yılında 200 sağmal inek yatırımı ile yola çıktık. 1 sağmal ineğiniz varsa, 2.8 baş hayvana bakıyorsunuz. 200 sağmal ineğiniz varsa, yaklaşık 600 baş hayvana bakıyorsunuz. Bugün 80 sağmal, toplam 150 baş ineğimiz var. Bugünkü besleyebilme kapasitemde 80 ineği bile sorgular durumdayım. Çok fazla inek ile işe başlamışız.

2003 yılında ineklerden **“zoonoz brusellosis”** hastalığını kaptım ve altı ay tedavi gördüm. İneklerin %70’inde zoonoz hastalığı vardı, çiftliğe karantina geldi ve bu inekleri kesmemiz gerekti. Başladıktan üç yıl sonra sürümün %70’ini kaybettim. Devlet “ihbarı mecburi hastalıklar”da yasal olarak verdiği tazminatı sekiz ay sonra verdi. Hastalıkların çıkmasından üç hafta sonra bir gece, kalan sağlıklı hayvanlar, 1 inek ve 6 buzağı dışında, çalındı. Şehre dönebildik ama başka bir formül bulduk. Çiftlik işleri için çalışan istihdam ettik, biz dışarıda çalışıp çiftliği finanse ettik. Yeniden kredi ve hayvan aldık, yeniden başladık. Ben hayvan genetiği ve ıslahı alanında çalışmaya başladım. İngiltere, Fransa ve Avusturya’dan uzmanların Türkiye’de veteriner hekimler ve çiftliklere bilgi aktarmasına aracı oldum. Türkiye’deki üreticileri bu ülkelerdeki çiftliklere götürdüm. Hem çok şey öğrendim, hem de çiftliğin ilk üç yıllık kaybını finanse ettik.

2009’da çiftliği finanse etmekte yine güçlük çekmeye başladık. Çiftlikte ürettiğimiz ürünlerin kapı teslimi satışı ile ek gelir sağlayacağımızı düşündük. Önce 5-10 ev ile

Çiğ Sütün Kalitesini Neler Belirliyor?

- İneğin verem, brusellosis gibi çiğ süttten insana bulaşan zoonoz hastalıklardan arı olup olmadıkları düzenli kan testi ile kontrol edilmeli. Antibiyotik kullanılan inek sütü imha edilmeli.
- Sağım hijyenine, sağımhane temizlik protokollerine uyulmalı. Yasa gereği; çiğ süt işleyecek tesisin kullanacağı çiğ sütte 1 ml’de 100 bin adet veya daha az mikroorganizma bulunmalı.
- İneğin ırkı ve genetik olarak sütlerindeki kuru madde oranı dikkate alınmalı. Sütün %88’i su, %12’si kuru maddeden oluşur. %12 kuru madde sütteki yağ, protein ve minerallerdir. Simental, Montofon, Jersey gibi yerli ineklerin yağ ve protein oranı yüksek, süt üretim miktarı düşüktür; Holstein/siyah alaca ırkı daha az kuru madde, daha çok süt verir. Sütün kuru maddesi, süt ile ne yapacağınız ile ilgili; tereyağ, peynir için kuru maddesi yüksek ırk, içimlik süt için ise kuru maddesi düşük ırk tercih edilir.
- İneği doğala yakın beslemeli. İneklerin doğasında otlamak var, ancak

hem günümüzde ıslah edilen ineklerin protein ve enerji ihtiyacının verdikleri süt oranında yüksek olması, hem de çoraklaşan toprakta çeşitliliği olmayan bitkilerdeki düşük besin içeriği; ineklere “kaba yem” dediğimiz otun yanında tahıl da vermeyi gerektiriyor. Tahıllar fabrikalarda ısı işleminden geçerek peletleniyor; kimi zaman endüstriyel gıda atıkları da kullanılarak neredeyse bir fastfood niteliği taşıyor. İneğin yedikleri sütün tadını, kuru maddesini etkiler, yemin stoklama sağlığına bağlı olarak aflatoksin gibi tehlikeler içerebilir. GDO ise endişe edilen ciddi bir konu. 365 gün ineklerin otladığı bir coğrafyaya sahip değiliz; ama onları tahıla boğmak da doğalarına aykırı. Bu bir süreç ve sürekli bir mücadele; doğala yakın yedirdikçe süt elbette çok lezzetli oluyor.

- Hayvan refahı sağlanmalı. Süt şefkatle üretilen bir canlı hammadde. İneğin refahı ve morali ne kadar yüksekse, sevildiğini hissediyor ve yaşam alanında mutlu oluyorsa o kadar kaliteli süt üretir.

başladık. Bugün haftanın 6 günü yaklaşık 2000 adrese ürün teslim ediyoruz. Kapı teslimi sistemi ile elde ettiğimiz kârlılık çiftliği finanse eder duruma geldi.

Süt verimliliği ve istihdam sorunları yaşadık. İneklerden verim alabilmek onların bakımı ile bağlantılı. İneklerimize bakan çalışanların iş giriş-çıkış

döngüsünde çok hareketlilik vardı. Aslında işimiz basit, insanın günlük temel ihtiyaçları ile ineklerinki aynı. Temizlik, beslenme ve sevgi ihtiyacını karşılıyoruz. İneklere su içiriyor, besliyoruz. Temiz, kuru ve yumuşak ortamda tutuyoruz. Ve seviyoruz. İneklerden anlayan bir insan bir inekle hayat kurabilir. Birinin yanın-

da 9:00-18:00 çalışması gerekmiyor. İstihdam sorununa çözüm olarak gönüllü programları için yatırım yaptık. Dünyanın her yerinden Workaway, HelpX, Volunteerbase ve ajansları aracılığıyla gezgin turistler geliyor. Biz yiyecek, barınma ve çiftçilikle ilgili bilgi veriyoruz, onlar da 8 saatlik işgücü. 2014'te günlük ortalama sekiz gönüllümüz oldu.

“8bin100” projesi nasıl doğdu?

Altı yıldır bize güvenen kapı teslimi üyelerimiz başka ürünler de talep ediyor. Gelecek nesiller için toprakta çeşitliliğe ihtiyaç var. Üyelerimizin talep ettiği ürün çeşitliliğini sağlamak ve farklı ürünler yetiştirerek toprağı bereketlendirip yaşayan bir ekosistem yaratmak için komşulara ihtiyacımız var. **“Birbirimize neler verebiliriz?”** diye düşündük ve 8bin100 projesi doğdu. **Hayalimiz 81 ilde 100 ekoköy.** İlkini 2019 yılına kadar kurmak için burada köklenecek 10-15 komşu arıyoruz.

Peki süreç nasıl işliyor? Kentten kırsala göçenlere proje hangi avantajları sunuyor?

8bin100 projesini kırsalda ürettiği ile geçinmeyi ve ailesine bakmayı hedefleyenlere öneriyorum. Kenttekiler ne yazık ki kırsal yaşam deneyimi olmadan köprüleri yıkıp göçüyor. İşinden çıkıyor, kredi alıyor, evini satıyor. Çıkmaza girdiğinde çözüm bulamayıp vazgeçiyor. Göçmek iste-

“8bin100 projesini kırsalda ürettiği ile geçinmeyi ve ailesine bakmayı hedefleyenlere öneriyorum. Kenttekiler ne yazık ki kırsal yaşam deneyimi olmadan köprüleri yıkıp göçüyor. Çıkmaza girdiğinde çözüm bulamayıp vazgeçiyor”

yenler köprüleri yıkmadan bizimle gönüllü çalışarak deneme süreci yaşayabilir.

Projenin üç adımı var. Birinci adım, 4 hafta gönüllülük. Hayatınızda büyük bir değişiklik yapmadan önce denemek için 3-4 hafta yaratabilirsiniz. Bu süreç “Kırsalda yaşamayı, üretmeyi düşünüyorum ama hayal ettiğim şey ile gerçek birbirine yakın mı?” sorusuna cevap oluyor. İlk 4 hafta bittikten sonra şu sonuçlara varabilirsiniz: Kırsala uygun değilim. Kırsala uygunum ama hayalim burası değil, başka bir yere gitmek istiyorum. Projeyi, kırsalı, burayı sevdim fakat sermayem yok. Ortak bulmama yardım edin ya da tarım çalışanı olmam için beni yönlendirin. 8bin100’ün ikinci adımına devam etmek için hazırım.

İkinci adımda bir proje yazmanızı istiyoruz. Örneğin koyunculuk yapmayı hayal ediyorsunuz, 25 koyun ölçeklendiriyorsunuz. 1 yıl boyunca 25 koyuna bakıp ne kadar ürün elde edebileceğinizi, maliyetleri ve

başabaş noktasında satış fiyatlarını belirliyorsunuz. Bu niyete karşılık çiftlikte koyunlarınız ve sizin için yer ayarlıyoruz. Tek yapacağınız şey, koyunlarınıza bakmak. Ürünlerinizi satış ve dağıtım bedeli olmadan 1 yıl boyunca **Aysun The Sütçü** kapı teslimi üyelerine ulaştırıyoruz. Satış, lojistik ve tahsilat hizmetini ekibimiz size bedelsiz sunuyor. Konaklama ve yemek ihtiyacımız için, masrafını karşılayarak bir yıl bizim olanaklarımızı kullanabiliyorsunuz. Sadece gideri karşılığında bizden gönüllü desteği alabiliyorsunuz. Toprağı onarıcı bütüncül yönetim sistemine uygun üretim yapma koşulumuz var. Ekolojik döngüdeki komşuluk katkısı ve birlikte yaşlanacağımız komşularımızın olması bizim tek kârımız.

Projenin ikinci adımında bir yıl bitti, sonra ne olacak?

Bir yıl sonunda üç düşünce balonunuz oluyor. Birincisi; “Koyunculuk bana göre değilmiş, şehre dönüyorum.” Bu o kadar güzel bir sonuç ki, sadece bir yılınızı harcadınız, koyun güttünüz ve neden koyun güttüğünüzü her gün kendinize sordunuz. Şehre döndüğünüzde neleri isteyip neleri istemediğiniz çok iyi biliyorsunuz. Çok para harcadınız ve gemileri de yakmadınız. Şehirdeki hayatınıza yeniden dönebilirsiniz. Dört hafta gönüllü çalışma deneyimini dişinizi sıkıp, sabredip,

Günde 280 Adrese Teslimat Yapılıyor

gözlemleyip, hakkıyla yaşadysanız ve köyde işlerin yan gelip yatılarak yapılmadığına ikna olduysanız, kırsalda değil kentteki hayatınıza devam etme kararı aldıysanız da çok şanslıyız. Çünkü artık bir kaçış olduğunu zannettiğiniz kırsal ütopyanızın muhtemelen biraz sancılı da olsa size uygun olmadığını deneyimlediniz. Herkes kırsalda olmalı diye bir gereklilik yok. Denge peşindeyiz. Kentte kırsalı anlayanların peşindeyiz. İkincisi; bir yıl boyunca 25 koyun ile yaşadığımız deneyime ve hesaplarınıza bakıyorsunuz, ne kazandığımızı ve ne hatalar yaptığımızı değerlendiriyorsunuz. “Bu iş kârlı ama şu alanları düzeltmem, iyileştirmem gerekiyor.” diyorsunuz. Bir yıl öncesine göre çok daha bilinçli ve gerçekçi bir hedef tablosu çıkarabilirsiniz. Bu aşamada “Burada kendimi uyumlu hissetmedim, zaten Malatya’da aileden kalma bir arazi var. Koyunlarımı alıp Malatya’ya gidiyorum, Malatya’da 8bin100 kuracağım. Orada inekçilik, arıcılık yapmak isteyen olursa gönderin.” diyebilirsiniz. Komşu olmamız aynı hedef için dayanışma içinde olmayacağımız anlamına gelmiyor. Altı yıllık kapı teslimi üyelik sistemi deneyimlerimizi ve geliştirdiğimiz işin inceliklerini sizinle paylaşıyo-

Aysun The Sütçü Kapı Teslim Üyelik Sistemi haftanın altı günü yedi kişilik bir ekiple günde ortalama 280 adrese gidiyor. İstanbul’da; Büyükçekmece’den Maltepe’ye dağıtım yapıyor. Beş yıldır her hafta üyelere çiftlikten haberler içeren bir SMS gönderiliyor. Bir mesajda Aysun Hanım, eşinin 10 tavuk hediye ettiğini paylaşınca; 1 ay yumurta siparişi gönderenler olmuş. 8bin100 projesi, bu güvene layık ürünleri üretecek üreticileri arıyor.

ruz. Malatya’da bu sistemin kurulabilmesi için destek veriyoruz. Üçüncü balon, “Koyunculuk iyi, burayı sevdim, burada yaşamak ve köklenmek istiyorum.” Artık köprüleri yıkabilirsiniz, ya da yıkmazsınız, 25 koyundan 40 koyuna çıkararsınız. Yavaş yavaş büyüyebilirsiniz. Kredi alabilirsiniz, arazi veya köyde bir ev alabilirsiniz. Bu, işinizi nasıl büyütmek istediğiniz ile bağlantılı. Benim bir komşum olmuş olacak. Toprağı benim ineklerim onun koyunları ile bereketlendirmeye başlamış olacağız.

Siz İstanbul’a yakınsınız, peki diğer illerde nasıl olacak?

Her ilde tüketici var, her üretici topluluk kurabilir. Üreticinin 100 km çapında kapı teslimi müşteri bulması 8bin100’ün can damarı.

Aysun The Sütçü, ineklerine “kızlarım” diyor. O kızların sütüne hayranım, süttten yapılan peynir ve tereyağının tadına bayılıyorum. Nihayet Aysun Hanım’ın güzel kızları ile tanışıyorum. Kızların sağıma gelişlerini izliyorum. Sağım sırasında kendimi bir filmin içinde gibi hissediyorum... “Kıpırdamayın, etrafımız sarıldı...” İneklerin çevrelediği bir dairenin ortasındayız.

Kırsala göçü düşünenlere ilk olarak ne önerirsiniz?

Zaman ve sabır... Türkiye’den müşterilerime İngiltere’deki çiftlikleri gezdirirken, aralarında şöyle konuşmalar geçiyordu: “1000 sağmal ineğim var, 6 tane şu marka traktörüm var, sağımhaneye 400 bin Euro harcadım.” Rehberimiz Richard 72 yaşında İngiliz bir çiftçiydi. 1 hafta çiftliğinde eğitim almıştım. Richard, müşterilerimin ne konuştuklarını sordu. “Hava atıyorlar” dedim. Gülünce biraz içeryip “İngiltere’de çiftçiler birbirlerine hava atmıyor mu?” diye sordum. “Biz bunun için sadece bir soru sorarız. Sana da sorayım. Çiftliğin demiyorum, sürün kaç yaşında?” dedi. Çiftliğim sekiz yıllıktı, ilk sürümü kaybetmişim, ikinci sürüm ise dört yıllıktı. Aynı soruyu ona sormamı istedi. “Sürümü oğluma devrettim, devretmeden önce sürüm 150 yıllıktı. Sürüsü en az 50 yıllık olmayan yere çiftlik demeyiz” dedi.

Bitkisel ve hayvansal üretimin, toprağa ve hayvana hizmetin para, çok çalışma ve bilgi ile sağlanamayacak bir gerçeği var: Zaman... Yatırımının üç yıl sonra geridönüşünü hesap ediyorsanız, bu işe girişmeyin. “Göç ediyorum” diye bakın. Başka bir yere göç edip orada kökleniyorsunuz. ○

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri

KOBİ'ler İçin İnovatif Sürdürülebilirlik İmkansız Değil

Sürdürülebilir kalkınmanın en gerekli ve en önemli unsurlarından biri olan inovasyon; benzersiz, yeni ve yaratıcı fikirlerin ticari bir faydaya dönüştürülme süreci olarak tanımlanabilir. İnovatif sürdürülebilirlik ise sürdürülebilir kalkınmaya somut anlamda katkı sağlayacak ürün/hizmetlerin üretim, yönetim ya da süreçlerinin yenilikçi ve özgün bir yaklaşımla ele alınmasını gerekli kılıyor.

Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşabilmesi için inovatif sürdürülebilirlik uygulamalarının yaygınlaşması gerekiyor. SKD olarak bu amaçla 2013 yılında, her iki yılda bir tekrarlanmak üzere **"İnovatif Sürdürülebilirlik Uygulamaları Yarışması"**nı düzenledik.

Yarışmada "Büyük Şirket" ve "KOBİ" kategorilerinde çevresel, sosyal ve ekonomik inovatif uygulama dallarında ödül verdik. Ancak KOBİ'lerden gelen başvuruların az olduğunu gördük. Bu nedenle 2014'ü KOBİ'lerin kapasitesini geliştirecek bir eğitim içeriği oluşturmaya ayırdık. 2015 ile birlikte bu eğitimlere başladık ve 15 Nisan'da Vodafone Plaza'da yaklaşık 50 kişilik bir grupla bir araya geldik. Amacımız, inovatif sürdürülebilirlik konusunda farkındalığı artırmak, başarılı-başarısız hikayeleri paylaşarak faaliyetlerine inovatif sürdürülebilirlik yaklaşımıyla yön vermek isteyen işletmelere ilham vermektir. 15 Nisan'daki pilot eğitimimizin ardından, İstanbul Anadolu Yakası, Kocaeli, Bursa, Ankara ve İzmir'de KOBİ'lerle buluşmaya devam edeceğiz.

Bilgi Aktarımı KOBİ'leri Hareketlendirecek

Eğitimin açılış konuşmasını yapan Vodafone İcra Kurulu Başkan Yardımcısı, SKD Yönetim Kurulu Üyesi ve İnovasyon Çalışma Grubu Başkanı **Hasan Süel**, SKD olarak amacımızı, "bilgi aktarımı" yoluyla KOBİ'ler nezdinde hareketlenme sağlanması olarak özetledi. Bal Mobile Service and Product Genel Müdürü **Hakan Şapçı**'nın moderatörlüğünde gerçekleşen eğitimimizde dört konu başlığımız ve çoğunluğu KOBİ olan dört şirketin yöneticileri yer alıyordu.

"İnovasyon" konu başlığı altında Kord İplik Genel Müdür Yardımcısı **Osman Necipoğlu**, Sürdürülebilirlik başlığında Elif Plastik Genel Müdürü **Selçuk Yarangümelioğlu**, "Eko İnovasyon" başlığında Samsun Avdan Biogaz Tesisi Proje Sahibi ve Şirket Ortağı **Erol İren**, "Kolaylaştırıcılar" başlığında Enerji Yönetimi Danışmanlığı Ven ESCO GM **Arif Künar**'ı dinledik.

Konuşmacılarımızın yalnızca başarı değil, başarısızlık hikayelerini de anlattığı, izleyicilerin ilgisi ve birbi-

"İnovatif Sürdürülebilirlik Uygulamaları Yarışması'nı düzenlediğimizde KOBİ'lerden gelen başvuruların az olduğunu gördük. Bu nedenle 2014'ü KOBİ'lerin kapasitesini geliştirecek bir eğitim içeriği oluşturmaya ayırdık ve 2015 yılı itibarıyla söz konusu eğitimlere başladık"

rinden ilginç soruları ile son derece bilgi dolu, faydalı ve farkındalık yaratan bir eğitim oldu. Katılımcılarımıza etkinliğin ardından "Bu eğitimden yanınızda götüreceğiniz şeyler nelerdir?" sorusunu yönelttik, son derece ilginç ve "doğru yolda olduğumuza bizi inandıran" yanıtlar aldık. İşte bazıları:

- Çözümü bilmesen bile ölç, her şeyi sorgula
- Krizi sarmal haline getirme
- Şartlara ayak uydur
- Önce sen yap ve kendin için yap
- Kararlarının arkasında dur, dene
- Probleme kayıtsız kalma
- İnovatif sürdürülebilirlik bir teori değil, engel çıksa da ulaşılabilir
- Tüketici davranışı, talepleri ve sorunlarına "inovatif" yaklaşmak çok önemli
- Büyük riskler almak, güzel sonuçlar doğurabilir
- Sürdürülebilirlik bir hayat tarzıdır
- Düşük maliyetli çözümler, büyük faydalar doğurabilir
- İlham aldım, küçük adımlarla ilerleyebileceğime inandım, kendime güvenim arttı
- Yaşanmış öyküler bana yeni ufuklar açtı
- Teşvik için KOSGEB ile görüşeceğim
- Hedeflerim için denemekten vazgeçmeyeceğim

İlk eğitimimizin sonunda, katılımcılara gerçek hayatta kullanabilecekleri, anlatabilecekleri hikayeleri sunmuş olduk. Bu hikayelerin çoğalarak ülkemizin sürdürülebilir kalkınma çabalarına katkı sunmasını diliyoruz.

IRENEC 2015

IRENEC

5. ULUSLARARASI
%100 YENİLENEBİLİR ENERJİ KONFERANSI

www.ireneec2015.com

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

Yenilenebilir Enerji Üretimi

Ramazan USTA
Genel Müdür Yardımcısı
Hakan Şener AKATA
Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı
Volkan OĞUZ
Yüksek Ziraat Mühendisi

Garanti Bankası

Güneş Enerjisi Projelerinin Finansmanı

Moderatör/Açılış Konuşması
Ahmet Tohma
T. Garanti Bankası
Enerji Projeleri Finansmanı Yöneticisi

Koray Akhan
Garanti Leasing, Genel Müdür Yardımcısı

ŞİŞECAM

ŞİŞECAM ve Yenilenebilir Enerji için Araştırmalar

Şener Oktik
Araştırma ve Teknolojik Geliştirme Başkanı
Tansu KUMRU
Şişecam, Trakya Cami Yönetim ve Satış Merkezi
Kıptamalı Camlar ve Enerji Camları Ürün Müdürü
Gülru SÜZER
Şişecam, Trakya Cami Yönetim ve Satış Merkezi Enerji
Camları Satış Temsilcisi
Alperen SEZGİN
Şişecam, Bilim ve Teknoloji Merkezi, Araştırmacı
Dr. Erdem Arpat
Şişecam, Bilim ve Teknoloji Merkezi, Araştırmacı

EUROSOLAR Türkiye

Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Yatırımları

Moderatör
Tanay Sıdkı Uyar
EUROSOLAR Türkiye Başkanı
Erol Demirer
Demirer Holding A.Ş., Yönetim Kurulu Başkanı
Kenan Halfavi
Gama Enerji, Genel Müdür Yardımcısı
Hidrolik ve Yenilenebilir Enerji
Oğuzhan Haznedar
Türsen Enerji A.Ş., Genel Müdür

28-30 MAYIS 2015
TÜRKAN SAYLAN KÜLTÜR MERKEZİ
MALTEPE/İSTANBUL

TURKISH AIRLINES
RESMİ HAVA YOLU

ZORLU ENERJİ GRUBU

Türkiye Yenilenebilir
Enerji Birliği

EUROSOLAR
Türkiye

www.eurosolar.org.tr

“Güneşten Ormanlar” Kuruyor

Giderek çoraklaşan İzmir’i ağaçlandırma amacıyla 20 yıl önce Ege Orman Vakfı’nı kuran Cem Bakioğlu, Türkiye genelinde 9 milyon fidanın toprakla buluşmasını sağlayan bir doğa gönüllüsü... Son projeleri “Güneşten Ormanlar” ile sürdürülebilirliğe geniş bir perspektiften baktığını da ortaya koyan Bakioğlu ile İZKA desteğiyle Menderes’te kurdukları güneş enerjisi santralını, iklim değişikliğiyle mücadelede iş dünyasının rolünü ve geleceğe dair beklentilerini konuştuk...

 Füsün AKAY

Doğaya, çevreye olan içten bağlılığınızda; çocukluğunuzu babanızın incir, üzüm işletmesinde geçirmenizin rolü büyük olsa gerek... İlk tohumlar o yıllarda atılmış olmalı...

Benim ilk ve en büyük hobim ağaç dikmektir. Çocukluğum ağaçların arasında geçti, evimizin bahçesinde ağaçlarımız vardı. Bu sevgi, o yaşlarda içime işledi ve bir daha hiç yok olmadı. Bir sanayici olarak doğaya olan borcumuzu ödememiz gerektiğini düşünürüm hep. Bu nedenle 20 yıl önce bölgemize yeni ormanlar kazandırmak, torunlarımıza daha yaşanılır bir dünya bırakmak adına; insanları harekete geçirmek, fidan dikerek kendi çevresel geleceklerine yatırım yapmaya çağırarak istedim. Yani fidanla, ağaçla ilgilenmeyi şahsi hobim olmaktan çıkarıp

bir yaşam felsefesi olarak benimsemiştim ve Ege Orman Vakfı’nın kurulmasına önderlik ettim. Ege Orman Vakfı vasıtasıyla 20 yıldır bağışlarla 9 milyon fidan doğaya armağan olduysa; bu, doğayı seven ve benim gibi düşünen insanların giderek çoğaldığının müjdesidir. Ağaç dikmeli, çocuklarımıza da ağaç dikmenin önemini anlatmalı, onları fidanlarla tanıştırmalıyız. Ege Orman Vakfı da bunun için var.

Aradan geçen onca yıldan sonra geriye dönüp baktığımızda gerek bir doğa gönüllüsü, gerekse bir iş insanı olarak İzmir’in, Türkiye’nin sürdürülebilirlik ve çevre alanında geldiği noktayı nasıl buluyorsunuz?

Çevre konusunda farkındalık yaratmak için Ege Orman Vakfı vasıtasıyla

la 20 yıldır çaba gösteriyoruz ve geldiğimiz noktaya bakınca görüyorum ki başarılı olduk. İnsanlar, çevrenin önemini giderek daha önemser hale geldiler. Sadece İzmir’den değil, tüm Türkiye’den bize ulaşan kişi ve kuruluşlar sürdürülebilir projeler ile ağaç dikmeye, sorunun değil, çözümün bir parçası olmaya dikkat ediyorlar ve bu da bana gelecek için umut veriyor.

1995 yılında kurduğunuz Ege Orman Vakfı, bugün Türkiye’nin önde gelen çevre STK’larından biri. Bugüne kadar hayata geçirdiğiniz projelerden kısaca bahsedebilir misiniz?

Vakfımızı, ülkemizin yeşil örtüsünün artırılması, orman varlığının korunması, sel baskınları ve erozyonla mücadele için ağaçlandırma

“Eğer toplum olarak gelecekte evlatlarımıza, torunlarımıza yaşanabilir bir çevre bırakmak istiyorsak ağaç dikmeliyiz diyorum ve herkesi Ege Orman Vakfı’na, dolayısıyla da doğaya destek olmaya çağırıyorum”

yapmak amacıyla kurduk. O günden bu yana da 9 milyon fidanı toprakla buluşturduk. Diktiğimiz her fidanın biyolojik bağımsızlığını kazanmasına kadar geçen beş yıl boyunca bakımını yapıyoruz, kuruyan fidanların yerine yenisini dikiyoruz. Ağaçlandırma çalışmalarının yanı sıra eğitim çalışmaları, kırsal kalkınma projeleri, İZKA projeleri ve karbon projelerini hayata geçirdik. Her yıl doğaya 300-400 bin ağaç kazandırıyoruz. Türkiye’nin en büyük zeytin plantasyonunu 2002’de İzmir-Menderes Oğlananası beldesinde 900 dekarlık alanda, 30 bin Gemlik ve Ayvalık çeşidi zeytin fidanı dikerek gerçekleştirdik. Sitemizde bulunan **karbonmetre** ile yıllık kişisel ya da kurumsal karbon tüketiminden kaynaklanan karbon emisyon miktarı ve telafisi için kaç ağaç dikilmesi gerektiği hesaplanabiliyor.

Başlangıçta İzmir’in ağaçlandırılması misyonuyla hayata geçirdiğiniz Vakfınızın bu misyonun ötesine de geçtiğini söylemekte bir sakınca yok herhalde. Son dönemdeki projelerinize baktığımızda,

örneğin güneş enerjisini de görüyoruz. Bu da sürdürülebilirliğe olan bakış açımızı ortaya koyuyor. Bize söz konusu çalışmalarınızdan bahseder misiniz?

“Güneşten Ormanlar Projesi”, 2 milyon TL’yi aşan bir yatırım bedeline sahip. Bu tesis, Türkiye’de zemine kurulan güneş enerjisi sistemleri (fotovoltaik güç sistemleri) arasında ilklerden biri. Proje bedelinin %50’sini İzmir Kalkınma Ajansı karşıladı. Proje kapsamında, Menderes-Oğlananası’nda kurulumunu tamamladığımız ve faaliyete geçen 500 kilowatt gücündeki güneş enerjisi santralıyla elektrik üreteceğiz. Ürettiğimiz elektriğin bir bölümü ile Menderes-Oğlananası’nda bulunan 30 bin ağaçlık zeytinliğimizin tarımsal sulaması için kullanılan elektrik ihtiyacını karşılıyoruz; ihtiyaç fazlası üretilen elektriği elektrik piyasası lisanssız elektrik üretimine ilişkin yönetmeliğe uygun olarak Gediz Edaş’a satmaya başladık. Satığımız elektrik enerjisinden gelen gelire doğaya her yıl yaklaşık 60 bin fidan kazandırarak güneşin ormanlarını kuracağız.

Şimdiye Kadar Neler Yaptılar?

Cem Bakioğlu, Ege Orman Vakfı’nın gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde gerçekleştirdiği ağaçlandırma çalışmalarından bazılarını aktarıyor:

🌱 İzmir’in Menderes ilçesindeki en önemli içme suyu kaynağı Tahtalı Barajı Mutlak Koruma Alanı’na 438 bin fidan dikip bakımını yaptık. İçme suyunun kalitesi artarken erozyon önlendi.

🌱 Çeşme’de İzmir Valiliği ile işbirliğiyle 382 bin fidan dikimini gerçekleştirdik. Bu çalışmanın bir önemli tarafı da 17 Haziran 2004 tarihinde yitirdiğimiz İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı merhum Ahmet Piriştina adına Hatıra Ormanı olarak yapılması.

🌱 Şirince’de 10 Temmuz 2008 tarihinde yanan 700 dekarlık orman alanına 100 bin fidan dikimini gerçekleştirdik.

🌱 1997 yılında Avusturya’nın 1000. kuruluş yılı nedeniyle Avusturya Sefareti ve Ege Orman Vakfı işbirliği ile düzenlenen klasik müzik konserinden elde edilen gelir, Söke-Milas Tünel mevkiinde yanan orman alanını yeniden doğaya kazandırdı. 10 bin fidanla başlayan ağaçlandırma, kişi ve kuruluşların katılımıyla 56 bin fidana ulaştı.

🌱 İzmir-Evka-7-Uzundere ağaçlandırma sahasında Amerikan Büyükelçiliği ile birlikte 7200 fidanlı “Türk Amerikan Dostluk Ormanı” oluşturuldu.

🌱 2014-2015 yılında Çeşme-Ildırı-Kadıovacık mevkiinde devam eden ağaçlandırma projemizde 2012 yılından bu yana 460 bin fidan dikimi tamamlandı ve İzmir Orman Bölge Müdürlüğü işbirliği ile çalışmalarımız devam ediyor.

🌱 Yaklaşık bir yıl önce başlayan İzmir-Çeşme otobanı ağaçlandırma projesinde şu ana kadar 40 bin fidan dikimi tamamlandı. 2015 yılı sonuna kadar 60 bin fidan dikimi yapılarak İzmir-Çeşme otobanında toplam 100 bin fidan can bulacak.

Proje ile ülkemize yeni orman alanları kazandırmanın yanında, var olan ağaçların korunmasına yönelik bir etki de sağlayacağız. Güneş enerjisi sistemiyle yıllık elektrik enerjisi üretimi yaklaşık 800.000 kilowatt olarak gerçekleşecek. Bu miktarda enerji üretimi, yıllık 770 tonu aşkın karbon salımının engellenmesi anlamına geliyor. Bu da yıllık yaklaşık olarak 1100 adet ağacın kurtarılmasını sağlayacak. Fotovoltaik güç sistemlerinin ömrü yaklaşık 30 senedir. Bu zaman içinde güneş parlayarak Ege Orman Vakfı'nın daha fazla ormanlaştırma ve eğitim projelerini gerçekleştirmesini sağlayacak. Proje, özellikle sanayicilerin ihtiyaç duydukları elektrik enerjilerini boş, atıl duran çatılarında veya arazilerinde gerçekleştirmeleri konusunda özendirici olacak ve fosil enerji kaynaklarının sebep olduğu çevre sorunlarının önlenmesinde model olacak.

İklim değişikliğiyle mücadele konusunda iş dünyasına ne gibi görevler düşüyor sizce?

Küresel iklim değişikliği ile mücadelede; karbon salımlarını azaltıcı düşük karbonlu ekonomiye geçiş yolunda iş dünyasının süreçte öncü olmasına ve aktif rol alması gerektiğine inanıyorum.

Sürdürülebilirlik prensipleri çerçevesinde; üretim ve tüketim şekil ve alışkanlıklarında bir değişim ve dönüşüme ihtiyaç olduğu bilincinin toplumun her kesiminde yerleşmesi gerekiyor. Bu da ancak bireylerin ve kurumların sorumluluk almaları ve katılımları ile mümkündür.

Sıfır Karbon Prensipleri'ne yönelik oluşumu gönülden destekliyor ve şirketlerimde uygulayarak bu oluşumun bir parçası olabilmekten büyük mutluluk duyuyorum. Her üretim, ekosistem üzerinde baskı yaratır. Bu nedenle; kullanılan su, hava da dahil her doğal kaynak kullanımı ile

Kırsal Kalkınma Projelerine de Destek Oluyor

Ege Orman Vakfı, İzmir Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen "Sosyal Kalkınma Mali Destek Projeleri" kapsamında dört önemli projeyi de hayata geçirdi. "Menderes Havzası Yeniköy ve Çatalca Orman Köylerini Destekleme Projesi" ile Çatalca ve Yeniköy'de yaşayan orman köylülerine fidan yetiştirme, fidan dikimi ve bakımı konusunda eğitim verildi.

"Adım Adım Ekoturizm" ile de İzmir'in iki önemli yürüyüş parkuru olan Menderes-Yeniköy-Efem Çukuru ve Bornova-Kayadibi-Karagöl parkuru tanıtıldı. Vakfın üçüncü projesi olan "Sancaklı Köyü Arı Ürünleri Ambalajlama, Paketleme ve Depolama Tesisi" de üretime başladı. "Güneşten Ormanlar" projesi ise vakfın Menderes'te hayata geçirdiği son proje...

neden olunan her kirlilik, maliyet hesaplarına çevresel borç olarak kaydedilmelidir. İklim değişikliğine uyum sürecinde sayısallaştırılmış seragazi emisyon sınırlandırma ve azaltım taahhütlerini yerine getirmekte araştırma-geliştirme, insan kaynakları ve yenilikçilik çalışmaları yapılması bir gereklilikten öte, zorunluluktur.

2015, uluslararası iklim müzakereleri açısından çok kritik bir yıl. Yılsonunda gezegenin geleceği açısından son derece kritik bir Paris İklim Zirvesi (COP21) düzenlenecek. Sizin bu zirveden beklentileriniz neler?

2015 yılında yapılacak Paris İklim Zirvesi'nde tüm tarafların uzlaşabilecekleri uzun dönemli bir İklim Değişikliği Anlaşması'nın hayata geçirilebileceği kanaatindeyim. İş dünyası, üretimde iklim değişimine uyum kapasitesini geliştirmelidir. İklimi değiştiren seragazlarının atmosfere salınma miktarında en ufak bir yavaşlama eğilimi yok. Yani iklim değişikliğinin etkileri tam gaz de-

vam ederken, dünya ülkeleri de atmosfere her yıl bir öncekinden daha fazla karbondioksit salmaya devam ediyorlar. İşte bu durumda, şimdi bütün gözler 2020 sonrası için yeni hedeflerin ilan edileceği ve yeni bir iklim rejiminin kurulacağı 2015 Paris Zirvesi'nde, yani COP 21'de... "Yeni küresel yol haritası"nın, 2015 yılında Paris'te yapılacak BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nde, uluslararası bir antlaşmaya bağlanarak uzun süredir yavaşlayan iklim değişikliğiyle mücadele çabalarına bir ivme kazandırmasını umuyorum. Kyoto Protokolü'nün yerini alacak olan bu yeni anlaşma ile her ülkenin atmosfere saldığı karbondioksit ve diğer sera etkili gazların sınırlandırılmasına ilişkin kuralların belirlenmesi gerekiyor. Paris'te imzalanacak anlaşma sonrasında; yeni bir küresel enerji sistemi, düşük karbon yoğunluklu yeni ekonomiler beklentisindeyim. Ancak Paris 2015'te iklim değişikliğine ilişkin devrimci kararların çıkmasını beklemek de aşırı iyimserlik olacaktır diye düşünüyorum. ○

Merkez! Çık Aradan Merkez!

31 Mart günü, Türkiye’de (belki de dünyada) çok ender olan bir şey gerçekleşti ve 10 saat boyunca tüm Türkiye’de elektrikler kesildi! 1980’leri çok çok iyi hatırlayan biri olarak, hemen her akşam elektriklerin uzun saatler boyunca gittiğini çok iyi bilirim, ama tüm ülkeyi kapsayan böyle bir olaya hiç şahit olmamıştım. Umarım bir daha da olmam.

Kimilerine göre nükleer enerjinin, kimilerine göre ise temiz enerjinin öneminin altını çizen bu olay, benim iki kişiyi anmama neden oldu: **Nikola Tesla** ve **Elon Musk**. Tesla’yı tanımayanlarımız için çok kısa bilgi: 1856-1943 yılları arasında yaşayan Tesla, Sırp kökenli Amerikalı bir mucit, fizikçi ve elektrofizik uzmanıdır. En önemli projesi, Kablosuz Enerji İletimi idi. 20 adet ampulü kablo olmadan 25 mil uzaktan yakabildiği bilinir. AC Akım Jenaratörleri ve Motorları, MRI, lazer teknolojisi, robot teknolojisi, deprem makinesi de Nikola Tesla’nın teorileri temel alınarak yaratılmış projelerdir. Adı okul kitaplarında fazlaca geçmeyen Tesla, zamanının ötesinde bir dahi ve 700 patente sahip muhteşem bir bilim insanıydı. Tesla, ölümünden tam 60 yıl sonra (2003) Martin Eberhard ve Marc Tarpenning tarafından Silikon Vadisi’nde kurulan elektrikli araç şirketi Tesla Motors’un ilham ve isim kaynağı olur. Tesla Motors’un ilk ve en önemli yatırımcısı ise PayPal ile muazzam bir çıkış yakalayan Elon Musk’tır. Musk, 2006 yılında kurulan, konutlara kurulan solar sistemler alanında dünya pazarının en başarılı lider şirketi olan **SolarCity**’nin fikir babası ve yönetim kurulu başkanı da olur.

Tesla’nın hayali, enerjinin herkese bedava ve dağıtılmış güç istasyonları aracılığı ile iletilmesi idi. Hatta bunun için J.P. Morgan ile bir proje başlatmış, ancak Morgan Tesla’nın “hain planlarını” anlayınca, elektriğin insanlara ücretsiz iletilmesine razı gelmeyerek(!) projeden desteğini çekmişti. Eğer bu proje gerçekleştirilmiş olsaydı, şebekeye bağlı (ve bağımlı) binalar yerine, dağıtık üretim (verici) noktalarında üretilen elektriği alıcıları aracılığı ile temin eden binalarda yaşıyor olurduk. Bu durumda her güç istasyonu birbiriyle iletişim içinde olmak zorunda kalır (akıllı şebekeler), herhangi birindeki çökme, diğerinden kompanse edilerek kesintisiz elektrik tedariki sağlanabilirdi -ki günümüzde artık ABD ve Avrupa’da bu şekilde çalışan akıllı şebekelere geçiliyor.

Enerji Depolamasına Yönelik Talep, Üretimi Artıracak

Elon Musk ise benim son iki yıldır tanışmak için can attığım, vizyonu ile beni en çok heyecanlandıran isimlerin başında geliyor. Ancak Elon Musk’ı kendi ülkesi

ABD’de hiç sevmeyen bir kesim var: Elektrik dağıtım şirketleri. Zira Musk’ın ik girişimi de (Tesla Motors ve SolarCity) bu şirketlerin aleyhine çalışıyor. Tesla, her ne kadar (şimdilik) elektrikli araçlar üretiyor olsa da, kendi arabalarında kullanmak için kurduğu **Gigafactory** adındaki devasa akü fabrikası, sadece arabalar için değil, konutların güneşten elde ettikleri enerjiyi depolayacağı tipte aküler de üretecek. Şubat ayında düzenlenen Tesla konferansında Elon Musk, Gigafactory’de önümüzdeki birkaç ay içinde evlerdeki elektrik tüketimine yönelik sabit bataryalar üretileceğini söyledi. Geçtiğimiz sonbaharda New York’ta düzenlenen başka bir etkinlikte Musk ve SolarCity’nin CEO’su olan Lyndon Rive, devasa bir PV panel fabrikası kurma planlarını duyurmuş ve her SolarCity biriminin 5-10 yıl içinde depolama sistemiyle birlikte geleceğini ve böylece doğalgazdan daha düşük maliyette enerji tedariki sağlanacağını söylemişti. Bu fabrika faaliyete geçtiğinde doğal olarak enerji depolamasına yönelik güçlü talep, üretimi artıracak. SolarCity, AVM’ler gibi büyük ticari binalarda Tesla bataryalarının kurulumuna başladı. Şirket, aynı zamanda Kaliforniya’daki 500 evde 10 kW’s’lik akü gruplarıyla bir pilot proje uygulanıyor. Bu aküler, elektrik kesintilerinde iki günlük elektrik sağlayabilecek elektriği depolayabiliyor. Fiyatları hızla düşen güneş panellerinin güçlü akülerle birleşmesi elektrik dağıtım şirketleri için çok harika bir haber değil tabii ki.

Her Hata Domino Etkisi Yaparak Büyüyor

Gelelim yazının başlığının ne anlama geldiğine: “Merkez! Çık Aradan Merkez!”

Bu, **Dr. Baha Kuban**’ın 27-29 Nisan’da ODTÜ’de yapılan (ve bizim de alternatifenerji.com olarak bir oturumunu üstlendiğimiz) Solar TR-3 konferansındaki konuşmasının başlığı olacaktı. Ancak sevgili Baha, rahatsızlığı nedeniyle konferansa katılmadı, ben de bu yazının ruhuna çok uyduğu için başlığı ödünç aldım. Çünkü artık “merkez”in gerçekten aradan çıkması gerekiyor. Zamanın ruhu büyük, hantal ve tek merkezli hiçbir yönetim

biçimine uymuyor, buna enerji yönetimi de dahil. Zira “merkez”in yaptığı her hata, domino etkisi yaparak büyüyor, sonuçlarına hepimiz katlanmak zorunda kalıyoruz. Bu noktada yerinde üretim ve öztüketim modellerine en uygun enerji kaynakları olan güneş ve rüzgarın önemi bir kere daha ortaya çıkıyor.

Tam da bu noktada bu temiz enerji kaynaklarının kesintisiz olmamaları ve enerji sepetinde kısıtlı bir oranda kalabileceği konusu gündeme geliyor elbette. Ancak size haberlerim var: Geçtiğimiz Eylül ayında Almanya’nın Schwerin kentinde kurulan ve 25 bin lityum iyon akü barındıran **Younicos** şirketine ait olan bir tesis, bu soruna çözüm getirmeyi amaçlıyor. Fabrikada hem dalgalı enerji akışını sabitleyecek hem de yenilenebilir kaynaklardan yetersiz enerji geldiğinde, bu açığı klasik santrallardan sağlanacak enerji ile dengeleyecek bir depolama alanı mevcut. Toplam 5 MW depolama ve 50 MW dengeleme gücü var. Elbette o büyüklükte bir ülkede elektrik akışının sadece depolama tesisleri ile eksiksiz sağlanabilmesi için bu kapasitede 400 ile 500 arasında tesise ihtiyacı var, ancak bu bir başlangıç. Ve Tesla gibi şirketlerin geliştirdikleri teknolojilerin depolama kapasitelerini artırıp maliyetleri aşağı çekmesi 3-4 sene içinde olması beklenen gelişmeler. Hatta daha birkaç hafta önce yayımladığımız başka bir haberde elektrikli araç akülerindeki performans artışı ve maliyet düşüşünün beklenenden hızlı olduğunu paylaşmıştık. Bu haberin detaylarını da Sinerjik köşesinde paylaştık sizlerle bu ay.

Geçtiğimiz sene Almanya’da yapılan Intersolar- Avrupa fuarını ziyaret edenler, depolama konusunda yapılan sunumların bundan üç sene öncesine göre ne kadar arttığını, Avrupa’da gittikçe azalan devlet teşvikleri sonucunda güneş enerjisinin cazibesini yitirmemesi için son tüketicilere artık “**şebekeden tamamen kurtulun**” alternatifini sunmaya başladıklarını gözlemlemişler. Bu gelişmeler en fazla beş sene içinde “konutların” ABD ve Avrupa’da otonom elektrik üreticileri haline geleceklerine işaret ediyor. Muhtemeldir ki mahallelerde trafolar yerine kurulacak olan “depolama merkezleri” sayesinde artık elektrik kesintileri tarihe karışmasa da, en azından geniş kitleleri değil, şebekeye bağımlı büyük tesisleri etkileyecek. Önümüzdeki sıcak ve güzel bahar aylarında gökyüzüne bakarken, bize hayat veren güneşin yakın gelecekte bağımsız enerji kaynağımız olacağını unutmayın ☺

Haziran’da tekrar görüşmek umudu ile...

Senem Gençer

www.facebook.com/

www.twitter.com/altenerji

www.linkedin.com/altenerji

Enerji Dağıtım Şirketleri Bu Adamdan Korkuyor

Geçtiğimiz hafta düzenlenen Tesla konferansında Elon Musk, önümüzdeki birkaç ay içinde evlerdeki elektrik tüketimine yönelik sabit bataryalar üretileceğini söyledi. Musk’ın hedefleriyle birebir örtüşen bu girişimin nedenini anlamak için öncelikle SolarCity’e bakmak gerekir. Elon Musk Başkanlığındaki SolarCity, Musk’ın kuzeni Lyndon Rive tarafından yönetiliyor. SolarCity, evlerin çatılarına kurduğu güneş panellerini, kullanıcılara normalde ödedikleri elektrik faturalarından daha düşük bir fiyata kiralyor ve kullanıcılar fazla elektriği elektrik idarelerine satabiliyor. Bunun çok başarılı bir işletme modeli olduğu kanıtlandı; 2006’da kurulan şirketin şu an 168 bin müşterisi var ve şirket, hızla yükselen solar kiralama piyasasının %39’unu kontrol ediyor. SolarCity modeline benzer finans sistemleri, devlet teşvikleri ve fotovoltaik fiyatlarındaki hızlı düşüşle -henüz ülkemizde olmasa da- güneş enerjisi sistemleri hızla büyüyor. Ancak bu büyüme, solar enerjinin bazı problemlerini de ortaya çıkarıyor: Güneş, enerjiye ihtiyacınız olduğunda parlamaya başlamıyor ve enerji ihtiyacınız olmadığında parlamayı kesmiyor. İlki, örneğin, hava bulutlu veya karanlık olduğunda şebekeden yararlanmak isteyen kullanıcı için bir sorun teşkil ederken ikincisi ise artan enerjiyi yönlendirmesi gereken şebekeler için sorun oluyor. Güneş enerjisinin pek çok avantajının yanı sıra şu anki teknolojiyle şebeke dengesini sağlamada zorlandığını görüyoruz. Bu durum, ABD’nin yenilenebilir enerji konusunda en girişken eyaleti Kaliforniya’da 2020 yılına kadar 1.3 GW depolama hedefinin konulmasının nedenlerinden de biri. Güneş ve rüzgâr gibi dalgalı enerji kaynakları diğer eyaletlerde de benimsendikçe enerji depolama sistemlerine ihtiyacın artacak olması, Tesla aküleri için hazır bir pazar yaratıyor.

Ayrıntılı bilgi için: <http://www.alternatifenerji.com/elektrik-dagitim-sirketleri-bu-adamdan-korkuyor.html>

Türkiye’de 2006’dan itibaren kurulmaya başlanan Kalkınma Ajansları, bölgelerinde sürdürülebilirliğe, yenilenebilir enerjilerin gelişmesine katkıda bulunabilirler mi? Enerjide dışa bağımlılığı azaltıp güneş ve rüzgardan daha fazla yararlanmak için projeler geliştiriyorlar mı? Yerel, yenilenebilir, sürdürülebilir politikalar geliştirmede rol üstlenebilirler mi? Bu sorulardan yola çıkan Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü öğretim görevlileri Barış Gençer Baykan ve Hande Tek Turan, farklı bölgelerdeki ajansların yenilenebilir enerjiler alanında destek oldukları projeleri masaya yatırdı...

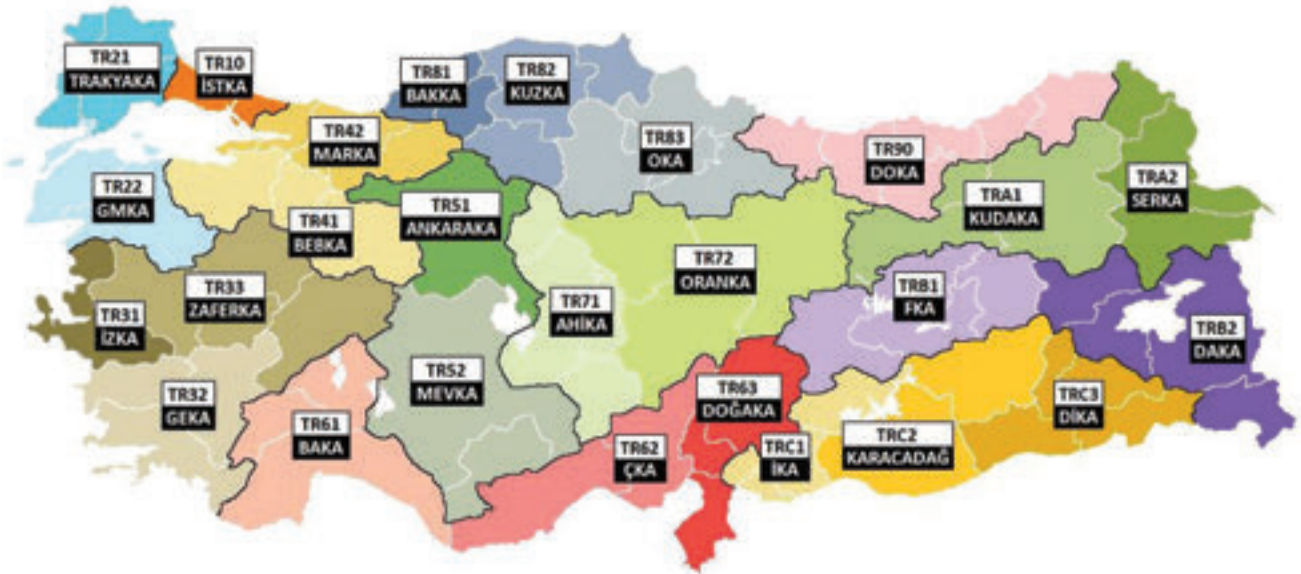
Birbirlerine Yaklaşıyorlar: Kalkınma Ajansları ve Yenilenebilir Enerji

*Yrd. Doç. Dr. Barış Gençer BAYKAN,
Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi, @barisgençbaykan
Yrd. Doç. Dr. Hande Tek TURAN,
Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi, @handetekturan*

Bölgesel kalkınma ajansları, merkezi hükümetlerden bağımsız bir idari yapıda, sınırları çizilmiş bir bölgenin sosyo-ekonomik koşullarını geliştirmek amacıyla ilk defa 1930’lu yıllarda kurulmaya başlandı. Önemli bir bölümü Avrupa’da olmak üzere pek çok ülkede bölgesel kalkınma ajansları bulunuyor. Varlık nedenleri; bölgesel stratejilerin uygulanması, yerel ve bölgesel girişimciliği destekleme, altyapı hizmetlerinin sunulmasına yardımcı olma, bölgesel talepleri karşılayacak yeni ürün ve hizmet üretimi için çözümler arama şeklinde özetlenebilir. **Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları**

Birliği’ne (EURADA) göre ajanslar, sektörel ve genel kalkınma problemlerini belirler, bunların çözümüne yönelik olanakları ve çözümleri saptar, bu çözümleri geliştiren projeleri destekler.

Türkiye’ye bakacak olursak, ülkede 2002’den itibaren reform uygulamaları çerçevesinde, kamu yönetiminin mevcut yapısında önemli kurumsal yapısal değişiklikler getirecek yasalar çıkarılmaya başlandı. Bunlardan biri de daha önce var olmayan bir kurumu, Kalkınma Ajansları’nı kuran 5449 sayılı yasaydı. Pilot uygulama, Çukurova ve İzmir Kalkınma Ajansları ile Ocak 2006’da başlamış, 2008 sonuna gelindiğindeyse İstan-

bul, Konya, Samsun, Erzurum, Van, Gaziantep, Diyarbakır ve Mardin Kalkınma Ajansları resmi olarak kurulmuş ve en son 2010'da toplamda 26 il, kalkınma ajansı faaliyetleriyle tanışabilmişti. Ajansların sayısının 26 oluşu, 2002 yılında düzenlenen istatistik amaçlı yeni bir bölümlenmeye ve kademelenmeye dayanıyor. Buna göre, ülke toprakları İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) adıyla 12 bölgeye ayrıldı, bunlara İBBS Düzey-1 adı verildi. Yine ülke genelinde toplam sayısı 26 olan Düzey-2 bölgeleri yaratıldı, mevcut 81 il de Düzey-3 olarak adlandırıldı.

Yasada ajansların, ulusal kalkınma planlarına uyumlu olarak bölgesel kalkınmayı hızlandırmak; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek; sürdürülebilirliği, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek; bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak gibi farklı amaçları belirtiliyordu.

Bölgedeki Paydaşları Bir Araya Getiriyorlar

Ajansları Türkiye açısından önemli kılan ilk sebep, bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farkları; zira Türkiye'de bölgelerarası (ve bölgeler içi) farklılıklara baktığımızda, eşitsizlik dramatik bir boyut kazanıyor. İBBS Düzey-1'de kişi başı GSYH değerleri incelendiğinde, 12 Düzey-1 bölgesi içinde kişi başı gelirin en yüksek olduğu ilk beş bölge, Türkiye'nin batısında yer alıyor. Bu beş bölge, aynı zamanda Türkiye ortalamasının da üzerinde. Son sıradaki bölgelerimiz ise Doğu Anadolu'yu temsil eden Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu. Kalkınma ajanslarının ülkemiz için varlığını önemli kılan ikinci sebep ise ulusal ile yerel düzey arasında bu tür bir ara kurum ihtiyacının duyulması. Türkiye'de, örneğin

Fransa'da olduğu gibi, bölgesel düzeyde politika yapıcı bir kademe bulunmuyor. Ajanslar, Devlet Planlama Teşkilatı'nın yerine kurulan Kalkınma Bakanlığı koordinasyonu ve şemsiyesi altında olsalar da, kendilerine özgü çalışma ve finansman mekanizmasına sahip, kâr amacı gütmeyen, çabuk karar alıp uygulayabilen, merkezi ve yerel idarelerin dışında, bölgedeki diğer paydaşları bir araya getiren kalkınma birimleridir. Avrupa'daki diğer ajanslar gibi uygulayıcı değil, bölgesel aktörleri destekleyici kurumlar olsa da teknik kapasiteleri yüksek, koordinatör ve katalizör olarak faaliyet gösteriyorlar. Kuruldukları bölgede var olan içsel potansiyeli ortaya çıkarmak ve geliştirmek amacıyla bölgedeki paydaşların da işbirliğiyle hazırlanan bölge planları Bakanlık tarafından onaylanıyor.

Peki, kalkınma ajansları, bölgelerinde, sürdürülebilirliğe, yenilenebilir enerjilerin gelişmesine katkıda bulunabilirler mi? Enerjide dışa

İZKA, 2012 yılında Yenilenebilir Enerji ve Çevre Teknolojileri programı altında 31 projeye 17 milyon 300 bin TL'lik finansman desteği sağladı. Ajansın tek bir proje için vereceği azami tutar 1 milyon TL değerinde.

bağımlılığı azaltıp güneş ve rüzgardan daha fazla yararlanmak için projeler geliştiriyorlar mı? Fosil yakıtlara dayanan merkezi enerji politikalarının aksine yerel, yenilenebilir, sürdürülebilir politikalar geliştirmede rol üstlenebilirler mi? Bu soruların yanıtlarını farklı bölgelerdeki ajansların, yenilenebilir enerjiler ile ilgili destek oldukları proje örneklerini yakından inceleyerek bulmaya çalışacağız.

İZKA'dan 31 Projeye Destek

İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA), 2012 yılında Yenilenebilir Enerji ve Çevre Teknolojileri programı altında 31 projeye 17 milyon 300 bin TL'lik finansman desteği sağladı. Bu programın faydalananları arasında şirketler olduğu gibi kâr amacı gütmeyen belediyeler, üniversite-

Batman, Mardin, Şırnak ve Siirt illerini kapsayan DİKA, Şırnak Üniversitesi'nce hazırlanan "Şırnak ili Yenilenebilir Enerji Potansiyeli Araştırılması Raporu"na finansal destek sağladı.

ler veya organize sanayi bölgeleri de bulunuyor. Projenin süresi en az 6 ay, en fazla 12 ay olabiliyor. İZKA'nın tek bir proje için vereceği azami tutar 1 milyon TL, en az ise 100 bin TL değerinde. Kâr amacı güdenler kategorisinden başvuruda bulunanlar, proje kapsamında yapacakları harcamanın en fazla %50'sini, kâr amacı gütmeyenler ise en fazla %75'ini İZKA'dan talep edebiliyorlar.

Bornova Belediyesi'nin "Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı ve Avrupa Belediye Başkanları Sözleşmesi"nin yükümlülüklerini yerine getirmek için gerçekleştirdiği çalışmalarından biri Fotovoltaik Güç Sistemi Tesisi'ydı. İZKA desteğiyle belediye hizmet binalarının enerji ihtiyacının dörtte birini karşılayacak ve 300kW enerji üretecek tesis, 17 dönümlük bir alana kuruldu. **Ege Üniversitesi Güneş Enerjisi Enstitüsü**'nün danışmanlık hizmeti sağladığı proje faaliyete geçtiği zaman 250 ton karbondioksit salımının önüne geçecek.

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nin hizmet tesislerinin elektrik ihtiyacını karşılayacak 500 kWp lisanssız elektrik üretme kapasitesine sahip enerji tesislerinin kurulumu projesi, İZKA desteğiyle 12 ayda tamamlandı. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi'nin de ortak ol-

duğu projede elektrik, fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerjilerden sağlanacak. Başka bir projede ise 250 kW kapasiteli bir rüzgar türbininin **İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi**'nin kampüsünde kurulması amaçlanmıştır. Bu türbin, kampüsün elektrik tüketiminin (2012 yılı tüketimi baz alınarak) %11'ini karşılayacak ve elektrik harcamalarından ilk yıl için %18 tasarruf sağlanacak ve bu da altyapı, eğitim ve araştırma çalışmalarına aktarılacak.

DİKA, Şırnak'ın Potansiyelinin Araştırılmasına Katkı Sağladı

Batman, Mardin, Şırnak ve Siirt illerini kapsayan **Dicle Kalkınma Ajansı** (DİKA) 2011 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Mali Destek Programı çerçevesinde Şırnak Üniversitesi tarafından hazırlanan "Şırnak ili Yenilenebilir Enerji Potansiyeli Araştırılması Raporu"na finansal destek sağladı. Şırnak ilinin yenilenebilir enerji kaynaklarının tespiti, yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmak isteyen girişimcilere bilgi sağlamak, noktasal düzeyde güneş ve rüzgar enerjisi ölçümleri yaparak kamu ve özel sektör ile ilgili bilimsel kuruluşlara veri sağlamak ve ilin yenilenebilir enerji haritasını çıkarmak raporun amaçları arasında bulunuyor.

Rapor, Şırnak'ın güneş enerjisi yatırımlarının yoğunlaştığı Akdeniz Bölgesi illerinden daha uzun güneşlenme süresine ve daha yüksek bir ışınım değerine sahip olduğunu tespit ediyor. Daha düşük nem değerleri, güneş santrallerinin kullanım ömrünü daha uzun kılacak ve bakım maliyetini de düşürecek. Şırnak'ta yüksek kapasitede PV santralleri ve termal güneş santralleri kurulabilir. Ayrıca bölgede kurulması planlanan termik santrallerin aksine çevre kirliliği yaratmaları da söz konusu değil. İlde ayrıca tarımsal sulama sistemlerinde PV sistemlerinin kullanılması, kamu lojmanlarında, kentsel aydınlatmada güneş enerjisinden faydalanılması öneriliyor. Öte yandan, **Şırnak Üniversitesi**'nin iki komşu ülkeye sınırı olmasından hareketle bölgesel, ulusal ve uluslararası bir güneş araştırma merkezine dönüşmesi için üniversite bünyesinde kapsamlı bir **Güneş Enerjisi Uygulama Merkezi** kurulabileceği dile getiriliyor. Rüzgar enerjisi değerlendirildiğinde ise ilde büyük çaplı yatırımlar için gerekli potansiyelin olmadığı, belirli bölgelerde şebekeden bağımsız olarak tarımsal uygulamalara yönelik kullanılabileceği not düşülüyor. Ekonomik olarak rüzgar enerjisi santrali yatırımı için 7 m/s veya üzerinde rüzgar hızı gerektirdiği ve

bunun da Mardin'in bazı bölgelerinde mevcut olduğu ifade ediliyor.

Zafer Kalkınma Ajansı, Dört İle Destek Oluyor

Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerini kapsayan Zafer Kalkınma Ajansı'nın da yenilenebilir enerjiler konusunda çeşitli projelere destek olduğunu görüyoruz. 2013'te Doğrudan Faaliyet Destek Programı kapsamında Manisa Akhisar Belediyesi, "Akhisar Belediyesi Hizmet Binasında Rüzgar-Güneş Enerjisi Kullanımı ve Enerji Verimliliği Fizibilitesi" adlı projesi ile finansal destek aldı. Proje, Akhisar Belediyesi hizmet binasının elektrik enerjisi ihtiyacının rüzgar ve güneş enerjisiyle karşılanabilme potansiyelini araştırmayı amaçlıyordu. Proje sonucunda, rüzgar ve güneş enerjisi ile ilgili verilerin yer aldığı bir fizibilite raporu hazırlandı. Dinamik yapılu rüzgar-güneş haritasının oluşturulması için gerekli altyapı çalışmaları ve rüzgar güneş enerjisi değerlerini ölçecek ve bu değerleri analiz edecek yazılım paketi oluşturulması amaçlandı. 2013 yılında **Afyon Kocatepe Üniversitesi Güneş ve Rüzgar Enerjisi Araştırma ve Uygulama Merkezi** sahipliğinde gerçekleştirilen "Afyonkarahisar Bölgesi'nde Enerji Verimliliği Analizi, Verimlilik Artırıcı Önlemlerin Araştırılması" projesinde halkın enerji tüketim alışkanlıkları tespit edildi, eğitim ve seminerler verilerek yanlış tüketim alışkanlıkları giderilmeye çalışıldı.

Afyonkarahisar Sanayi ve Ticaret Odası'nın, "Afyonkarahisar'daki İşletmelerin Gücünü Güneş Enerjisinden Alıyor" projesi çerçevesinde hazırladığı 25 kW, 50 kW ve 100 kW güçlerde yatırım fizibilite raporu ile mermer ve gıda sanayinin oldukça gelişmiş olduğu ilde, çoğunlukla ısı ve elektrik enerjisi şeklinde görülen enerji ihtiyacının elektrik kısmının bir bölümünü veya tamamını yenile-

Yenilenebilir enerji konusunda çeşitli projelere destek veren Zafer Kalkınma Ajansı; Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerini kapsıyor...

nebilir enerjiden sağlama konusunda halkı ve sanayiciyi bilinçlendirerek, yenilenebilir enerjilerin kullanımının artırılması amaçlanıyor.

Temiz Enerjilere Yatırımlar Artacak

Kalkınma ajansları, genel sekretörlüklerinin seçiminden bütçenin onaylanmasına kadar birçok konuda Bakanlığın güdümünde olduğundan, kendilerinden beklenen yerel işlevleri üstlenecek bir özerk yapıya sahip değiller ve daha çok hibe dağıtan kurumlar olarak değerlendiriyorlar. Öte yandan yönetişimin söylemden eyleme geçirilmesi, bölgelerde kurumsal kapasite oluşturulması ve bölgesel gelişme alanında aktif kaynak kullanımı açısından kalkınma ajanslarının önemi büyük. Özellikle katılımcılık ilkesi çerçevesinde ajanslar, "**kamu, özel, sivil toplum**" işbirliği temelinde faaliyet gösteriyorlar. Bu açıdan değerlendirdiğimizde, yenilenebilir enerji projelerinde üniversitelerin, şirketlerin, belediyelerin işbirliği içinde çalışabildiklerini görüyoruz. Ajanslar ayrıca proje teklif çağrısı, eşfinansman gibi yeni uygulamaları hayata geçirip, ulusal ve yerel seviye arasındaki bölgesel seviyede yavaş yavaş kendi müdahale alanlarını oluşturuyorlar.

Yenilenebilir enerjilerin farklı böl-

gelerdeki potansiyelinin araştırılmasında, uygun altyapı ve finansman desteğiyle hayata geçirilmesinde ajanslar önemli bir aktör haline geliyor. Unutmamak lazım ki, henüz kısa bir geçmişten, 5 ila 8 yıllık bir çalışmadan bahsediyoruz. İlk yıllarda yenilenebilir enerjilere yönelik çağrılar ilgi görmezken, son yıllarda "Çevre, Enerji, Turizm" başlığı altında ya da sadece "Yenilenebilir Enerji" başlığıyla programlar açılıyor. Gelecekte de bu alanda deneyim ve altyapı geliştikçe temiz enerjilere yatırımlar hiç şüphesiz artacaktır. Her bölgenin yenilenebilir enerji potansiyelinin farklı olmasını da göz önünde tutmak gerekiyor. Hayata geçirilen projeleri takip etmek ve bölgesel potansiyeli harekete geçirmedeki rollerini ve hangi aktörleri güçlendirdiğini ayrıca incelemek gerekir. İzmir, Dicle ve Zafer Kalkınma Ajansları dışındaki ajansların programlarını incelemek ve belki bir adım daha öteye gidip ajansların fosil yakıtlar veya ekolojik açıdan tahripkar projelere destek olup olmadığını da araştırmak gerekir.

Ulusal enerji politikalarının yenilenebilir enerjilerin önünü açması, bürokratik engellerin azaltılması ajansların hareket kabiliyetini de artıracaktır. Türkiye'nin büyük güneş ve rüzgar potansiyeline rağmen **Yenilenebilir Enerji Kanunu** 2004 yılında Meclis'te görüşülmeye başladı; ancak 2011'de kabul edilebildi ve çok değerli yedi yıl kaybedildi. AB ülkelerinden yaklaşık 20 yıl sonra bir yasayla bu enerjiler destek görmeye başladı ama hâlâ çeşitli bürokratik engeller söz konusu. TMMOB-Makine Mühendisleri Odası'nın Şubat 2015 bülteninde, Ocak 2015 itibarıyla "**Türkiye'nin Enerji Görünümü**" raporunu hazırlayan **Oğuz Türkyılmaz'a** göre elektrik üretimi amacıyla kullanılacak güneş enerjisinin henüz binde biri veya ikisi değerlendiriliyor. ○

Seçim Öncesi “Ademimerkeziyet”i Konuştuk

Haziran’da yapılacak genel seçim sürecinde öne çıkan en önemli konulardan biri yerellik, ademimerkeziyet. Bunu partilerin seçim beyannamelerinde, aday belirleme sürecinde görüyoruz.

AKP’nin seçim beyannamesine başkanlık sistemi girdi: “Cumhurbaşkanı’nın doğrudan halk tarafından seçilmesi ile birlikte idari yapının başkanlık sistemi yönünde yeniden yapılandırılmasını... gerekli görmekteyiz.”

HDP ise seçim beyannamesinde merkeziyetçiliği hedef tahtasına koymuş: “Türkiye’de güçlendirilmiş bir demokratik parlamenter rejimin ve güçlendirilmiş bir yerel demokrasinin; yetkilerin bir kişide ve merkezde değil, halkta ve yerelerde toplanması mücadelesinin en kararlı sürdürücüsüdür.”

CHP’nin 45 ilde adaylarını önseçimle belirlemesi de, en azından heyecan yarattı (Bu yazı hazırlandığında CHP beyannamesi henüz açıklanmamıştı).

Biz de seçim öncesi bu önemli konuyu enine boyuna konuşmak üzere “**Ademimerkeziyet Elkitabı**”nın yazarı **Cengiz Aktar**’la görüştük.

Yerellik açısından baktığımızda bugün Türkiye’de durum nedir?

HDP’li bir aday aday diyor ki, “Acaba İzmir’den mi aday olsam, İstanbul’dan mı aday olsam? Gönülümde Antalya var”. HDP, yerelliğe çok önem veren, bölgeden bahseden, Türkiye’de ilk defa ademimerkeziyet kavramını Anayasa Uzlaşma Komisyonu’na getirmiş ve bunu anayasal teklif olarak kayda geçirmiş bir siyasi parti. Şimdi, bu

“Türkiye, 200 yıldır merkezileşen bir yer. Ama son 4-5 yıldaki merkeziyetçilik görülmüş bir şey değil, bir kişinin merkezi yönetimi haline gelmiş durumda”

partinin bir adayı nereden aday olsun diye düşünüyor. Bu anekdot; yerellikten, ademimerkeziyetten ne kadar uzak bir siyasi kültüre sahip olduğumuzu çok iyi anlatıyor.

Son milletvekili seçimlerinde Tayyip Erdoğan, başbakan yardımcısı ve aslen Manisalı olan Bülent Arınç’ı Manisa’dan alıp Bursa’ya koymuştu. Türkiye’nin seçim sisteminde yerellik diye bir şey yok, parti merkezleri var. Parti genel başkanları ve etraflarında birkaç adam var. Onlar iskambil kağıdı gibi o milletvekillerini hiçbir temsiliyeti olmayan, dolayısıyla olmayacak olan milletvekillerini istedikleri gibi Türkiye’nin 81 vilayetine dağıtıyorlar. Sıralamadan hiç bahsetmiyorum. İşte bu her şeyi söylüyor. Seçim bölgesi diye

bir kavram Türkiye’de neredeyse yok. Aksine, seçim sistemi anlamında çok güçlü bir merkeziyetçilik var. Genel başkan, genel merkez... Adı zaten merkez. Hiçbir şekilde yerelliğe yer vermeyen, yerelliği iğdiş eden, yok eden bir sistem.

Yurt dışında oy pusulasında belediye başkan adayının resmi olur, o resme oy verirsiniz. Türkiye’de partiye oy veriyorsunuz. Seçim sistemi üzerinden Türkiye’nin ne kadar merkeziyetçi bir ülke olduğunu ve her şeyin bu merkeziyetçilikle şekillendiği bir ülke olduğunu görmek mümkün.

Türkiye’de sistem niçin böyle gelişti?

Ademimerkeziyet, iktidar ve yetki paylaşımıdır. Elinizdeki karar alma yetkisini seçmenlerle, diğer vatandaşlarla, yerel birimlerle paylaşmaktır. Bu çok önemli bir konu. Türkiye’de söz konusu adet çok zayıf. Burada hep merkez galip gelmiş. Ve filizlenen yerellikler, hep kökünden sökülüp atılmış.

Günümüze bakarsak, Kürtlerin talepleri aslında ilk defa yetki paylaşımını, iktidar paylaşımını çok ileriye götüren bir talep olarak önümüze çıkıyor. Osmanlı’nın dağılma sürecine baktığımızda yerellik taleplerinin karşılanamamasıyla oradaki unsurların merkezden kopup kendi devletlerini kurması demektir kopuş. Ben kendimi senin vatandaşım hissetmiyorum, ayrı devlet kuracağım demek bu. Hissettirebilmek için ne yapmak lazım? Yetkiyi paylaşmak, iktidarı paylaşmak lazım. Siyaset biliminde altın kural vardır; “Doğuda federalizm yoktur” denir. Yoktur çünkü bu iktidar paylaşımıdır. Osmanlı bunu

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

becerememiş, becermek istememiş ve yerinden yönetim talep edenlerin hepsi ayrılmış. Ya kopmuşlar ya da kanda boğulmuş bu muhtariyet talepleri, reform talepleri. Mesela Ermenilerin başına gelen... O yüzden ilk defa Kürtler, Türkiye’de kalarak iktidarı paylaşalım diyorlar. O yüzden Kürtlerin bugün Türkiye’ye söylemeye çalıştığı şey; günahıyla, sevabıyla bence çok değerli.

CHP’nin adaylarının bir kısmını önseçimle belirlemesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

CHP, doğru olanı yapıyor. İnşallah altından kalkarlar ve benzer önseçimler her yerde yapılır. Bunu deminki konuya bağlayacak olursak, bu önseçimin olabilmesi için yerel üzerinden konuşabilmeleri lazım. Genel seçim olduğu için tabii ki Türkiye’nin meseleleri üzerinden konuşmaları gerekiyor ama belli bir yerin milletvekili oldukları ve orayı temsil ettikleri için de orayla ilgili sorunları da dile getirebilmeleri gerek. Var mı böyle bir şey? Kesinlikle yok. Ön seçimde var mı? Yok. İllerin vekil adayları, hiçbir zaman o illerin sorunlarıyla ilgili bir şey söylemiyorlar. Böyle bir tartışma yok.

Bugün Türkiye’de yerellik isteyen bir kesim var. Bunu gençler arasında görüyoruz. Kent konseyini önemseyen, mahalle meclisleri oluşturan belediyelerde görüyoruz. Bu nereden kaynaklanıyor?

Şöyle bir tespitim var. Artık dünyada yönetilenler, sorunları en az kendilerini yönetenler kadar, kimi zaman da daha fazlasını biliyorlar. Ve o yüzden yönetenin gelip “Bu

böyle olacak, ben senin yerine karar aldım, sen bunu bilmezsin” demesi giderek zorlaşıyor. Dolayısıyla bu yerellik talepleri illa ki artacaktır. Bunun üç nedeni var. Bir: Türkiye aşırı merkezîyetçi olduğu için ve alınan kararların yereldeki gerçekliklerle alakası olmadığı için. İki: yönetilenler yönetenlerden daha fazla şey bildikleri, kamusal konularda daha yetkin oldukları için. Üç: Yerindenlik. Yerinde alınabilen karar, her zaman en doğru karardır.

Merkezîyetçilik arttıkça insanların buna tepkisi de artıyor mu?

Türkiye, 200 yıldır merkezîleşen bir yer. Ama son 4-5 yıldaki merkezîyetçilik görülmuş bir şey değil, bir kişinin merkezi yönetimi haline gelmiş durumda. O yüzden bu daha fazla tepki yaratıyor tabii.

Türkiye’de büyük bir değişim başlıyor desek...

Bu konuda emin değilim. Burada toplumsal bir talep var, itiraz var, istek var, temenni var. Sadece Gezi değil. Ankara’nın aldığı kararlarla, Anadolu’nun her yerinde yapılan küçük veya büyük projelerle ilgili itirazlar da var. Ama bunların siyaseten bir yere kanalize olması gerekiyor, ancak bunları kanalize edebilecek bir parti yok. HDP buna en yakını, ama onlar da tabii günlük siyaset yapmaktan ve çözüm sürecinden bahsetmekten bu ayrıntılara daha giremiyorlar. İkinci olarak, bu taleplerin uygulamada bir karşılığı olabilmesi için var olan yerel yönetimlerin güçlenebilmesi gerekiyor. Ama var olan yerel yönetimlerin, il genel meclislerinin ve belediye-

lerin güçlenmesi konusunda bir siyasi irade yok. Ve var olan yetkiler dahi kısıyor. Bütünşehir yasasıyla büyükşehirler bütünşehir haline geliyor ve mülki sınırlarla belediye sınırları eşitleniyor. Kırsal bile kalmıyor, belediyeler lağvediliyor. Türkiye gibi devasa bir ülkede 1395 tane belediye var. Türkiye’nin yarısı kadar olan Almanya’da on misli, 14 bine yakın belediye var.

Son olarak, Anayasa’nın 123., 126. ve 127. maddeleri merkezin yerel üzerindeki mutlak vesayetini söyler bize. Ve bu mutlak vesayet öyle güçlüdür ki, belediye ne kadar kuvvetli olursa olsun son karar daima merkezin temsilcisi olan vali veya kaymakam tarafından verilir. Siyasi irade olsa bile çok ciddi anayasal kısıt var ki, ikisi zaten birbiriyle bağlantılı. Artı bunları talep edecek siyasi oluşum yok.

Peki yakın gelecekte?

CHP’nin, HDP’nin içerisinde bu konuların farkında olanlar var ama Türkiye’de günlük siyaset yapmaktan Erdoğan’ın söyledikleriyle, yaptıklarıyla uğraşmaktan kimse başka bir şey yapamıyor. Başka politika geliştirilemiyor. Ama ademimerkezîyet konusu, illa ki daha fazla konuşulacak. Kürtlerin siyasi talepleri çerçevesinde konuşulacak; Anadolu’daki doğaya, kültüre, kentlere, köylere olan saldırı dolayısıyla daha fazla konuşulacak. Ama bunların politikaya, siyasi iradeye, hukuka, anayasa ve yasalara tahvil edilmesi bence çok çok zaman alır.

—
Not: 7 Haziran’da oy vermeye mutlaka gidin.

Kuzey Kutbu'ndan Karadeniz Sahillerine

Avrupa Komisyonu bünyesindeki “Çevre Politikası İçin Bilim” (Science for Environment Policy) adlı kurumun Mart ayında yayımlanan bülteninden seçtiği üç makaleyi paylaşan Fatma Gül Altındağ, Kuzey Kutbu'ndan Karadeniz sahillerine uzanan bilimsel bir yolculuğa çıkarıyor bizi...

 Fatma Gül ALTINDAĞ, altindagf@gmail.com

Yükseltin Deniz Seviyesini İnsanlar

19 Mart tarihinde yayımlanan “*Karadeniz sahillerini korumak için yeni veri tabanı yardımcı olabilir*” (New beach database could help protect Black Sea shorelines) başlıklı makalede, iklim değişikliğinin Karadeniz'deki etkisini yönetebilmek için karar vericilerin işlerine yarayabilecek bir çalışma yer alıyor. Çalışmanın çıkış noktasının Sallinger'in romanı olmasını dilerdik, ama ne yazık ki deniz seviyesinin yükselmesi ve ufaklık bir yükselişin bile sahillerde erozyon nedeniyle sebep olacağı geri çekilme.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change ya da kısa adıyla IPCC) raporunda uzmanlar, gelecek yüzyılın başlangıcında deniz seviyesinin 1985-2005 yıllarına kıyasla 0,26-0,82 metre arasında yükseleceğini tahmin ediyorlarmış. Çalışmada Karadeniz'in toplam 1228 sahilini inceleyebilmek için halka açık internette bulunabilen uydu resimleri kullanılmış. Daha sonra her bir sahilin kumulunu, uçurumunu ve kıyı savunmasını da içeren özelliklerini derledikleri bir veri tabanı oluşturulmuş. Bu veri tabanı 2000 km boyunca uzanan, genelde küçük sahillerden oluşan Karadeniz kıyı şeridi için bu şekilde yapılan ilk çalışmamış.

Birçok farklı modelden de sonuçları birleştirerek, araştırmacılar deniz seviyesinin yükselişinin Karadeniz

sahilleri üzerindeki etkisini incelemişler. Senaryolardan ilkinde deniz seviyesinin 0,82 metre yükselmesi sahillerde erozyon nedeniyle 7-32 metrelik bir geri çekilmeyle sonuçlanıyor. Eğer deniz seviyesi IPCC raporunda 2100 yılına gelindiğinde tahmin edilen maksimum değer kadar, yani 1 metre yükselirse, sahiller 9-37 metre geri çekiliyorlar. Son senaryoya göre de deniz seviyesi 1 metre değil de yalnızca 0,5 metre yükselirse Karadeniz sahilleri yalnızca 4-21 metre geri çekiliyormuş. Çalışılan bu üç senaryoda da *sahillerin %90'ında kendi genişliklerinin %20'si kadar erozyon* nedeniyle geri çekilme olacağı da ulaşılan başka bir sonuç. Çalışmayı yapanlar buradaki tüm önermelerin detaylı değerlendirmelerden çok, hızlı de-

ğerlendirmeler olduğuna ve deniz seviyesinin yükselmesinin etkisinin hafife alınmış olabileceğine değinmişler. Buna rağmen çalışılan veri tabanının bu işle uğraşan karar vericilere ya da bilim insanlarına çok büyük faydasının olacağını da eklemişler. Yaptıkları veri tabanı, şimdi tüm karar vericiler ve bilim insanları için ücretsiz olarak kullanıma açılmış.

İklim değişikliği, artık geri döndürülemez bir yerde olduğu için bilim dünyasının da bu konuyla ilgili yapacağı ancak bu kadar olabiliyor.

http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/beach_database_could_help_protect_black_sea_shorelines_408na3_en.pdf

Karnın Doyuyor mu Alle Alle?

26 Mart tarihinde yayınlanan bültende “Kuzey Kutbu buzullarının erimesi deniz kuşlarının beslenme davranışını etkiliyor” (*Arctic ice melt affects seabird feeding behavior*) başlıklı bir makale yayımlandı. Çalışmaya konu olan deniz kuşu, İngilizce “**little auk**”, Latince “**Alle alle**” olarak anılan bir kutup nöbetçisi (Bizim pek münasebetimiz olmadığı için henüz Türkçe bir isme nail olamamış, bu nedenle yazı boyunca ondan “Alle alle” olarak bahsedeceğim). Alle alle’lerin başına gelebilecek herhangi bir şey, davranışsal değişiklik ya da nüfuslarındaki azalış; kuşların doğasının değiştiğine dair vahşi dünyaya bir tehdit sinyali gönderdiği için bu tür, kutup ayılarının da içinde bulunduğu nöbetçi türlere dahil ediliyor. Nöbetçi türleri, bu yüzden gözümüzü kırpmadan takip etmemiz gerekiyormuş.

Dünya yüzeyinde suyun kar ve buz gibi katı formda bulunduğu; deniz buzu, göl buzu, nehir buzu, kar örtüsü ve diğer buz tabakaları ya da donmuş toprak bölümlerinin hepsine birden “kriyosfer” deniliyor. Arktik Konsey’in de içinde bulunduğu organizasyonlar, kriyosfer üzerindeki arktik çeşitliliği, ana bilimsel meselelerden biri olarak tanımlamış. Kutup ayıları ve Alle alle’ler de zaten bu çalışmanın içinde önemli nöbetçi türler olarak listelenmişler. Alle alle, 19-21 cm boyunda ve kanatlarını açtığında 34-38 cm genişliğine ulaşabiliyor. Hayvansal planktonları avlayıp su ekosisteminde önemli bir rol oynayan Alle alle’lerin küresel sayıları 40 milyon civarındaymış ve Arktik çevresinde

Alle alle’lerin kanatları kısa olmasına rağmen çok hızlı kanat çırpıtları için mis gibi uçabiliyorlarmış. Kara kafalı yetişkinlerin boynu, sırtı ve kanatları da simsiyahken bedenlerinin altı kutup gibi beyaz. Küçük kuyrukları ve gagaları var.

bulunan adalarda üreyip kışın Kuzey Denizi’nden güneye doğru göç ediyorlarmış.

Makalede en kuzey habitattaki türler araştırılmış. 108 bireyin bedenleri ölçülmüş ve beslenme alışkanlıklarını takip edebilmek için 15 bireyin üzerine hareket sensörleri yerleştirilmiş. Ne zaman besin bulmak için, daldıkları böylece ortaya çıkmış. Ek olarak çocukları için hangi türleri avlayıp özel keselerinde taşıdıklarını görmek için 20 yetişkin kuş da yakalanmak suretiyle gözlemlenmiş.

Sonuçta 1992’de yapılan benzer çalışmaya kıyasla **nüfuslarının %4 azaldığı** ve ek olarak, 1991-1993 yılları arasında yapılan bir başka çalışmaya kıyasla **avlanma alışkanlıklarının da değiştiği gözlemlenmiş**. Şimdiki çalışmada avcılarının hemen hemen tamamı (%97,5) bir plankton türü olan kopepod ile (Eklembacaklı hayvanlardan, gerçek eklembacaklılar (*Euarthropoda*) alt dalının, kabuklular (*Crustacea*) sınıfından, serbest ya da asalak yaşayan bir takım) besleniyorlarmış. 1991-1993 arasındaki çalışmada ise kuşlar yine kopepodları yiyorlarmış ama %13’ü “*Apherusa glacialis*” isimli bir kabuklu deniz canlısıyla besleniyorlarmış.

Araştırmacılar, tabii bu sonuçları buz yüzeyinde gerçekleşen değişikliklere bağlamışlar. Alle alle’ler, normalde deniz buzunun kenarında bulunan soğuk sudaki türleri av-

lıyorlarmış ama 1973-2003 arasında %55-70 arası buzla çevrili olan deniz, 2003-2004’ten beri eriyen buzlar nedeniyle şimdi uydu fotoğraflarından neredeyse buzsuz gibi görünüyormuş, dolayısıyla avlanacakları pek bir yer kalmamış.

Neyse ki bu Alle alle’ler, hemen uyum sağlayabilen bir tür de hemen kendilerine eriyen buzullardan yeni bir yemek bulabilmişler. Bu sayede minik yavruların büyüme oranında bir gelişme bile olmuş, ancak bu sefer yetişkinlerin vücut kitle endekslerinde bir düşüş gözlemlenmiş. Bilim insanları da iklim değişikliğinin bu türlere ne getireceğini tahmin ettiğimiz bilgisayar modellemelerinde, türlerin adaptasyon davranışını da dikkate almak gerektiğine karar vermişler.

Bizim üzerinde yaptığımız değişikliklere uyum sağlamak için doğa kendince yollar bulmaya çalışıyor da bu onu ne kadar idare eder, işte orası meçhul. Alle alle’ler yiyecek bir şey bulurlar elbet ya da belki başka bir türe evrilirler, kendi kendilerine nerede o eski Alle alle’ler diye dertlenirler, onu da artık onlar düşünsün. İnsanlık olarak evrile evrile ne biçim bir tür haline geldik, biz asıl kendi derdimize yanalım!

http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/arctic_ice_melt_affects_seabird_feeding_behaviour_409na4_en.pdf

İstikbal Çatıdadır

26 Mart tarihinde yayınlanan “Çatı bahçeleri kentlerin sebze ihtiyacının dörtte üçünü karşılayabilir” (**Rooftop gardens could grow three quarters of city's vegetables**) başlıklı makalede, çatıları yeşillendirmeyle neler başarabileceğimize dair bir çalışma yer alıyor. Ekilen çatılar, sadece kent sakinlerinin sebze ihtiyaçlarını karşılamıyor, aynı zamanda kent biyoçeşitliliğinin artmasına katkı sağlıyor. Kirli havayı filtre ederek ekolojik ayakizini azaltan yeşil çatılar, böylece gürültüyü ve karbon emisyonunu absorbe ediyor ve sağladığı gölgeyle de sıcaklığın kontrol edilmesine yardımcı oluyor.

2010 yılında İtalya'nın sosuyla ünlü kenti **Bolonya**; yerel otorite, üniversite ve kâr amacı gütmeyen bir organizasyonun işbirliğiyle, kamu binasında sebze bahçesi yetiştirmek için İtalya'da deneme yapılan ilk kent olmuş ve bu ilk deneme, 2012-2014 yılları arasında devam etmiş. Neler neler yetişmiş bu üç yılda... Marul, karalahana, hindiba, domates, patlıcan, kırmızı biber, kavun, karpuz, hepsi var. Bunları yetiştirirken kullanılan malzemeler; bazen plastik borular, bazen bitki artıklarıyla yapılmış gübreyle dolu geridönüşüm malzemesi kullanılarak yapılmış palet, bazen de polistiren olmayan geridönüşüm malzemesi olmuş.

Ortalamada geridönüşüm malzemesinden yapılan organik gübreli palet sistemi, kullanılan alan başına yetişen sebze şampiyon olmuş (diğer sistemlerin yukarıdaki sırasıyla iki ve üç katı verimde). Buna karşılık değişik mevsimlerde, her sistemde yetişen sebzelerin miktarı önemli miktarda değişiklik göstermiş. Borulu sistem, alanın kısıtlı olduğu

Kirli havayı filtre ederek ekolojik ayakizini azaltan yeşil çatılar, gürültüyü ve karbon emisyonunu absorbe ediyor ve sağladığı gölgeyle de sıcaklığın kontrol edilmesine yardımcı oluyor.

yerlerde asılarak da kullanılmış; tüm bu parametreler ve denemeleri dikkate alarak 216 metrekarelik bir alanı tüm yıl boyunca en verimli olacak şekilde tasarlamışlar. Bu farazi çatı bahçesinde her yıl üç ton sebze yetiştireceklerini öngörmüşler. Bir sonraki adımda araştırmacılar, kentte kullanılabilir durumdaki tüm çatıları dijital haritalar ve CAD programıyla belirleyip tüm bunları yine daha önceden tasarladıkları gibi, en verimli şekilde bahçeye çevirdiklerini varsaymışlar. Vardıkları sonuç şöyle: Eğer Bolonya'daki tüm uygun çatılar ve teraslar bahçeye çevrilirse yıllık 12 bin 500 ton sebze yetiştirilebilir. Bu da, kentin sebze tüketimi dikkate alındığında, kent sakinlerinin sebze ihtiyacının %77'sinin çatılardan sağlanabilmesi ve dahası karbondioksit salımının 624 ton azaltılması anlamına geliyor.

Araştırmayı yapanlar, alanlar arasında bağlantı sağlayacak 500 metrelik bağlantıları da haritalandırmışlar. 500 metre olarak belirlemelerinin sebebi, arıların yem aramak için uçuş mesafesinin 750-1500 metre arasında olmasıymış. İçinde polen taşıyıcı böcekleri de barındıracak bu bağlantılar uç uca eklenirse 94 kilometreye varan dev bir doğal yaşam koridoru ediyormuş. Durun gitmeyin, bu bir inşaat reklamı değil, tam tersi belki gezegenin kaderini değiştirecek müthiş bir uygulama... Hatta hemen çevredeki çatılara bir göz atın. Ekin, biçin, ekolojiye can verin!

http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/rooftop_gardens_could_grow_three_quarters_of_citys_vegetables_409na2_en.pdf

YEŞİL İŞ
GREEN BUSINESS

SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ BULUŞMASI

2015

TÜRKİYE'NİN SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ BULUŞMASI

7. YILINDA

8-9 EKİM

Park Bosphorus Hotel İstanbul

7. yılında da Stratejik Çözüm Ortağı

Schneider
Electric

www.yesiliskonferansi.com

yesilis@surakademi.com

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

Yesiliscin

@yesiliscin

İstanbul Üniversitesi yemekhanelerinde öğrencilere ve üniversite personeline verilen ortak yemeklerden şikayetçi olan veganların (hayvansal ürün yemeyen), Change.org platformunda başlattığı ve 299 kişinin imzaladığı “**Vegan menü**” kampanyası amacına ulaştı. Kampanyanın başlamasından 1,5 ay sonra üniversitenin yemekhanesine vejeteryan (et yemeyen) öğrenci ve personel için vegan menü eklendi.

Massachusetts Teknoloji Enstitüsü’nde yapılan araştırmalara göre, 2025 yılına kadar Amerika’da doğan çocukların yarısına yakınının Monsanto tarım firmasının kullandığı tarım ilaçlarına bağlı olarak otistik olma riski var.

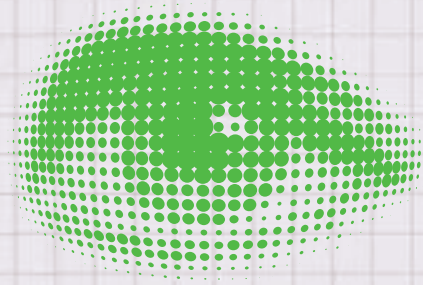
Çin, yarattığı kirlilik sebebiyle ülkede kalan son büyük kömür santallerini de kapatma kararı aldı.

Eskişehir’de, “Organik Pazarın Tüketici, Üretici Tutum ve Davranışları ve Bu Davranışları Etkileyen Faktörlerin Analizi” projesi kapsamında, ilköğretim okullarında “**Ekolojik Pazar ve Ekolojik Ürün Tanıtımı**” adlı eğitim seminerleri başlatıldı.

Batman merkez Recepler Köyü’nde, köpeklerinin petrol atığı havuzuna düşmesini protesto eden köylüler, önlem alınmadığı gerekçesiyle petrol kampına saldırdı. Silah ve taşların kullanıldığı saldırıda kampta maddi hasar meydana gelirken, jandarma ekipleri bazı köylüleri gözaltına aldı.

Nature Geoscience’da yayımlanan ve British Columbia Üniversitesi’ndeki bilim insanları tarafından yapılan bir araştırma, küresel ısınma sebebiyle Batı Kanada’nın buzullarının %70’inin 2100 yılına kadar eriyeceğini ortaya koydu.

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Batı Kanada’daki buzulların %70’i 2100 yılına kadar eriyecek; tarım ilacı Glyphosate’nin kansere yol açtığı kesinleşti; TOKİ, Bilecik Bozüyük’te hızlı tren tünelinin üstüne 724 konut yaptı; Mart 2014’te yürürlüğe giren torba yasa ile Kuzey Ormanları’na yapılaşma izni verildiği ortaya çıktı.

 Gözde İVGİN

Hatay’da yaklaşık 7 bin hektar dağlık arazide kendilerine yaşam alanı oluşturan Hatay dağ ceylanlarının sayıları her geçen yıl artıyor. Doğa Koruma ve Milli Parklar personelinin doğrudan gözlem yöntemiyle yaptığı envanter çalışmasında, 2012’de 235, 2013’te 295, **2014’te ise 345 dağ ceylanı sayıldı.**

Muğla’nın Milas ilçesinde, sekiz yıl önce bir yangında 150 hektarlık Halep çamı ve kızılçam ormanının kül olduğu **Güvencinlik Koyu**’nda, bin yatak kapasiteli ikinci otel inşaatına başlandı. Denize yaklaşık 50 metre uzaklıkta inşa edilecek ve 60 milyona mal olacak otelin 2017 yılında tamamlanması planlanıyor.

Etkili yağış nedeniyle taşan **Büyük Menderes Nehri**, tarım alanlarını sular altında bıraktı. Çal ilçesinde 3 bin 700 dekar ekili, 400 dekar meralık alanın zarar gördüğü bildirildi.

Mersin’de inşa edilecek Akkuyu Nükleer Deniz Yapıları’nın temeli 14 Nisan’da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız’ın da katılacağı törenle atıldı. Törene nükleer karıştırlarının protestosu damga vurdu. Santralin deniz hidroteknik yapılarının “anahtar teslimi” projelendirilmesi ve inşası ihalesini ise **Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.** aldı.

Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı’nın raporuna göre, Türkiye’de yaygın olarak kullanılan **tarım ilacı Glyphosate’nin kansere yol açtığı kesinleşti.** İlaç özellikle, zeytin ve diğer meyve ağaçlarının altına, domates, biber gibi sebzelere otları öldürmek için atılıyor.

Mersin Fotoğraf Derneği, il sınırları içerisindeki 137 tür kelebeği fotoğraflamak için çalışma başlattı. Çekimler tamamlandığında kelebeklerin envanteri çıkartılarak, fotoğraflar bir kitapta toplanacak.

Afrika ülkesi Angola’dan sökülme üzere İzmir Aliğa’ya getirilen ve Çevre Mühendisleri Odası’nın “durdurun bu gemiyi” çağrısı yaptığı **zehirli dev tanker Kuito** ile ilgili ilginç bir gelişme yaşandı.

ÇMO Çevre Sorunları Araştırma Merkezi Başkanı Baran Bozoğlu, 2 Mart'ta sökülmeğe başlanan gemide radyasyon kontrolünü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yetki verdiği şirket yerine, akreditasyonu bulunmayan bir derneğin yaptığını söyledi.

İstanbul'da korular, müzeler, camiler, kiliseler ve okulların bahçesindeki **5 bini aşkın ağacın ses dalgasıyla tomografisi çekildi.** Bu yöntemle ağaçların çürüme ve mekanik direnci belirlendi.

Antalya'nın Kaş ilçesinde başta orkide olmak üzere endemik bitki türleri ve toprak numuneleri toplayan Macaristan Debrecen Üniversitesi'nde botanik profesörü Attila Molnar ve araştırma görevlileri Victor Loki ile Kristof Süreges gözaltına alındı. Şüphelilerin araçlarında 170 endemik bitki türüne ait soğanlar ve yumrulardan oluşan **1100 endemik bitki ele geçirildi.**

Japonya'nın Hokota kentinde sahile vuran **130'un üzerinde yunus için kurtarma çalışmaları başlandı.**

Antalya'nın Finike ilçesinde ormandaki mermer ocağına verilen "ÇED gerekli değildir" raporu ve ruhsat iptaline yönelik ekolojistlerin açtığı davada mahkeme, keşif ve bilirkişi harcı olarak 10 bin 195 liranın, ileride haksız çıkan taraftan alınmak üzere davacı yerine Hazine'den karşılanmasına hükmetti.

Yağmur Ormanları'nın yok edilmesi, aşırı kullanım ve kirlenme nedeniyle su kıtlığı yaşıyan **Sao Paulo'da 45 günlük su kaldı.**

Toplu Konut İdaresi, Bilecik Bozüyük'te **hızlı tren tünelinin üstüne 724 konut yaptı.** TOKİ, hiçbir etüt çalışması yapmadı. Uzmanlara

göre bu, hem konutlar hem de hızlı tren için riskli.

Kısırkaya hayvan toplama kampının yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle açılan davanın duruşması görüldü. Hayvan hakları savunucuları bilirkişi incelemesi yapılmasını talep etti.

1 Mart 2014'te yürürlüğe giren torba yasa ile **Kuzey Ormanları'na yapılaşma izni** verildiği ortaya çıktı. Çeşitli meslek odaları tarafından hazırlanan 3. Havalimanı araştırmalarını derleyip bir rapor haline getiren **Kuzey Ormanları Savunması** ise "Kuzey Ormanları'nın katli sürüyor ancak kurtarmak için hâlâ geç değil, sokakta ve hukuki mücadeleye devam" diyor.

Göcek'te mesire yeri olarak 29 yıllığına kiralanan dört koydan Bedri Rahmi'nin ardından (Taşyaka), Göbün'ün de ihalesinin yürütmesi durduruldu.

Nisan ayında bastıran kış koşulları nedeniyle pek çok ilde kar yağışı etkili oldu. Manisa'nın Sarığöl ilçesine **45 yıl sonra kar yağdı.**

"A'dan Z'ye Kanser" çalışması hazırlayan Sağlık Bakanlığı verilerine

göre, Türkiye'de kanser artış hızı son üç yıla oranla geriledi. Çalışmaya göre **yılda 170 bin kişi kanser oluyor.**

10 yıl sonra **Türkiye'de bir balina karaya vurdu.** Adana'dan İstanbul'a getirilen 400 kiloluk mink balinası, otopsi sonrası gömüldü.

İtalya'nın Venedik kentinde, turist ve garsonlara saldırdığı gerekçesiyle **martılara karşı harekete geçildi.** Martıları korkutmak için kente belli sayıda şahin yerleştirmeyi planlayan yöneticilerin bu planı, doğal hayatı koruma kanunlarına takıldı.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, tıbbi ve aromatik bitkileri 2015 yılında ilk defa destekleme kapsamına aldı. İlaç sanayii, gıda, kozmetik gibi birçok sektörde kullanılan tıbbi ve aromatik bitkilerin üretiminde artış sağlamayı hedefleyen Bakanlık, aynı zamanda ülkemize özgü çeşitleri dünyaya da satacak.

Kaynaklar: CNN Turk, Milliyet, BirGün, Zaman, Kuzey Ormanları Savunması, Haberler.com, Cumhuriyet, Dünya, Taraf, SOL, Hürriyet, www.gatadergi.com, Yeşil Gazete

Yeraltındaki Tohum (Filizlenen Gıda Devrimi)

Yazar: Janisse Ray

Çeviri: A. Müge Karan

Yayınevi: Modus Kitap, 2015

Janisse Ray'in kaleme aldığı "Yeraltındaki Tohum", modern kentlerimizdeki renkli market raflarının gözlerimizin önünde yarattığı illüzyonu ortadan kaldırarak bizi yeniden besinlerimizin kaynağıyla, yani toprakla tanıştırıyor ve şu acı gerçeği hatırlatıyor: Yeryüzündeki en güçlü varlıkları, tohumlarımızı kaybediyoruz. Soy tükenmesinin bir olay değil, süreç olduğunun altını çizen Ray, bu süreci durdurmak için de dünya çapında yerel besinler, yerel çiftçilik ve yerel mutfak sanatları alanlarında adeta bir devrimin filizlendiğine işaret ediyor. Ray'in şiirsel üslubuyla Amerika'nın tarlalarında ve bahçelerinde yapacağımız bu benzersiz yolculukta rengarenk sebze ve meyvelere, adını hiç duymadığımız bitki türlerine, doğadaki genetik çeşitliliği korumak için çarpınan bir avuç cesur çiftçinin ve bahçevanın şaşırtıcı hikayelerine şahit olacaksınız. Kitap, bahçecilik konusunda bilgi sahibi olsun olmasın herkesi doğaya geri çağırıyor ve eyleme geçmek için en çok ihtiyacımız olan şeyi, umudu aşıyor.

Başka Bir Teknoloji Mümkün

Editör: Tayfun Özkaya

Yayınevi: Yeni İnsan Yayınevi, 2015

Alternatif Teknoloji Hareketi, Avrupa'da ilk sözlerini söylediğinde, şaşkınlık ve inkarla karşılandı. Kıtanın çeşitli köşelerine dağılmış dar bir çevre, ana akım teknolojinin ürettiği tehlikeleri anlatıyordu. Şaşkınlık ve inkar yerini sağduyuya bıraktığında, hareketin yaptığı eleştirilerinin süreç içinde ne kadar yerinde olduğu ortaya çıktı. Türkiye, pek çok konuda çağın gerisinde kalsa da iş, teknolojiye geldiğinde durum değişiyor. Genel eğilim teknolojinin bütün sorunlarımızı çözeceğine dair bir inanç oluyor. Peki bu doğru mu? Tayfun Özkaya editörlüğünde, A'dan Z'ye teknoloji kavramı ve günlük hayattaki çeşitli kullanımlarımız üzerine düşünceleriyle öne çıkan Adrian Smith, Baha Kuban, Beno Kuryel, Duygu Kaşdoğan, Jean Robert, Philip J. Vergragt ve Özlem Özgöbek, meseleye eleştirel ve bir o kadar da yaratıcı önerilerle yaklaşıyor.

Sürdürülebilir Kalkınma Çağı (The Age of Sustainable Development)

Yazar: Jeffrey D. Sachs

Yayınevi: Columbia University Press, Mart 2015

BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon'a sekiz maddeli Milenyum Kalkınma Hedefleri konusunda özel danışmanlık yapan, the New York Times tarafından "muhtemelen dünyadaki en önemli ekonomist" olarak tanımlanan ABD'li araştırmacı Jeffrey D. Sachs, son kitabı "Sürdürülebilir Kalkınma Çağı"nı (the Age of Sustainable Development) yayımladı. Columbia Üniversitesi'nin iklim değişikliği, açlık ve hastalık konularına odaklanan programı

Earth Enstitüsü'nün direktörlüğünü yapan Sachs, dünyanın zorlu sorunlarına çözüm için bütünsel bir yaklaşımla sürdürülebilir kalkınmayı öneriyor. Saygın ekonomist ayrıca, Genel Sekreter Moon'un önsözünü yazdığı ve henüz Türkçeye çevrilmeyi bekleyen kitabında her seviyeden insana, harekete geçip kendi kalkınma hedeflerini oluşturmanın yöntemlerini sıralıyor. Bu arada Columbia Üniversitesi'nin online eğitim sağlayan Coursera sitesi üzerinden, kitabın kapsadığı konulara dair bir giriş dersi hazırladığını da belirtelim.

damla®

Doğal Kaynak Suyu

Gelecek için
bir damla fazlasını yaptık:

**Türkiye'de
bitkilerden üretilen
ilk su şişesi***

*%30'a yakını bitkilerden üretilen ve
%100 geri dönüştürülebilir şişe.

plantbottle™
bitkişişe™

%30'a yakını bitkilerden üretilen,
tamamı geri dönüştürülebilir yeni **BitkiŞişe™**
doğa için de, gelecek için de bir damla fazlası demek.

Şekerbank

ENERJİYİ VE
EMEĞİ KORUYAN

eKO
KREDİ

Doğa
için
güzel
haber

Enerji verimliliği yatırımlarının finansmanında Türkiye'de öncü rol edinen Şekerbank, EKOkredi ile bugüne kadar 59 bini aşkın bireysel müşteri, esnaf, çiftçi, işletme ve KOBİ'yi enerji tasarrufuyla tanıştırdı. EKOkredi ile 15,8 milyar kilovatsaat enerji tasarrufu sağlandı, 3,5 milyon ton karbon salımı engellendi, 79 bini aşkın konut yalıtımı desteklendi ve 144 milyon metreküp doğalgaz tasarrufu elde edildi. Şekerbank, EKOkredi ile emeği ve enerjiyi koruyarak ülkemiz ekonomisine destek olmaya devam ediyor.

ekokredi.com.tr | 444 78 78